

Ivica Vigato
Zadar

LESIK SILBENSKIH SPOMENIKA IZ 17. I 18. STOLJEĆA

UDK 811.163.42'373 (210.7 Silba) „16/17“

Rukopis primljen za tisak 12.06.2010.

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

Recenzenti: Josip Lisac i Slavomir Sambunjak

U ovom radu autor proučava leksičke jedinice koje pronalazi u glagoljskim i latiničkim tekstovima iz 17. i 18. stoljeća s otoka Silbe. Iako takva vrsta tekstova ograničava uporabu raznovrsnih riječi, autor je pronašao razmjerno bogat leksik, a najčešće su to nazivi sakramenata, predmeti u crkvi, molitve, titule crkvenih dostojanstvenika, dužnosnici unutar bratovštine, zanimanja, toponimi, nazivi bolesti, riječi vezane uz pomorstvo te riječi koje izražavaju rodbinske veze, novčane jedinice ili strane svijeta. U maticama se susreću leksičke jedinice latinskog porijekla, ali su prisutne i one baštinjene iz staroslavenškoga jezika. Uspoređujući leksičke jedinice pronađene unutar zadanog korpusa s onim u današnjem silbenskome mjesnome govoru, pronalazimo djelomice sačuvan leksik, a upravo ti stariji leksemi, zaključuje autor, povezuju nas s prošlošću i s našom samobitnošću.

Ključne riječi: otok Silba, glagoljski i latinički tekstovi, 17. i 18. stoljeće, leksik, leksičke jedinice, silbenski mjesni govor

Svaki se mjesni govor razvijao (a i dalje se razvija) u specifičnim kulturno-povijesnim *okolnostima* pa se u nekim segmentima razlikuje od njemu bliskih susjednih govora. Posebnost duhovne i materijalne kulture dotičnoga mjesta oblikovane geografskim položajem, zanimanjima stanovnika, religijom, običajima, kontaktima s drugim kulturama najbolje se odražava upravo u leksiku. Svaka riječ u nekoj govornoj zajednici doživljava

preoblake i na planu izraza i na planu sadržaja.¹ Upravo zbog toga razumijevanje pojedine leksičke jedinice² nije moguće bez poznavanja određenih povijesno kulturnih osobitosti sredine. Maja Bratanić takvu leksičku jedinicu (*leksem, riječ itd.*), naziva *kulturno označenom riječi*, a definira je kao: *riječ nekog jezika za čije se stvarno razumijevanje nužno pretpostavlja poznavanje određenih socio-kulturnih specifičnosti odgovarajuće govorne zajednice.*³ I zato smatramo da ćemo potpunije predstaviti leksičke jedinice osvjedočene u spomenicima nastalim na otoku Silbi u 17. i 18. stoljeću ako istaknemo neke bitne činjenice vezane uz kulturno-povijesni razvoj otoka.

Silba se nalazi tridesetak milja zapadno od Zadra i spada u manje naseljene otoke zadarske skupine. Smjestila se na mjestu gdje je široki prolaz između unutarnjih međuočnih kanala i otvorenoga mora. Silbenki kanal nadovezuje se na Zadarski i značajan je za longitudinalnu plovidbu Jadranom, tj. plovidbu unutrašnjim kanalima (Brusić, 1980: 158-159). Ako tomu dodamo da se na otoku nalazi prirodna luka zaštićena od svih vjetrova, razumljivo je da je Silba imala veoma povoljan položaj za etapni način plovidbe kakav je bio prije pojave parnih brodova (Starešina, 1971: 17-18).

Otok je od davnine naseljen. To potvrđuju ostatci liburnske gradine, također i ostaci antičke naseobine romanskoga ili romaniziranoga stanovništva. Hrvati dolaze na otok najkasnije do 10. stoljeća (Skok, 1950: 86).⁴ Naseljavanje otoka događa se u valovima, a intenzivira se prodorom Turaka u Dalmaciju u drugoj polovici 15. st. U 18. stoljeću osobite su pak pojedinačne imigracije kao rezultat gospodarskoga razvitka otoka.

Stoljećima je stanovnicima našega otoka stočarstvo bilo glavno zanimanje, tek povećanjem stanovništva izazvanim spomenutim povijesnim događanjima šumsko-makijska površina ubrzano se krči i pretvara u obradive površine (najviše vinograde). Sredinom 16. stoljeća javlja se intenzivan izvoz, naročito stoke iz Turske /Bosne/ u Mletke preko Zadra kao glavne luke, a silbenki brodovlasnici preuzimaju primat u tom poslu (Čolak, 1965: 776; Starešina, 1971: 27).

Uspon brodarstva Silba doživljava u 18. st. kada silbenska flota ima 38 manzera i 60 kastrera te poimenično više od 200 paruna brodovlasnika te tako postaje jako brodersko središte (Starešina, 1971:39).⁵ U drugoj polovici 18. stoljeća silbenki brodovlasnici posjeduju veće jedrenjake i okreću se dugoj obalnoj i prekooceanskoj plovidbi.

Za Napoleonovih ratova silbenko brodarstvo uglavnom je uništeno. Obnova počinje dvadesetih godina 19. st., ali daleko zaostaje za prijašnjim stanjem i tonažom i opsegom poslova, a k tome je kratkotrajna, do potkraj istog stoljeća kada će parni brodovi istisnuti

¹ Dolazi do transfonemizacija, transmorfemizacija kao i do promjena (specijaliziranja) značenja riječi (v. Filipović, 1986.)

² O razgraničenju pojma riječ, leksem odnosno leksička jedinica vidi Tafra, 2005: 137. Budući da postoje različite definicije pojma *leksem*, autorica se opredjeljuje za termin *leksička jedinica*.

³ Bratanić, 1991: 19.

⁴ Starešina dopušta mogućnost doseljenja već u 8. stoljeću (v. Starešina, 1971: 10).

⁵ Petar Starešina iznosi podatak da je silbenko brodarstvo bilo ne samo najjače u zadarskoj komuni (kotaru) nego je po svojoj snazi daleko prelazilo brodarstvo svih broderskih mjesta zajedno, uključujući i ono grada Zadra na tom području (Starešina, 1971: 48).

jedrenjake. Gubeći uhodane pozicije u trgovačkom pomorstvu, Silbenjani se okreću vinogradstvu koje će krajem 19. stoljeća uništiti filoksera. Nakon toga stanovnici masovno iseljavaju s otoka.

Razvoj brodarstva i materijalnog blagostanja odrazio se i na silbensku kulturu. Grade se bogate *kapetanske kuće* u kojima se nalaze mnogi vrijedni uporabni predmeti koje su donosili pomorci sa svojih putovanja, ali i mnoge vrijedne umjetnine. Još i danas mnoge kuće krase portreti silbenkih paruna, slike jedrenjaka, oslikana keramika, itd. (Žorž-Brušić). Bogati brodovlasnici grade crkve kao zadužbine (Bianchi, 1871: 55.; Starešina, 1971: 76; Jurić, 1910), ili naručuju sakralne slike kod mletačkih majstora baroka (Prijatelj, 1975: 54-57; Tomić, 1992/93: 219-230).

Za kulturni život Silbenjana značajne su bile i bratovštine kojih je na Silbi bilo najmanje 6 (Starešina, 1971: 126-127), a neke su djelovale i do druge polovice 20. st.

Gospodarski i kulturni prosperitet uvjetovao je gradski način života koji se nije ogleđao samo u arhitekturi mjesta (v. kapetanske kuće) već i u nošnji koja je veoma rano poprimila gradska obilježja, te u plesovima i pjesmama, amaterskim kazališnim družinama, itd.

U tablici koja slijedi, nalazi se popis izvora koji će poslužiti kao korpus za izradu ovoga rada. U prvoj koloni donosimo oznaku izvora koju bilježimo uvijek kada citiramo. U ostalim kolonama nalaze se i drugi podatci: vrste zapisa, godine kada su nastali, paginacija ili oznake listova, veličine knjiga i smještaj.⁶

OZNAKA	VRSTA ZAPISA	GODINE	STRANICE ILI LISTOVI	VELIČINA	SMJEŠTAJ
K ₁	matica krštenih	1650. – 1681.	215-326.	270 x 98	D ¹
K ₂	matica krštenih	1668. – 1698.	34-85.	270 x 100	D ²
K ₃	matica krštenih	1696. – 1712.	90-158.	390 x 142	D ³
K ₄	matica krštenih	1712. – 1823.	1 – 650	225 x 310	D ⁴
M ₁	matica umrlih	1613. – 1623.	743-758.	296 x 100	D ⁵
M ₂	matica umrlih	1623. – 1650.	710-738.	296 x 100	D ⁶
M ₃	matica umrlih	1651. – 1696.	626-683.	270 x 100	D ⁷
M ₄	matica umrlih	1696. – 1712.	179 - 214.	390 x 160	N
M ₅	matica umrlih	1713. – 1846.	ff 203	290 x 200	Ž ⁸
KZ ₁	matica krizmanih	1626. – 1643.	591 - 615.	300 x 100	Ž
KZ ₂	matica krizmanih	1718. – 1825.	ff 29	210 x 300	N
S	stanje duša	1696. – 1806.	ff 21	215 x 300	Ž
V ₁	matica vjenčanih	1623.– 1650.	760 – 802	300 x 100	Ž

⁶ Oznake mjesta gdje su rukopisi pohranjeni: D = Državni arhiv u Zadru, N = Nadbiskupski arhiv, Ž = župni arhiv.

OZNAKA	VRSTA ZAPISA	GODINE	STRANICE ILI LISTOVI	VELIČINA	SMJEŠTAJ
V ₂	matica vjenčanih	1650. – 1695.	808 - 892	300 x 100	Ž
V ₃	matica vjenčanih	1696. – 1712.	1-30.	370 x 150	Ž
V ₄	matica vjenčanih	1716. – 1847.	1-269.	220 x 200	D
L	teološki priručnik ⁹	1726.	f 27	21x15	Ž
SA	pravila bratovštine ¹⁰	1621.-1815.	1-26	195x 135	Ž
O/304	oporuka	1658.	304. str.		D
O/375	oporuka	1659.	375. str.		D

Spomenici su uglavnom pisani glagoljicom, ali su pojedini zapisi zabilježeni i latini-
com. Samo je *Skula* u potpunosti napisana latinicom. Godine 1808. u K₄, V₄, M₅, S, KZ₂
zapisi su se počeli bilježiti latinicom i talijanskim jezikom. Budući da na osnovi zadanoga
korpusa proučavamo leksik mjesnoga govora hrvatskoga jezika, ne proučavamo korpus u
M₅ od f 116, u V₄ od 179 stranice, u K₄ od 534. stranice, u KZ₂ od f 20, i u S od f 16.

Spomenici su uglavnom paginirani, a paginacija je izvršena naknadno i često brojke
prekrivaju sam tekst. Mi ćemo se držati tih paginacija, s tim da ćemo zapise, kojih na jednoj
stranici ima više, iza kose crte zabilježiti koji je zapis po redu na toj stranici, ako prelazi
na drugu stranicu, staviti ćemo oznaku *i sl.* Npr.: 215/3 i sl. znači da obuhvaća treći po redu
zapis na 215. stranici i da prelazi na 216. stranicu.

Tekstove u spomenicima koji nisu paginirani, označit ćemo kako je uobičajeno u znan-
stvenoj literaturi: po folijama ili listovima, s tim da ćemo staviti oznaku r (recto) za prednju,
neparnu, desnu stranu lista, i v (verso) za poleđinu, tj. za parnu, lijevu stranu lista. Ako ima
više zapisa na stranici, postupit ćemo kao i kod paginiranih stranica, npr. (M₅ 34r/3). Ako
tekst nije organiziran u manje omeđene zapise, onda, zbog lakšeg snalaženja, bilježimo i
redak na toj stranici. To ćemo raditi tek u nekim spomenicima: u *Libru*, npr. (L 19v 20)
znači na 19. listu prednje stranice u 20. redu, a u *Skuli* će se to odnositi samo na stranice 7.
i 8. jer one nisu raspoređene u manje zapise (članke) kao u ostalim stranicama *Skule*. Npr.:
(SA 7 - 8) označava sedmu stranicu i osmi red.

Budući da je korpus većim dijelom pisan glagoljicom, nužno je transliterirati glagolj-
ske tekstove.⁷ Jat bilježimo grafemom *ê*, đerv grafemom *ĵ*, jus bilježimo *ju*. Sporadično se
i pojavljuje modificirani grafem *šta*,⁸ tj. stavljaju se točkice iznad slova i tada grafem ima
vrijednost skupine fonema /š t/. Bilježimo ga kao *šṭ*. Kako bismo olakšali čitanje rječni-
ka, leksičke jedinice će na lijevoj strani rječničkoga članka biti transkribirane,⁹ dok ćemo

⁷ Tj. prenijeti iz jednoga sustava znakova u drugi.

⁸ Grafem *šta* bez dodatka uvijek ima značenje fonema /č/.

⁹ Tj. rekonstruirati izgovor pojedine leksičke jedinice, dakle, primjenjuje se fonetska transkripcija. Naročito
je osjetljiva rekonstrukcija fonema /č/, /ć/ i /c/ zbog pojave čakavizama kod nekih pisara. Te i ostale nedoumice
pokušavamo riješiti uspoređujući latiničke i glagoljske zapise istoga pisara, naravno, ako su pisari poznati.

primjere na desnoj strani rječničkoga članka pisati kao u spomenicima, s tim da ćemo, kao uostalom i glagoljske tekstove, vlastita imena bilježiti velikim početnim slovima bez obzira kako su zapisana u kodeksima. Umjesto nečitkoga dijela teksta stavljamo točkice. Za jednu leksičku jedinicu donosimo više primjera ako se razlikuje po izgovoru ili pisanju.

Silbenski dopreporodni spomenici uglavnom se sastoje od tekstova koji pripadaju administrativnom funkcionalnom stilu i pisani su po ustaljenim formulama. Matične knjige uvijek su bogate antroponimnom građom, ali tu vrstu vlastitih imena nećemo proučavati.¹⁰ Sretna je okolnost da podatke o umrlima, vjenčanima, krizmanima ili krštenima pisari ne unose u gotove obrasce, nego sami stvaraju tekstove, pa je pretpostaviti da će u netipičnim zapisima pronaći veći broj raznovrsnih leksičkih jedinica. U *Skuli* se pak očekuju leksičke jedinice kojima se uređuju odnosi unutar bratovštine. U *Libru* bi tekst trebao biti zasićen kršćanskim nazivljem i slikovitim izrazima kojima propovjednik djeluje na slušatelje. U oporukama pretpostavljamo riječi za materijalna dobra koja oporučitelj ostavlja u nasljedstvo.

Dakle, u leksiku zadanoga korpusa tražit ćemo: toponime, nazive za pojedine konkretne predmete, apstraktne imenice teološke provenijencije, titule, zanimanja, bolesti koje su uzrokovale smrt, nazive mjeseca, strane svijeta, vjetrove i ostale vremenske nepogode.

Također želimo uočiti koliko je prisutan leksik koji smo baštinili iz općeslavenskoga ili iz latinskoga jezika, a koliko se susreću riječi talijanskoga jezika, naročito venecijanskoga dijalekta.

Leksičke jedinice koje pronađemo unutar zadanoga korpusa, usporedit ćemo s leksikom suvremenoga silbenskoga govora. Zanimat će nas koliko je leksik osvjedočen u zadanom korpusu prisutan i danas u silbenskom mjesnom govoru. Podatke ćemo dobiti od izvornih govornika sa Silbe koji nisu duže vrijeme izbivali s otoka.¹¹ Od ispitanika želimo dobiti obavijest o tome koriste li se pojedine leksičke jedinice i danas, imaju li isto značenje i zamjenjuju li se drugim leksemima.

U rječniku će se naći i leksičke jedinice koje se ni značenjem ni oblikom ne razlikuju od današnjih oblika u standardnome hrvatskome jeziku. Donosimo ih jer ćemo tako imati bolji uvid u leksik spomenika koji, dakako, svjedoči o materijalnoj i duhovnoj kulturi svoga vremena. Potrebno je unositi takve općepoznate leksičke jedinice i zbog boljeg uočavanja sinonimije i homonimije.

Nužno je i citirati dio teksta u kojem se nalazi pojedina leksička jedinica, a navodimo samo onaj dio teksta koji je dovoljan da se uoči značenje riječi. Nakon citata donosimo i oznaku izvora. Imenice navodimo u nominativu jednine i označujemo im gramatički rod. Za pridjeve, zamjenice i neke brojeve donosimo oblik u muškom rodu, a uz glagole donosimo oznaku glagolskoga vida. Posebno donosimo oblike za glagolske priloge i za glagolski pridjev trpni. Leksičke jedinice koji se samo po nekim glasovima ili grafemima međusob-

¹⁰ U rječnik unosimo samo vlastita imena pojedinih svetaca, crkvenih naučitelja i povijesnih osoba koje smo pronašli u *Libru*.

¹¹ Ispitanici su Vjekoslava (Alviza) Lovrin rođena Bačilo, 1911., Danira Telesmanić rođena Matešić 1928. i Ivan Lovrin, 1938.

no razlikuju, upućujemo na osnovni oblik riječi uz koji se, radi preglednosti, nalaze citati svih varijanata. Osnovnim oblikom smatrat ćemo onaj koji se najčešće pojavljuje u korpusu, a ne onaj koji je najbliži standardnom obliku hrvatskoga jezika.

Natuknice su napisane masnim slovima, gramatičke oznake i citirani dijelovi teksta bilježe se kurzivom, a značenje leksema običnim slovima.

Gramatičke oznake imaju ove kratice: *m.* (imenice muškoga roda) *ž.* (imenice ženskoga roda), *zb.* (zbirna imenica), *prid.* (pridjev), *zam.* (zamjenica), *br.* (broj), *pril.* (prilog), *prij.* (prijedlog), *vez.* (veznik), *uzv.* (uzvik), *komp.* (komparativ), *super.* (superlativ), *svrš.* (glagol svršenoga vida), *ns.* (glagol nesvršenoga vida), *dv* (dvovidni glagoli), *jd.* (jednina), *mn.* (množina), *fig.* (figurativno), *N* (nominativ), *G* (genitiv), *D* (dativ), *A* (akuzativ), *V* (vokativ), *L* (lokativ), *I* (instrumental).

A

a, *vez.* *a:* *u mali moći a u dobri pameti* (O/304)

Abel, *m.* Abel: *tri Abel, drugo Abram* (L 21v 7)

Abram, *m.* Abraham: *drugo Abram* (L 21v 7)

afinitad, *ž.* (*tal. affinita*) srodstvo: *od sva tri navišćenih i afinitadi* (V₄ 68/5)

agost, *v.* agust

agst, *v.* agust

agust, *m.* kolovoz: *miseca agusta* (K₁ 218/1), *miseca avgusta* (K₁ 224/2), *miseca agušta* (K₁ 250/3), *miseca agosta* (M₁ 746/4), *miseca agsta*¹² (M₃ 632/6)

Agustin, *m.* Augustin: *Agustina svetoga* (L 23v 16)

agušt, *v.* agust

ajanac, *m.* janje: *aĵanče božji* (L 16v 7)

alfir, *m.* (*tal. alfiere*) zastavnik, stjegonoša: *kunući se zakletvon ĵisti alfir i kapular* (M4 213/1)

ali, *vez.* ili: *ali vašoj materi* (O/375)

aliti, *vez.* ili: *Garofala aliti Bakalara* (L Kr 2,3)

Ambrožij, *m.* Ambrozij: *kako rece Ambroxig Sveti* (L 23v 20)

amen, (hebr.) *uzv.* završna riječ u molitvama: *u ime Isusovo i dive Marie amen* (O/304) i *Vavechi Vichon Amen* (SA 4/5)

anjelski, *prid.* anđeoski: *po svih hori anĵelskih* (L 17v 4)

apil, *v.* april

apilil, *v.* april

apiril, *v.* april

apoletiko, *prid.* (*tal. apoplettico*) što pripada srčanom udaru: *od kolpa apoletika* (M₅ 105v/1)

¹² Pisari su često u svojim zapisima kratili pojedine riječi te bi skraćenicu obilježavali posebnim znakovima (titlom, točkicama, crticama...). Ako riječ nije obilježena posebnim znakom, ne smatramo je skraćenicom.

apostol, *m.* apostol, Isusov učenik: *Petar Apostol* (L 24r 6), *posveti Isus s(veti) apoštoli za namisnike* (L 21v 1)

apoštol, *v.* apostol

apoštolski, *prid.* apostolski: *ispovida se i u oca Žaveria Ježuta namistnika apoštolskoga*. (M₅ 10v/6)

apražente, *prid.* (*tal. presente*), prisutan: *i biše aprážente toti* (O/304)

april, *m.* travanj: *miseca aprila* (K₁ 233/1), *miseca apila* (K₁ 254/1), *miseca apirila* (K₁ 255/2), *miseca arila* (K₁ 260/1), *apilil* K₁ 266/4), *miseca apirila* (M₃ 626/5)

arcibiskup, *v.* arhibiskup

arcp, *v.* arhibiskup

arhibiskup, *m.* nadbiskup: *Otaviên Garzador arhibiskup zadarski krizma niže pisanih* (KZ₁ 592/1), *Ivana Karšana arcpa zadakoga* (V₄ 113/3)

arkidjakon, *m.* arhiđakon, glavni pomoćnik, zamjenik biskupov: *doktura arkidiakona i vikaria jenerala od stolne crikve Zadarske* (V₄ 136/3), *gospo(dina) naučitelja Jivana Armana arci žakna i vikaria* (V₄ 139/2)

arci žakan, *v.* arkidiakon

aril, *v.* april

artical, *m.* član: *ponapravgljeni bilisu člani to jest articali* (SA 22/1)

avanzati, (*tal. avanzare,*) *ns.* napredovati, preteći, pohraniti: *da Kruuh Kibi Naftolu avanza avanza od blagovanja*¹³ (SA 4/8)

avgust, *v.* agust

B

baba, *ž.* babica, primalja: *biše karščena od babe u potribi* (K₃ 120/1)

Bakar, *m.* gradić na Kvarneru: *karstih Katu hćere Mikule iz Bakara* (K₁ 250/2)

balotano, *glag prid. trp.* izglasano: *i bi balotano od ifte brachie* (SA 20/6 i sl)

Banj, *m.* Banj, mjesto na Pašmanu: *Šimn Jivuša iz Bajna* (K₄ 187/2), *Šimun Jivuša iz Bania* (K₄ 187/3)

Ban, *v.* Banj

Bar, *m.* grad u Italiji: *od grada Bara kralstva od Napola* (M₅ 120/2)

Bargule, *s.* Brgulje, mjesto na otoku Molatu: *Antun Saljeličen iz Bargul* (V₄ 81/4)

barša, *ž.* boginja: *od barš koji mu se okrenuše u peteća* (M₅ 112r/4)

Beli, *m.* mjesto na Cresu, *Juri iz Beloga* (K₃ 106/3)

beneficij, (*lat. beneficium*) *m.* povlastica: *od reda i beneficia* (L 11v 8)

Bergamo, *m.* grad u Italiji: *Tomažo Tomažonini i[z] Bergama* (K₁ 251/2), (K₁ 251/3)

beseda, *ž.* riječ, preneseno glas: *ier iznenada izgubi besedu* (M₅ 101r/3)

bestemia, (*tal. bestemia*) *ž.* psovka: *ne nastoie nego na spsosti i bestemie* (L 26r 22)

bezakonit, *pri.* bezakonit: *i ne naêde se niedna zaprika bezakonita* (V₃ 19/1)

¹³ Riječ je dva puta napisana jer s tom riječi završava i počinje sljedeća stranica.

bilig, *m.* biljeg, potvrda: *ne imadoh pravog biliga od pokan.a* (M₅ 98r/4) *koj ne imaduči tako biliga* (SA 25/7)

biloća, *ž.* bjeloća: *ne vidi se zač stoi pod onom biloćon u nomu sućanstvu* (L 17v 6)

biti, *nsv.* biti: *ča bi bilo dobro* (O/304), *bise kumi* (K₁ 258/2), *a svidoci biše* (O/304), *i biše apražente toti* (O/3), *komu nadiveno jest ime Matij* (K₁ 295/1)

biti, *dv.* biti: *da bude mojfin sinom trim* (O/375) *ako uikouična iest Slaua uikouoććnie ima bit* (L 26v 14)

blagodarno, *prid.* blagodarno, obilato: *stochie pak biti od onoga blagodarnoga urila* (L 25v 20,21)

blagoslov, *m.* blagoslov: *i tako rećeni kapelan dojde u crikvu na blagoslov* (M₅ 101r/1)

blagosloviti, *svrš.* blagosloviti: *ki Blagoslovi Blagotfoulien Budi* (SA 4/5)

blagoslovjen, *glag. prid. trp.* blagoslovljen: *ki Blagoslovi Blagotfoulien Budi* (SA 4/5), *va, ou Blazeni, i Blagotfoulieni fcup* (SA 5/11)

blagovanje, *s.* blagovanje: *i skupiti svu brachiu na blagovanje* (SA/20/6 i sl.)

blagovati, *ns.* blagovati: *bi ga blagovali* (SA 20/6 i sl.)

Blato, *s.* mjesto na Korčuli: *Marcho iz Blata* (K₃ 115/2)

blazeni, *prid.* blaženi: *va, ou Blazeni, i Blagotfoulieni fcup* (SA 5/11)

blizan, *prid.* blizak: *ka e materia blizna ovoga reda* (L 1v 1)

bluvanje, *s.* povraćanje: *radi velika bluvanja* (M₅ 63r/1)

Bnćanin, *m.* Venecijanac: *biše kumi Franćisko Bnćanin* (K₁ 224/4)

Bneci, *m. mn.* Venecija, grad u talijanskoj regiji Veneto: *u Bneceh* (M₅ 19r/2), *biše kumi Franćisko z Bnetak* (K₂ 46/3) *Anton sin kapitana Antona Salvestrica(...)* *u Mnecih* (M₅ 112r/4),

Bnetci, *v.* Bneci

bo, (*stsl.*) *vez.* jer, zato što, stoga: *se bo est tilo moje* (L 17r 15)

bogatac, *m.* bogataš: *i oni nesrichni Bogatac imenovan od Luke suetoga* (L 25 v 10,11)

bogoljubni, *prid.* bogoljubni: *sve ovo bi ućigneno od mnogih bogoglubnih* (SA 26/12)

Bogomola, *ž.* mjesto na Hvaru: *Man.don hćeron Šimuna Bogomole iz Hvara* (V₄ 8/3)

bokun, (*tal. bocone*) *m.* komad: *da nemoziga ponesti tia Bocun giedan* (SA 4/5 i sl)

bolestnik, *m.* bolesnik: *svidočiti kako e bolestnik jima zelu* (L 4v 6)

Bol, *m.* mjesto na Braču: *Matijfen sinom Jerolima Tomića iz Braća od sela Bola* (V₄ 17/2)

boli, *v.* boglie

bolje, *prid. komp.* bolje: *za boglie vladanje od Skule* (SA 25/8), *imajući godišć od dobrog živlenja i bolega izgleda* (M₅ 96r/1)

Bosna, *ž.* Bosna i Hercegovina: *Mihovi iz Bosne zidar* (K₁ 218/2)

božanstvena, *prid.* božanstvena: *Buduchi odreģeno od Boxanstvene mudrosti* (SA 22/0)

bracki, *prid.* bratski: *daffe Cinni Kruug Brachy* (SA 4/7), *u kući braskoj* (O/ 375)

Brač, *m.* srednjodalmatinski otok: *bi pokopan u Milnoi na Braču* (M₅ 104/5)

braća, *zb.* braća: *Kacieffe Zuati Brachia suetoga tella* (SA 4/4)

braski, v. bracki

braščina, ž. bratstvo: *zato neschiemo vije te braschine* (SA 20/6 i sl.)

brava, v. prava (O/375)

brevial, (lat. *breviarium*) m. časoslov: *zasto u brevialu ni zapisano nego samo počelo vanje(la)* (L 1r 16,17)

brez, v. prez

brež, v. prez

brime, s. teret: *koj moglieni priase to brime* (SA 25/8)

buđući, glag. pril. sad. *buđući bili dešpešani od svih trih napovidi* (V₄ 139/2)

buletin, (tal. *bullietino*) m. pismo: *kako se vidi u buletinu* (M₅ 19r/2)

bumbak, m, pamuk: *profikaturun ali bumbakun* (L15r 16,17)

bura, ž. strana svijeta, sjeveroistok: *ki e na buru sela* (O/304)

bura, ž. sjeveroistočni vjetar: *dali prispivši strašna stid bura i snig a ona brez odiće i poste* (M₅ 79v/7)

burni, prid. sjeverni: *i po varta burnega* (O/304)

butiga, (tal. *bottega*) ž, trgovina: *z butigom u Zadru* (M₅ 110r/5)

C

carkva, v. crikva

carkovno, prid. crkveno: *Nami dopufchieno od Stzarifinh Zarkovnih* (SA 17/0)

cas, m. čas, trenutak: *u ovi cas* (M₅ 99r/1)

cemiter, v. cimatorij

ceremonija, ž. crkveni obred: *učinih ceremonije od karsta* (K₃ 120/1), *učinih ceremoniu ditetu* (K₃ 121/1)

cesar, m. car: *u urime Nemiloga Cesara Diokleciana* (L 27r 19)

cestovati, ns. često činiti: *iesu posti, zezini, lemozine cestouati sakramenti* (L 26r 29,30)

cil, prid. cijel od loze cilo (L 14r 10)

cimatorij, (lat.) m. groblje: *ki bi pokopan u cimatoriju* (M₄ 107v/1) *bi pokopa u cimiteru crikve S(vetoga) Marka* (M₅ 88r/6), *u cimiteru s(veto)ga Marka* (M₅ 68v/3), *u cimiterij Svetoga Marka* (M₅ 110r/5)

cimiter, v. cimatorij

cimiterij, v. cimatorij

cineći, glag pril. sad. čineći: *smartno sagriši cineći protiva zakonu* (L 19r 26,27)

činiti, nsv. činiti: *ciniti ono ča čini* (L 8v 21) *Ciniglie Staviti u Stampu let Gospodinovich 1694.* (SA 1/0)

cirikva, v crikva

Crapan, v. Krapan

Cres, otok u Kvarnerskom zaljevu: *Katon hćejuu Matiêa Macića s Cresa* (V₄ 9/1)

kresiment, (tal.) m. rast, umnožak: *i onu feft soldini Crefimenta* (SA 7/13)

cića, prij. radi: *cicia lubavi Boxgie* (L 25r 31,32)

ćirka, *pril.* od prilike: *od godišć trideset i tri in ćirka* (M₅ 103v/2), *in ćirka* (M₅ 106/3)
crikva, *ž.* crkva: *parohiêa od ove crikve* (K₁ 270/2), *pri ćirikvi* (V₂ 8111/2), *bitiche duxan iskati Limosinu u Zargui* (SA 26/10), *u viri s(vete) carkve* (M₅ 62r/5)
cvitni, *prid.* cvjetni: *na cvitnu nedilu* (L 16r 19)

Č

ča, *zam.* što: *ča me je guvernala, ča bi bilo dobro* (O/304), *od česa ima biti* (L 23v 13), *Radi čessa nisu duxni plachiatu skulu* (SA 25/6).

čarviv, *prid.* crvljiv: *od zla ognice gjurne čarvive* (M₅ 110v/3)

čas, *m.* čas, trenutak: *i bi pokriplen do najzadnjega časa od jnegove smarti* (M₅ 110v/1)

čtvartak, *m.* četvrtak: *karstih ditića u čtvartak* (K₁ 285/2)

čeremonia, *v.* ceremonija

čerta, (*tal. certo*) *prid.* izvjesna, neka: *radi čerte konvulšioni* (M₅ 114v/1)

činiti, *nsvr.* odrediti, imenovati: *činim svoga sina prokaratura* (O/375), *činiti zvoniti velliko zvono* (SA 23/4)

ćirka, *v.* cirka

član, *m.* članak vjere, dogma: *govori član vire katuličanske da sidi na desnu oca i jima oblast pojti iz onoga hora u drugi* (L 17v 2,3)

čovičanski, *prid.* čovječanski: *zasto ne moxe razum Couicanski to razaznati* (L 24r 30)

čujen, *glag. prid. trp.* naviješten, poslušan: *budući čujena sva tri navišćejna* (V₄ 93/1)

D

da, *čest. da:* *da ne da nikmure ništare* (O/375)

dalečan, *prid.* dalek: *ka e materia dalečna s(vete) mise* (L 13v 1)

dalečiti se, *ns.* udaljavati se : *redovnistvu dalečnim se od dila svitovnoga* (L 7r 10,11)

dan, *m.* dan: *karsti sam divičicu v dan rojeno* (K₁ 289/3), *miseca novebara na dni* (K₁ - 240/2), *miseca setebra na dini* (K₁ 239 /3), (O/304), *od svakoga u dnevnu* (SA 23/2)

danas, *pril.* danas: *a danas bi sprovedjen* (M₅ 114r/2)

danie, *s.* (*stsl.*) davanje: *ča zlamenu u misi oni tri križa kad se govori sija dania sia dari* (L 18r 10, 11)

dar, (*stsl. darъ*) dar, milost, nagrada: *ča zlamenu u misi oni tri križa kad se govori sija dania sia dari* (L 18r 10, 11)

darvo, *s.* drvo: *od kamika ma ne od darva pri od gvozji* (L 19r 11)

daržava, *ž.* biskupija, *od Unije daržave osorske* (V₄ 110/5)

dati, *glag. svrš.* dati: *da ne da nikmure ništare* (O/375)

daz, *m.* kiša: *est voda naravska od dazja ili studenca* (L 8v 4)

deceba, *v.* decembar

decebar, *v.* decembar

decemar, *v.* decembar

decembar, *m.* prosinac: *miseca decembra* (K₁ 215/1), *miseca deceba* (K₁ 226/2), *miseca decebra* (K₁ 226/3), *miseca decemra* (K₁ 34/3), *miseca decembra* (K₂ 44/3), *na .I.(=20) decimbra* (L 0)

decenbar, *v.* decembar

decimbar, *v.* decembar

deh, *uzv. jao*: *deh moj dragi slisaoucij* (L 27r 33 27v 1)

desni, *prid.* desni: *govori član vire katuličanske da sidi na desnu oca i jima oblast pojti iz onoga hora u drugi* (17v 2,3)

dešpenšani, *tal, glag prid trp.* oslobođeni od obaveza, ili crkvenih propisa: *budući bili dešpenšani od svih trih napovidi* (V₄ 139/2)

di, *pril.* gdje: *di počinee posvećene* (L 19r 19)

digan, (*tal. decano*) *m.* dužnosnik u bratovštini: *ki digan ima ufdarzati fue lemozine* (SA 6/14)

diliti, *svrš.* otići, odvojiti: *budući se dililo iz ovega mista na .I.(= 30) šetenbra* (M₅ 215/3)

dilo, *m.* djelo: *čineći dilo murnarsko pade iz jarbola* (M₅ 110v/1), *činechi dilla dobra* (SA 22/0)

dillo, *v.* dilo

dilnik, *m.* dionik: *alli dilnici od dobarh* (SA 25/6)

dilovati, *ns.* djelovati: *koi nista dilujete za dostignuti onu Nebesku slauu* (L 26r 13)

dilovanje, *s.* djelovanje: *da se diak posvećue na sluzbu i dilovane tila Isukarstova* (L 1v 12,13)

dite, *s.* dijete: *kad bi ditetu izašla ruka* (L 8v 10)

ditešce, *n.* novorođenče: *karsti sam ditešce* (K₁ 270/2)

ditić, *m.* muško novorođenče: *kasti sam ditića* (K₁ 271/2)

ditinstvo, *s.* djetinjstvo: *budući ista bila od ditinstva na službi Bartula Cupicića* (V₄ 96/3)

diva, *ž.* djeva, djeвица Marija: *u ime Isusovo i dive Marie amen* (O/ 304)

divičica, *ž.* žensko novorođenče: *karsti sam divičicu* (K₁ 284/3)

divoika, *ž.* djevojka: *za pokriti poštenje divoike* (V₄ 165/2)

Dlačnik, *m.* stari naziv za Premudu, otok zadarske skupine otoka: *Anton si[n] Mikule Bujačića iz Dlačnika* (K₂ 84/2), *Ĵelena hćere Lovrinca Lovrine iz Dlačnika* (K₄ 65/4)

Dlašnik, *v.* Dlačnik

dne, *v.* dan

dnev, *v.* dan

dobro, *prid.* dobro: *činechi dilla dobra* (SA 22/0) *imajući godišć od dobrog življenja i bolega izgleda* (M₅ 96r/1)

dobro, *s.* dobro, duhovno i materijalno bogatstvo: *u kriposti rečenih dobarah* (SA 26/10)

dočić, *m. dem.* manja dolina u kršu, ponikva, vrtača: *i pušćam moei nevesti Mari dočić¹⁴* (O/304)

¹⁴ Budući da je Silba puna vrtača, tj. dolaca i dočića, ovu imenicu smatrat ćemo općom. Ipak postoji mogućnost da neka porodica ima interne nazive za svoje zemljište, tako naziv Dočić može biti skraćeno ime od npr. Furtunićev dočić.

- dogajati se**, *nsv.* događati se: *cini mu se da se dogaiia ouima suetima* (L 24v 12)
- dogodje**, *s.* događaj, slučaj: *u tom dogodju* (L 4v 4)
- dohoditi**, *ns.* dolaziti, dohoditi: *jere po kriposti riči svarhu kruha samo dohodi* (L 20r 2,3)
- doistina**, *pril.* doista: *gdi oui doistine nahodi se* (L 26v 8)
- dojti**, *glag.* *sv.* doći: *Isus pojde domom i dojde k materi* (L 18r 2)
- doktur**, *m.* doktor: *doktura arkidiakona i vikaria jenerala od stolne crikve Zadarske* (V₄ 136/3)
- domom**, *pril.* doma: *Isus pojde domom i dojde k materi* (L 18r 2)
- dom**, *v.* don
- domisliti**, *sv.* dosjetiti se : *ma ako bi se domisli pokle pohrani* (L 14r 19)
- don**, *m.* (lat. dominus) naslov za svećenike: *Êa don Šimun Êilić* (K₁ 215/1), *dom Amton Lovrović* (M₂ 724/3), *a êa dum Ivan* (V₁ 768/1), *dun Jure Lorencin* (M₃ 682/1)
- dopušćenje**, *ž.* dozvola: *s dopušćenem go(sospodina) parohiêana* (K₁ 279/3)
- dospitak**, *m.* kraj: *na dospitku mise* (L 16v 17), *pričešćenja do dospitka* (L 19r 16), *kogi digan Na dospitak gima pridati racun* (SA 6/14)
- došašće**, *s.* dolazak, vrijeme prije uskrsa: *došašće duha svetoga* (L 16v 16)
- Drivenik**, *m.* Drvenik, srednjodalmatinski otok: *Drivenika od daržave Trogirске* (V₄ 81/4)
- drivo**, *s.* drvo: *na driu od krixa* (L 25v 8,9)
- družbenik**, *m.* župljanin: *družbenikov ove parohie* (K₁ 270/2)
- dubitati**, (*tal.* dubitare) *ns.* dvojiti: *ako bi dubita i nepozniva* (L 9r 9)
- Dubrovnik**, *m.* grad na južnom Jadranu: *Bože Franičević z Dubrovnika* (K₄ 10/3)
- dubrovaški**, *prid.* dubrovački, koji pripada Dubrovniku: *Stipanom sinom Stipa[na] Kalamote od Dubrovaškoga* (V₄ 26/3)
- dug**, *prid.* dugačak: *Dakle koliko ima biti dug ti trud* (L 26v 20)
- dukat**, (*tal.* ducato) *m.* novčana jedinica: *jedan redovnik uzimle po dukat za misu* (L 21 1)
- dum**, *v.* don
- dun**, *v.* don
- duplo**, *pril.* dvostruko: *ki bude Valiati duplo* (SA 8 – 15,16)
- dvoran**, *m.* dvorjanin: *isti duorane nebeske* (L 24r 16)
- dusa**, *v.* duša
- duša**, *ž.* duša: *za moju dušu* (O/304), *Brimena od dus* (SA 25/6), *dusse zapuschene* (SA 26/11)
- duzan**, *v.* dužan
- dužan**, *glag.* *prid.* *trp.* dužan: *zato smo svi duxni uspomenuitise* (SA 22/0), *ča je duzan obsluziti diak* (L2v 12)
- dužnost**, *ž.* dužnost: *da svaki znade svoju duxnost* (SA 23/2)
- dvaiset**, *br.* dvadeset: *duaiset i sedam šetenbra* (K₄ 207/5).
- dvanajst**, *br.* dvanaest: *misli fih posvetiti dvanajst* (L 15r 2)

E

Edan, br. jedan: *hćere ednoga fruštira*, (K₁ 232/2), *da se učini edna lemozina* (O/375)

enar, v. jenar

er, v. ere

ere, vez. jer: *ere reče Isus nie dobro uzeti kruh sinovski i dati ga son* (L 19v 7), *er jima znati* (L 2r 23), *ier iznenada izgubi besedu* (M₅ 101r/3), *iere ni se mslilo da će onako barzo sdahnuti* (M₅ 101v1)

est, glag. ns. jest: *komu nadiveno est ime* (K₁ 304/1)

etika, v. jetika

Etiopia, ž. Etiopija, država u istočnoj Afruci: *u crikvi Etiopie* (L 3r 20)

F

febra, ž. groznica, temperatura: *umri od groznice febre* (M₅ 115r/2)

febrar, m. veljača: *mmiseca frebara* (K₁ 220/3), *miseca febra* (K₁ 221/1), *miseca frebara* (K₁ 228/3), *miseca frebrara* (K₁ 228/4), *miseca freba* (K₁ 231/4), *miseca fera* K₁ 242/2)

fera, v. febrar

fluša, (lat. *fluxus*) ž. splav, naplav, krv: *od bolesti fluša* (M₅ 99v/1)

fratar, m. redovnik: *u crikvi B G od Karmena u fratar* (M₅ 66v/1)

Fiorenca, v. Firenca

Firenca, ž. grad u talijanskoj regiji Toskani: *svetomu zboru grada Firenca* (L 1r 21,22)
An...ole hećere pokonoga Šebaštiana Kavaliri iz Fioence (K₄ 71/4)

Firjuli, v. Frijuli

fortuna, ž (tal.) oluja na moru: *utopi se jnegov murnar Matij Falkon izvan Gozi de Kandia nahodeći se u velikoј fortuni* (M₅ 107v/3)

Francisko, m. Franjo: *gouori s(veti) Francisko* (L 25v 1)

freba, v. febrar

frebar, v. febrar

frebrar, v. febrar

Frijuli, m. mn. talijanska regija Friuli-Venezia Giulia: *Petar iz Frijula* (M₄ 92v/2), *Pavlon sinon poko(ino)ga Ĵakoa Lukeža iz Podrenuna od Firjuula* (V₄ 16/2)

fruštir, m. stranac: *hćere ednoga fruštira* (K₁ 232/2)

furma, ž. oblik, forma: *i rekla furmu karšćena* (K₃ 118/3)

fušta, ž. manja vrsta galije: *u fušti kapitana N[fa]dala Nadali iz Omiša* (M₄ 213/1)

G

Garba, ž. toponim na Silbi: *ko e na Garbi* (O/304)

garbin, prid. zapadni: *varta garbin* (O/304)

gardan, prid. nakazan: *da se rodi gardan bi li ga karsti* (L 9r 7)

garlo, s. grlo: *dalli pripristagie u garlu* (L 24r 19)

garski, prid. grčki: *od zakona garškoga* (M₅ 110r/5), *po zakonu garske crikve* (L 13v 21)

gargurska misa, ž. gregorijanska misa: *Mogu Cinitti Miffe Gargurfche* (SA 5/13)

gazeta, ž. (tal. *mlet. gazeta*) mali mjedeni novac: *tojest plati po svakomu bratu i feštri jednu gazettu* (SA 19/1), *strosnom od gazetah 30* (SA 22/1 i sl.)

Gdinj, m. mjesto na Hvaru: *Francicin hčeron[And]reje Jurinovića od sela Gdijna a od jížule Hvara* (V₄ 20/2)

genar, v. ženar

giazik, v. jažik

gimaiti, v. jimiti

gioh, uzv. jao: *Gioh i tesko nami* (L 26v 1)

ginuće, n. pogibelj: *a biše karščena u smartnom ginuću* (K₃ 121/1)

glava, ž. osoba: *muških glav ki se ispovidažu* (S 1r/1)

glava, ž. ono što nalikuje glavi, hljeb, kruh okrugloga oblika: *lipa glava kruuha* (SA 4/7)

njiiovi, zam, mn. njihovi: *gniovi kuchiani* (SA 23/IV)

gnusno, prid, gnusno: *dali ne pričestila poradi nagoće i gnusnoga mista* (M₅ 79v/7)

gnjurna, prid. gnojna: *od zla ognjnice gjnurne čarvive* (M₅ 110v/3)

godišće, n. godina: *godišća gospodinova* (K₁ 271/1), *ne za drugi uzrok nego da se jed[nom] na godifchie poznadu* (SA 20/6 i sl.)

gorkost, ž. gorčina: *ochies karschianine obratiti tuoie gorkosti u sladkosti* (L 27r 18)

Goricija, ž. Goricia, grad u talijanskoj regiji Friuli-Venezia Giulia: *Katarina hčer Antona Roši [od] Goricij[e]* (V₄ 267/6)

gospodarstvo, s. gospodarenje: *viene za poznanee gospodarstva božjega svarhu smarti života stvorena* (L 19v 16,17,18)

gospodin, m. gospodin: *gospodina Boga* (O/304)

govoriti, ns. govoriti: *da čini govoriti* (O/375), *ča zlamenu u misi oni tri križa kad se govori sija dania sia dari* (L 18r 10, 11), *ki bi govoril s pro(k)letim* (L 11r18)

Gozi de Kandia, Gazi (grad na otoku Kreti): *utopi se jnegov murnar Matij Falkon izvan Gozi de Kandia nahodeći se u velikoј fortuni* (M₅ 107v/3)

Grad, m. Zadar: *razboli se u Gradu* (M₅ 81r/5)

grad, m. grad

gradova, (lat. *graduale*) m. psalam koji se pjevao na stepenicama ambona: *ča zlamenu gradova* (L 16r 9)

greb, v. grob

grest, (tal. *agresto*) m. nesazrijelo grožđe: *od jrožfa ždrava ma ne od gresta* (L 14r 13)

grih, m. grijeh: *dijak u smartnome grihu* (L1r18)

grob, m. grob: *i postavljen u grob jnegovig starjih* (M₅ 114r/2), *postavlene tila Isusova u greb* (L 17v 12)

Grobnik, m. naselje riječke urbane regije: *Ivana Karlevića iz Grobnika* (V₁ 798/2)

groznica, ž groznica: *umri od groznice febre* (M₅ 115r/2)

grusan, *prid.* gnusan, nečist, oskrvnut: *ali od grusne živine*, (L 15r 14,15)
guvernati, (*tal. governare*) *ns.* posluživati, rediti: *ča me je guvernala* (O/304)
gvardian, *m.* upravitelj samostana: *gvardiana od Mostira* (M₅ 12r/5) (M₄ 202/1)
gvozje, *s.* željezo: *od kamika ma ne od darva pri od gvozfia* (L 19r 11)

H

hala, *ž.* haljina: *koliko je varsti hal s kim se odiva redovnik kad će reći s(vetu) misu* (L 18v 23,24)
hčer, *ž.* kći: *hčer Ivana Šantova imenom Matijuu*, (K₁ 267/2), *pušćam Mari hčeri motiku* (O/375), *a kuma Kata hči Šimuna Rasol* (K₁ 278/1)
hči, *v.* hčer
hip, *m.* trenutak, hip: *dali euo uidi u hip iednu ueliku suitlost* (L 25r 9)
hor, *m.* kor: *govori član vire katuličanske da sidi na desnu oca i jima oblast pojti iz onoga hora u drugi* (L 17v 2,3)
hotenje, *v.* hotinje
hotinje, *s.* privola: *slišah nihovo hotinje proslavjeno* (V₄ ½) *slišah nigovo hotenje proslavjeno* (V₄ 1/1), *budući slišao u crikvi obih hotijne izvansko* (V₄ 143/3)
hotiti, *nsv.* htjeti: *ako ne bi hotii pojti* (L 22v 5)
hudobščina, *ž.* zlo: *tilo Isusovo protiva hudobščini* (L 6v 14)

I

i, *vez.* i: *u ime Isusovo i dive Marie* (O/304)
Ilarij, *m.* Hilarije: *gouori s(veti) Ilarij* (L 24v 30)
ier, *v.* ere
ijulij, *v.* luj
imadući, *glag. pril. sad.* imajući: *imaduchi ia uami u danasgni dan gouoriti* (L 23v 3)
ime, *s.* ime: *u ime Isusovo i dive Marie* (O/304)
imenovan, *glag. prid.trp.* imenovan: *i oni nesrichni Bogatac imenovan od Luke sue-toga* (25 v 10,11)
improviža, (*tal. improvviso*) *pril.* nenadan, nagao, iznenada, otprilike : *i kuminikana mmiseca zunia na .I.3. (= 28) improviža* (M₄ 200/3)
in, (*tal.*) *prj.* od: *in cirka* (M₅ 225/2)
infiamacioni, (*tal. infiammazione*) *m.* zapaljenje, upala: *od jedne teške infiamacioni i malijna* (M₅ 107r/2)
Inglintera, (*tal.*) Engleska: *priminu zamaria sin Duminiga Šentića u Inglinteri ili u Londri* (M₅ 76r/4)
inkvižitur, *m.* inkvizitor, istražitelj: *primi s(veti) sakramenat od ispovidi od g(ospodi) na inkvižitura Dešanta* (M₅ 104r/1)
inticion, (*tal. intenzione*) *m.* intencija, namjera: *ki inticion ima imati on ki karšća* (L 9r 5)

Isaija, *m.* Izaija: *dosta ti budi Isaija gouori Bog* (L 24v 18), *Isaigia megiu ostalima bi couik* (L 24v 12)

iskarnji, *prid.* bližnji: *dal iednu casu uode momu iskarniemu* (L 25r 33)

iskati, *ns.* tražiti: *bitiche duxan iskati Limozinu* (SA 26/10)

iskušiti, *svrš.* iskušati: *budući ja iskušio* (V₄ 110/2)

ispovid, *ž.* ispovijed: *ispovid ali odrišenje grihov* (L 13r 17)

ispovien, *v.* ispovidan

ispovidati, *ns.* ispovijedati: *bi li ga moga ispovidati* (L 4r 21),

ispovidan, *glag. prid. trp.* ispovjedan: *ne bi ispovidana zašto febra malijna ne dopusti joŷ* (M₅ 190/5), *bili su ispovien[ij] od don Antona Lovrovića* (V₄ 145 /4)

ispoviti, *svrš.* ispovjediti: *iskati spovednika za ispoviti se* (L 23v 4)

isprositi, *svr.* izmoliti: *ŷimamo kripost isprositi* (L 20v 11)

ispunjen, *glag. prid. trp.* ispunjen, izvršen: *budući bila ispuŷnena sva tri napomenuća* (V₄ 149/1)

Ist, *m.* otok zadarske skupine otoka: *ŷakovon hćeron Abroza Fazinića iz Ista* (V₄ 42/3), *ŷerolimom Smolanom iz ŷista* (V₄ 48/2)

isti, *prid.* isti: *otim istim trim* (O/375), *na istomu teštamentu* (O/304), *okol tarsē istoga* (O/304)

istiran, *glag. prid. trp.* protjeran: *biti che istirani od ovoga skupa* (SA 23/3)

istomaciti, *v.* istumaciti

istumaciti, *svrš.* istumačiti: *istumaciti suitu* (L 24v 13), *hotech iu istomaciti ginuim glasi i ricij* (L 24r 17)

Isukarst, *m.* Isus: *nasega Isukarsta u kaleŷ* (L 20r 5), *zlamenuē uzu s kon bi vezan Isus* (L 18r 21)

Isus, *v.* Isukarst

Isusov, *prid.* Isusov: *u ime Isusovo i dive Marie amen* (O/ 304)

Ite, (*lat.*) *imper.* idite: *ite misa est* (L 19v10)

itropilia, *ž.* bolest: *od bolesti itropilie* (M₅ 111v/1)

Ivan, *v.* Jivan

izaći, *svrš.* ispasti, otpasti: *kada bi ditetu izašla ruka ali noga bi li ono udo karsti* (L 8v 10)

izajti, *svrš.* izaći, proizaći: *znadući da neće od toga izaŷti niedna smutna* (L 15v11)

izdahnuti, *svrš.* izdahnuti: *ali ne namirih se priŷ nei onda kada izdahnu* (M₅ 101v/1)

izdahnutje, *s.* izdahnuće: *do najzadnega izdahnutŷa* (M₅ 81r/7)

izdarŷan, *glag. prid. trp.* zapisan, sadrŷan: *a Polize rečene moraju biti izdarxane u iftomu libru* (SA 19/4 i sl.)

isteći, *svrš.* isteći: *karvi koja izteče iz boka Isusova* (L 18v 3)

isticati, *ns.* istjecati: *od onih pet prislaunih ran bude izticcati toliko suitlosti* (L 25v 26)

izagnan, *glag. prid. trp.* izagnan: *da gima Biti izuagnan Vancha od Brachie* (SA 5/11)

izuŷćen, *glag. prid. trp.* izgovoren: *malo rici izuŷchienih* (L 25v 8)

izgled, *m.* izgled: *imajući godiŷć od dobrog ŷivlenŷa i bolega izgleda* (M₅ 96r/1)

- iznaći**, svrš. pronaći, otkriti: *i nebudući se iznašla nijedna zaprika* (V₄ 167/1)
- izvanski**, prid. izvanski: *hotijne izvansko* (V₄ 143/3); *budući pristali izvanskin načinom* (V₄ 162/3)
- izvaršen**, glag. prid. rad. izvršen: *budući izvaršena sva tri navišćejna* (V₄ 145/4)
- izvaršiti**, svrš. izvršiti: *imadu se izvaršiti sva naplachienja* (SA 23/2)
- izvarsivati se**, ns. ispunjavati se : *izvarsue se u pohranenu* (L 20v 2)
- izvarstvo**, prid. posebno, izuzetno: *učiniti jedno skrušene izvarstvo* (L 4v 1,2)
- izvarstvo**, pril. slučajno: sporedno: *učinio e bolest od grihov izvarstvo* (L 4 7,8)
- Iž**, m. otok zadarske skupine otoka: *Šimun Borov iz Iža* (K₁ 221/1)
- ižgovarati**, ns. izgovarati: nazivati: *ixgouaragiu krana od nasih trudou* (L 23v 31,32)
- Iž Veli**, m. mjesto na otoku Ižu: *Brajkovića od parokie od Iža Veloga* (V₄ 117/3)

J

- Jakin**, m. Ancona, grad u talijanskoj regiji Marche: *U Ĵakinu* (M₅ 104r/1)
- jarbul**, m. jarbol: *čineći dilo murnarsko pade iz Ĵarbula* (M₅ 110v/1)
- jažik**, v. jazik
- jazik**, m. jezik: *bi propet jažici židovskimi* (L 18r, 24) *ne podiliuese zaiku* (L 24r 19,20) *zasto nemoxe iazik Couicanski istomaciti* (L 24r 20,21), *da ni giazik angielski moxega izrechi* (L 24r 13), *nie uxmozno ieziku ccouicanskoomu izrechi* (L 25v 27)
- jeda**, čest. zar: *dakle koliko ima biti dugi trud jeda tisuch godisch* (L 26v 20)
- jedali**, čest. zar: *edali sto godisch* (L 26v 21)
- jednoć**, pril. jednom: *da iednoć biobi dostogian uxuiationu nebesku slauu* (L 26r 9,10)
- jest**, v. biti
- jenar**, m. siječanj: *miseca enara* (K₁ 216/4), *miseca Ĵenara* (K₁ 291/1), *miseca Ĵenar* (K₂ 34/1), *miseca Ĵena* (K₂ 46/3), *na prvi dan mi(seca) zenara* (K₁ 227/3), *na osam dnai zena* (K₁ 227/4), *mifeza genara* (SA 3/0)
- jeneral**, m. general, generalni vikar, *doktura arkidiakona i vikaria Ĵenerala od stolne crikve Zadarske* (V₄ 136/3)
- Jenova**, ž. Đenova (Genova), grad u talijanskoj regiji Liguria: *pisane iz Ĵenove* (M₅ 107v/3)
- Jerud**, m. Irud: *onda pokla Jerud kral sveti mladenci* (L8v 2)
- Jerusolim**, m. Jeruzalem: *u Jerusolim na cvitnu nedilu* (L 16v 18,19)
- jetika**, ž. sušica: *od bolesti Ĵetike* (M₅ 103v/1), *od blesti etike* (M₅ 104r/2)
- jezik**, v. jazik
- jimiti**, ns. imati: *govori član vire katuličanske da sidi na desnu oca ijima oblast poĴti iz onoga hora u drugi* (L 17v 2,3), *ki gimagiu misiti* (SA 7 – 28,29)
- jinako**, pril. jednako: *Cinimo penu per libar Suacomu onomu ki bi ucini ginacho* (SA 4/8 i sl.)
- Jist**, v. Ist
- Jivan**, m. Ivan: *dua ucenika giuana Karstitela* (L 24r 21,22), *u paruemu pogliaugiu Iuana Suetoga* (L 24r 22)

jisti, z. isti: *glas jistih otac i prorokov* (L 16r4)

jižbina, ž. jelo, hrana: *od jižbine duhovne* (L 17v 21)

jižula, (tal. *isola*) ž. otok: *Francicin hčeron [And]reje Ĵurinovića od sela Gdijna a od Ĵižule Hvara* (V₄ 20/2)

jošće, pril. još: *i jošće od mene don Bare bi pokriplen* (M₃ 656/2)

Jrohota, ž. Grohote, mjesto na otoku Šolti: *od sela Ĵrohote daržave od Spita* (V₄ 140/5)

jrožje, s. grožđe: *jima biti od jrožja ždrava* (L14r 13)

juca, ž. kolap, kap, šlag: *bolovala (...) od zla od juce* (M₅ 115r/3)

jučera, pril. jučer: *u svojoj kući jučera* (M₅ 96r/6)

jugo, s. jug, strana svijeta: *Dolac ki e sa z juga sela* (O/375)

Juda, m. Juda: *od Ĵude nevirnoga* (L 18r 13)

jun, m. lipanj: *miseci jun* (K₁ 239/1), na .G. (= 4) *ĕuna* (K₃ 683/2)

junak, m. mladić: *ki biše mlad junak* (M₂ 712/1)

jurve, pril. još, već: *i Ĵurve biaše* (V₄ 146/1)

K

kadi, pril. gdje: *žena kadi je čovik* (L 9r 1)

kalež, m. posuda, čaša koja se upotrebljava kod prikazivanja mise: *dohodi ista karv G(ospodina) nasega Isukarsta u kalež* (L 20r 4,5)

Kalamota, (tal. *Calamotta*), Koločep, otok iz skupine Elafitskih otoka: *Stipan Ivanov iz Kalamote* (K₄ 78/6)

kamenar, m. kamenoklesar: *meštar Marin Prešen kamenar iz Raba* (K₄ 202/5)

kamik, m. Kamen: *od kamika ma ne od darva pri od gvozjia* (L 19r 11)

Kana Galileška, ž. Kana Galilejska: *na piru u kani galileškoj* (L 15v 2,3)

Kandija, ž. Kreta, grčki otok: *Mornar Matij Falkon izvan Gazi de Kandia* (M₅ 107v/3), *kumi bili paron Dunat Mavro de Kandie abitante a mola* (K₃ 91/1)

kancelarija, ž. ured, pisarnica: *iz kancelarije* (V₄ 146/1), *kako sapovidaše kniga parva od kančilarie* (V₄ 149/1)

kančilaria, v. kancelarija:

kančilir, m. tajnik: *kančilir arkebiskupov* (M₄ 201/1)

kankar, m. živa rana, rak: *učinijo se u ustih kankar* (M₅ 220/3)

kantan, prid. pjevan: *za giednu Miffu Kantanu* (SA 7 – 30,31)

kantati, (lat., tal. *cantare*) glag, ns. pjevati: *moći kantati očito sveto vanjele* (L1r 5)

kantajući, glag. pril. sad. pjevajući: *jima diak kantaući govoriti* (L 2v 3)

kantun, m. ugao: *i kantun zmoracni od kuće done* (O/375)

kanonig, m. kanonik, crkveni dostojanstvenik: *do Ive Šćulić kanonig iz Nina* (K₁ 239/3)

kapelan, m. pomoćni župnik: *kapelan od ove crikve Svetoga Marka* (K₁ 272/2), *ĕa do Mikula Moro kapelan i(s) Sibe* (K₁ 268/1)

kapitan, m. zapovjednik broda: *kapitan Antonon caron* (V₄ 151/4)

kapitul, *m.* poglavlje: *libar od capitvla scvle brachie suetoga sacramenta na Silbi* (SA 1/0)

kapitular, *m.* kapitularni vikar, vršilac biskupskih dužnosti nakon smrti jednog biskupa do imenovanja drugoga: *Ivana Armana vikara općena i kapitulara od Zadra* (V₄ 111/4)

kapitularski, *prid.* stolni: *od pr(isvitlo)ga i pri(poštovano)ga vikaria kapitularskago* (V₄ 165/1)

kaplica, *ž. demin.* kapljica: *molechiga od iedne kaplice odone uode Nebeske* (L 25v 11)

kapural, *m.* vojnički čin: *kunući se zakletvon jisti alfir i kapural* (M₄ 213/1)

karst, *m.* krst, krštenje: *učinih ceremonije od karsta*, (K₃ 120/1), *ov je libar od karsta* (K₃ 90/0)

Karstitel, *m.* krstitelj: *dua ucenika giuana Karstitela* (L 24r 21,22)

karstiti, *svrš.* krstiti: *karstih Luciju hčer Garu Matkoviću*

karšćanin, *m.* kršćanin: *nego da znadam da biaše dobar karšćanin* (M₅ 98r/4)

karšćanka, *ž.* kršćanka: *premda biaše dobra karšćanka* (M₅ 107r/3)

karšćanski, *prid.* kršćanski: *temelito svetoga zakona karšćanskoga* (L 3v 22) *živi je karštianski* (M₅ 47v/3)

karšćati, *dv.* krstiti: *on ki karšća* (L 9r 5)

karšćen, *glag. prid. trp.* kršten: *a karšćen u isto vrime od rojena* (V₃ 118/3), *koje dite biše karšćeno od babe u potribi* (V₃ 120/1)

karšćene, *s.* krštenje: *sluziti misniku u karšćenu* (L 4r 12)

karštianski, *v.* kršćanski

karta, (*grč. charte*) *ž.* papir: *karta u koj su zapisano s(veto) vanjele* (L 1r 19)

karv, *ž.* krv: *po karvi* (V₄ 151/4), *podili tilo i karv učenikon svojim* (L 1r 11)

karvno, *prid.* krvno: *karvno i nekarvno* (L20r 19)

kasela, (*tal. casella*) *ž.* ladica, kasa: *da gima platiti foldini fest u Cafelu za griffi* (SA 5/10)

kastaldo, (*tal. castaldo*) *m.* skrbnik u bratovštini: *za biti poznani od Kastalda* (SA 25/7) *kastaldo u kripost rečenih dobarah* (SA 26/10)

kašal, *m.* kašalj: *ne bi pričేశćen zaradi kašla i rigajna* (M₅ 199/3)

kaštel, *m.* utvrda: *i pokopan u kaštelu* (M₅ 104r/4)

Kaštelac, nepoznati toponim na Silbi: *pušćam Matiju sinu Kaštelac* (O/375)

katuličanska, *prid.* katolička: *govori član vire katuličanske da sidi na desnu oca i jima oblast pojti iz onoga hora u drugi* (17v 2,3)

ki, *zam.* koji: *i éa don Jurai Lorencin ki pisah* (O/304)

kigodir, *zam.* koji god: *ocitouati kugodir zraku* (L 24v 12), *isporositi kukoli milost* (L 17v 18)

kikodir, *zam.* neki: *ono kad odlučimo učiniti kukodir stvar* (L 7r 23)

kikoli, *v.* kigodir

kip, *m.* lik, osoba: *oni pet kipovki bihu na muki Isusovi* (L 18r 17)

knjiga, *ž.* službeno pismo: *po svidožbi od knjige* (M₅ 114r/3), *upisa iednu knjigu s(uetomu) Gerolimu* (L 25r 8)

kogo, (tal.) m. kuhar: *priminu Anica kć koga Bartula Cupićića* (M₅ 69v/1)

koj, zam. kojoj: *koi bi nazvano* (K₁ 283/1), *koj ime učineno* (K₁ 277/2)

kopati, ns. obrađivati: *koe kopa moi sin Šimun* (O/304)

Kolan, m. mjesto na otoku Pagu: *Katarinom hćerom po Ivana Pecikok od Kolana* (V₄ 140/4)

koleno, v. kolino

kolino, s. rodbinska veza: *u četvarto kolinu od kunšagvinitadi* (V₄ 154/7), *buduć ovi dešpenšani u četvarto i peto koleno* (V₄ 57/2)

komad, m. komad: *imadu Kupiti jedan komad Kurdele* (SA 25/7)

Komiža, ž. mjesto na otoku Visu: *Vicenco/n/ Markočevin iz Komiže* (V₄ 15/3)

konat, m. račun: *od svega pridati konti iftoj brachi* (SA 20/5)

konkav, m. udubljenje: *učinišo se u ustih konkav* (M₅ 111r/3)

konvulšion, m. konvulzija, trganje: *od rojena velike konvulšioni* (M₅ 114r/1)

Korčula, južnodalmatinski otok : *Marko Murvidović is Korčule* (K₂ 50/3)

corpura, (lat., tal. *carponale*) tjelesnik, prostirka u koju su zavili tijelo Isusovo: *corpura platno u kga zaviše* (L 19r 6,7)

koštipacion, m. zapor, zatvor, nazeba, prehlada, zamor: *od bolesti koštipaciona* (M₅ 115v/2)

košulia, ž. košulja: *šest naglavnik košulia, pas manipu štola i planita* (L18v 25,26)

Kotor, m. grad u Crnoj Gori: *paron Ilia Marasović is Kotora* (K₃ 120/1)

kralestvo, s. kraljevstvo: *od grada Bara kralestva od Napola* (M₅ 61r/2)

Kraljevica, ž. Kraljevica, grad u Sjevernom hrvatskom primorju: *Urson ćeron Miho- vila Blazine iz Kraljevice* (V₄ 142/5)

Kraljestvo od Napola, n. Napuljsko Kraljevstvo: *od grada Bara kralestva od Napola* (M₅ 61r/2)

Krapan, m. Krapanj sjevernodalmatinski otok: *Ĵelenom hćeron pokonoga Antona Grubišića iz Krapna* (V₄ 31/3) *Ĵelene hćere Antona Grubišića is Krapna* (K₄ 83/1), *chuma bi Jelena Stipana iz Crapna* (K₃ 96/4)

krilo, fig. s. okrilje: *u krilu s(vete) matere crikve* (M₄ 180/1)

kripost, ž. krepost: *kastaldo u kripost rečenih dobarah* (SA 26/10), *jere po kriposti riči svarhu kruha* (L 20r 2,3)

krizma, (grč. *chrisma*), ž. sakrament svete potvrde: *karst i krizma i red sveti* (L 6v 6)

krizmani, glag. prid. trp. krizmani: *bihu krizmani od zdol pisani* (KZ₂ 10r/1)

krizmati, svrš. krizmati: *Otavićan Garzador Arhibiskup zadarski krizma niže pisanih* (KZ₂ 592/1)

križ, m. križ: *oni tri križi* (L 18r 10)

kronika, (tal.) ž. kronična bolest: *od bolesti kronike* (M₅ 115v/2)

kroteći, glag. pril. sad. kroteći: *kroteći tilo svoje* (L 7r 14)

kruh, m. kruh: *ere reče Isus nie dobro uzeti kruh sinovski i dati ga son* (L 19v 7), *lipa glava kruha* (SA 4/7), *a to daffē Cinni Kruug Brachy* (SA 4/7)

kuća, ž. kuća: *tu istu kuću* (O/375)

kućani, *m. mn.* ukućani: *zaradi nemarnosti od svojih kućanov* (M₅ 100r/1), *gniovi kuchiani* (SA 23/4)

kuminikan, (*lat. communio tal. communionem*) *glag. prid. trp.* pričešćen: *i kuminikan prez dopušćena parohanskoga* (M₄ 202/1)

kuminikivati, *ns.* pričešćivati: *muških glav ki se kuminikivaju* (S 1r 1)

kupiti se, *glag. ns.* skupljati se, nalaziti se: *Ovo pocefmo Kupitiffe* (SA 4/4)

kurat, (*lat. curatus*), *m* župnik, svećenik; *s lececion kuratov* (K₁ 323/2)

kurdela, (*tal. cordella*) *ž.* uže, bijela traka od lanenih ili pamučnih konaca: *imadu kupiti jedan Komad Kurdele* (SA 25/7)

kusati, *svrš.* kušati, probati, pretrpjeti: *Niki rugania i udorčće kusase* (L 27r 3)

kustion, *ž. (mlet. custion)* kavga: *alli zelli uciniti Ke rici alli kuftion* (SA 5/11)

kunšagvinitad, (*lat. consanguinitas*) *ž.* krvno srodstvo: *u četvarto kolinu od kunša-gvinitadi* (V₄ 154/7)

kvartarol, *m. (tal.)* mjera, *daffe gima Datti pol Quartarola pšenice* (SA 4/7)

L

lahko, *prid.* lako: *moxesi ju dobiti lagko* (L2 6v 20)

lahčina, *ž.* lakoća: *za da Bolie Bude ij lahcina Bratta* (SA 7 - 11)

lamati, *ns.* lomiti: *zašto se lama oštia posvećena na tri dila* (L 21v 3)

Lasno, *pril.* lako, na laki način: *tako da Lasno moxese izvaditi broj od iftih* (SA 18/2.)

Lazar, *m.* Lazar: *Abrame posali Lazara* (L 25v 14)

lececija, *ž.* dozvola: *s lececiom go(spodina) parohiëa* (K₁ 262/4)

lemozina, (*tal. lemosina*) *ž.* milostinja: *i da se učini edna lemozina u kući braskoi* (O/375), *za iednu limozinu* (L 26v 25)

leto, *s.* godina: *let gospodinovih tifuchia fefto duadefet i Giedan* (SA 3/0) *giednu voltu Na leto* (SA 4/6)

Levanat, *m.* istočne zemlje, Levant: *priminu Anton sin Jivana Tudora u Levantu* (M₅ 109v/5)

libar, *m.* knjiga: *ovo je libar od karsta* (K₃ 90/1), *libar od capitvlov* (SA 1/0)

libra, *ž.* novčana jedinica: *dati libre tri za giednu Miffu Kantanu* (SA 7 30.31)

likar, *m.* liječnik: *od bolesti glave što likari govore male della micrania* (M₅ 106r/1)

likaria, *ž.* lijek: *od bolesti febre brez likarie* (M₅ 98v/1)

limozina *v.* lemozina

linost, *ž.* lijenost: *ne primi ni jednoga sakramenta radi linosti svoga gospodara* (M₅ 96r/3)

lipa, *prid.* lijepa, velika, dostatna: *damuffe gima datti lipa glava kruuha* (SA 4/7)

livati, *ns.* lijevati: *u isto vrime kada je livala vodu* (K₃ 121/3)

livi, *prid.* lijevi: *metne livu ruku na glavu* (L 3r 21,22)

Livorno, *s.* grad u talijanskoj regiji Livorno: *priminu Duminig sin kapitan Šimuna Iskovića u Livornu* (M₅ 109v/2)

loj, *v.* luj

Londra, (*tal.*) ž. London, Grad u Ujedinjenom Kraljevstvu: *priminu zamaria sin Duminiga Šentića u Inglinteri ili u Londri* (M₅ 76r/4)

Lopud, *m.* otok u skupini Elafitskih otoka: *Stipan od Ivana od Lopuda* (K₄ 62/6)

Lošin, *m.* kvarnerski otok: *Matijol [i]z Lošina* (K₁ 307/2, *Ėdreška i[z] Lošina Veloga* (K₂ 7/1), *Martin Taranbacić iz Lošijna Maloga* (K₁ 293/1)

Lošinj, *v.* Lošin

lubav, ž. ljubav: *dostooan života vičnoga i lubavi* (L 5v 21,22)

lubilej, *m.* obljetnica: *ispovida se je ovoga lubileća o vazmihu* (M₅ 20v/2)

lubovnik, *m.* ljubavnik: *a jne lubovnik putnih* (V₄ 165/2)

luj, *m.* srpanj: *na .D. (=5) luê* (K₁ 215/2), *mi(seca) luêa* (K₁ 224/1), *na Ī (=10) luja* (K₂ 49/2), *miseca loê* (K₂ 68/2), *miseca ljuula* (M₃ 640/3), *miseca luya na 8* (K₃ 117/2), *miseca luĵ* (K₃ 123/3), *na .Ī. (=10) ijuliê* (M₂ 726/5), *miseca ljua* (M₃ 643/1), *na 22 lugia* (K₃ 101/3)

ludost, ž. ludost: *ne bi pri svoioi pameti nego sveĵer u ludosti* (M₅ 106r/1)

luđo, *v.* luj

Lukoran, *m.* mjesto na otoku Ugljanu: *i Katarinoon hćeron po Šimuna Ivanova iz Lukoran od ove daržave* (V₄ 93/3)

luminarij, *m.* rasvjeta: *Luminarie Kojese plachiaju u ovemu godischiu* (SA 26/12)

lupeščina, ž. lopovluk: *na lupeschine na marmorangia, i potresangia* (L 26r 25)

LJ

ljubezniv, *prid.* ljubezan: *pokara s gliubezniuim nacinom* (L 23v 15)

ljuski, *prid.* ljudski: *narodu gliuskomu* (SA 22)

ljuo, *v.* luj

M

ma, *vez.* ali, no: *ma karta u koj su zapisano s(veto) vanjele* (L 1r 19)

male, (*tal.*) ž. bolest: *od bolesti glave što likari govoru male della micronia* (M₅ 106r/1)

malmacuko, (*tal.*) *s.* sunčanica: *od zla malmacuko* (M₅ 110r/1)

madama, (*tal.*) gospođa: *madama Mariana žena jistoga gdna Gaetana Troja..* (K₄ 250/5 i sl.)

mađi, *v.* maj

mai, *v.* maê

maj, *m.* svibanj: *miseca maêa* (K₁ 221/2), *miseca maê* (K₁ 223/2), *miseca maiêa* (K₁ 270/1), *na .A. (=1) maia* (K₃ 128/1), *na 3Imayia* (K₃ 100/2), *na 22 Maggia* (K₁ 154/3)

maji, *v.* maj

mala braća, *mn.* franjevački red: *u fratar male braće* (M₅ 100v/1)

mali, *prid.* malen: *u moĵoi mali moći* (O/304)

malijni, *prid.* maligni, zloćudni: *od bolesti malijne* (M₅ 98r/4)

- Mahove**, toponim na Silbi: *tarse ko e na Mahovah done* (O/375)
- manipu**, (*lat. manipulus*) *m.* dio svećeničke odjeće, ubrus: *šest naglavljen košulja, pas manipu štola i planita* (L 18v 25,26)
- marac**, v. marač
- marač**, *m.* ožujak: *miseca marča* (K₁ 229/2), *miseca marca* (K₁ 232/3) *miseca marcia*, *miseca marcha* (K₁ 116/4), *misec marc* (M₃ 629/5)
- maragun**, (*tal. marangone*) *m.* drvodijelac: *meštar maragun* (K₁ 305/2)
- Marta**, *ž.* toponim na Silbi: *a tarse ko e na Marti* (O/375)
- marc**, v. marač
- marcani**, v. marcenj
- marcenj**, *prid.* ožujski: *drugi petak marcenj* (M₅ 101r/1), *miseca marcani* (M₃ 629/3)
- marmoranje**, *s.* mrmljanje, *na lupeschine na marmorangia, i potresangia* (L 26r 25)
- martvi**, *m.* mrtvi: *i za mojih martvih* (O/30), *sakramenti od martvih* (L 6r 15), *Kadaffe Sbratom aili feštrou Martuou doide u CruQu* (SA 8 – 9,10)
- martvac**, *m.* pokojnik: *način kako se imae zapiševati martvacj* (M₁ 0/1)
- martvi dan**, *m.* mrtvi dan: *na Martui dan* (SA 16/3)
- matarmonij**, v. matrimonij
- mater**, *ž.* majka: *Koife vide pise ručno u materi rednici* (SA 22/0)
- materia**, (*lat.*) *ž.* tvar: *ka e materia dalečna ovoga reda* (L 1r 12)
- materin**, *prid.* majčin: *po smarti materinoj* (O/375)
- matrimonij**, *m.* ženidba: *združih fih u s(ve)ti matrimonij* (V₄ 87/4), *ne po matarmoniju* (K₄ 192/5)
- Matij**, *m.* Matej: *u evanđelu s(vetoga) Matia* (L 3v 9,10)
- mećati**, *ns.* metati: *stavljati: zasto mu meće desnu ruku biskup na glavu* (L 3r 24)
- meju**, *prij.* među: *meju Šimunom sinom Gagura Baričevića i Perinom hčeron Antona Buëačića* (V₄ 12/3), *mejuu jistin Filipon* (V₄ 12/4), *ne nahodeći se meju jnima niedna zakonita zaprika* (V₄ 139/2) *Isagia megiu ostalima* (L 24v 12,13), *pri-stupi meu to k niemu* (L 24v 3)
- Melada**, *ž.* Molat, otok zadarske skupine otoka: *Nicolo filio di Zorzi Merlo Chericho di Melada* (K₄ 132/1)
- Melhisedek**, *m.* Melkisedek: *od Melhisedeka kada prikaza kruh i vino na posetilišće* (L 19v 5), *Melisedek kruh i vino* (L 21v 9)
- Melisedek**, v. Melhisedek
- mestar**, *m.* učitelj: *mestre gdi stojs gdi pribivas* (L 24r 24)
- meštar**, *m.* majstor: *meštar Ivan Vodopiêa iz Raba* (K₄ 239/2)
- mikronia**, (*grč. hemicronia, tal. emicronia/micronia*) *ž.* migrena, bolest pola glave: *od bolesti glave što likari govoru male della micronia* (M₅ 106r/1)
- Milna**, *ž.* mjesto na otoku Braču: *bi pokopan u Milnoi na Braču* (M₅ 53r/5)
- milos**, v. milost
- milosardje**, *s.* milosrdje: *bi sprovedena po ritualu rimskomu za milosardje* (M₅ 157/7), *ganut na milosardie* (L 27r 22)

- milost**, ž. milost: *milost božju i milost sakramenta* (L 5v 3)
- mimojti**, svrš. mimoći: *da mnozi karschani puschiagiu mimogti* (L 26r 20, 21)
- ministar**, m. služitelj: *ministar tih sakramentov* (L 6v 18), *recene od ministrov* (L 7v 9)
- miništar**, v. minister
- miništrati**, (tal. *amministrare*) ns. upravljati, rukovoditi: *da se može miništrati s(veti) sakramenti* (L 22r 20)
- mira**, ž. mjera: *sada nenastoise na drugo nego na kriue mire* (L 26 r 24, 25)
- misec**, m. mjesec: *miseca aprilana dni .I.V. (=23)* (O/304)
- mirina**, ž. ruševina, zidine: *priminu naglon smartju u jednoj mirini* (M₅ 55r/7)
- mirlis**, m. miris: *napunilo ga e dobrim mirlisem slave božje* (L 5r 3,4)
- mirlivo**, pril. smirujuće: *mirlivo jer jimamo kripost miriti Boga* (L 20v 9)
- misa**, ž. euharistija, glavna kršćanska služba Božja: *jutros na mojoj misi* (V₄ 143/1)
- misa**, v. misal
- misâl**, m misal: *misal kruh i vino* (L 19r 2)
- misal**, ž. misao: *fe li imala misal karstiti u isto vrime kada je livala vodu* (K₃ 121/3), *ima razbor i misa* (L8v 21)
- misnik**, m. svećenik: *jere ne bi niednoga misnika* (M₅ 102r/4)
- misto**, s. mjesto: *a ne budući paroka u mistu i jurve biaše prošlo dana iedanaist da biaše poša od mista* (V₄ 147/3)
- mladenac**, m. dijete: *pokla Jerud kral sveti mladenci* (L 8v 2)
- mlad**, prid. mlad: *kako e mlado da bude moji sinom trim* (O/375),
- mlohav**, prid. opušten, slab: *mojia mlohava pamet* (L23v 24)
- mlohavost**, ž. opuštenost, slabost: *radi slabosti i mlohavosti* (M₅ 100r/2), *krizma protiv slabosti mluhavosti* (L 6v12,13)
- mluhavost**, v. mlohavost
- Mneci**, v. Bneci
- mnogokrat**, pril. puno puta: *govoriti misu mnogokrat* (L 14v 4,5)
- mnozi**, prid. mnogi: *da mnozi karschiani puschiagiu mimogti* (L 26r 20,21)
- moć**, ž. tjelesna snaga: *u moji mali moći* (O/304)
- moja**, zam. moja: *i pušćam moei nevesti* (O/304)
- moljen**, glag. prid. trp. moljeni: *koj moglieni priase to brime* (SA 25/8)
- moga**, glag. prid. rad. mogao: *ako bi se moga svojon rukon pričestiti* (L 2r18)
- mogran**, m. šipak, mogranj: *od loze cilo ne od mograna* (L 14r 19)
- mogustvo**, s. mogućnost: *ma ako bi Bog po svomu mogustvu obrati vodu u vino* (L 15v 1,2)
- Moizes**, m. Mojsije: *kako na priliku moizesu* (L 24r 32,33)
- moj**, zam. moj: *imoji ženi* (O/375) *za moju dušu* (O/304), *a u dobroj pameti mojoj* (O/304), *da bude moji sinom trim* (O/375), *i za moih martvih* (O/304)
- Molat**, m. mjesto na istoimenom otoku: *pokonoga Ivana Mand[i]ća od Molata* (V₄ 63/2), *Tomon sinom Burlatulića iz Molata* (V₄ 18/1)
- moliti**, ns. moliti: *i da moli gospodina Boga za moju dušu* (O /304)
- mostir**, (grč. *monastério*, lat. *monasterium*, stsl. *manastyr'*) m. samostan, također i

naziv za crkvu Gospe od Karmena: *vikaria od Mostira* (M₅ 22v/4)

Mošćenice, *s.* naselje u Istri: *Živan iz Mošćenic* (K₃ 91/2)

motika, *ž.* motika: *pušćam Mari hćeri motiku* (O/375)

mudrost, *ž.* mudrost: *budući odregeno od Božanstvene mudrosti* (SA 22/0)

mučati, *ns.* šutjeti: *dalisam usilouan mučati* (L24v 23)

muka, *ž.* brašno: *po muke od šenice a po o(d) drugoga žita* (L 14r 5)

mundan, (*lat.* *mundanus*) *m.* svjetovni čovjek: *zašto se ne dae mundanun karv* (L 21r 22)

murnar, *m.* mornar: *u Bnecih od murnarov* (M₅ 102r/4)

murnarsko, *prid.* mornarsko: *čineći dilo murnarsko pade iz jarbola* (M₅ 110v/1)

muški, *prid.* muški: *muških glav* (S 1r)

muz, *v.* muž

muž, *m.* čovjek, muška osoba: *ki biše star muž* (M₂ 714/1), *muz i žena* (L 6v 24)

N

na, *prij.* *na:* *miseca aprila na dni* (O/304)

nacin, *m.* način: *Nacin i Naredba Scupa* (SA 4/5)

načinan, *glag. prid. trp.* upotrebljavan: *vode načinane ke nimaju moći* (L 8v 5)

nadijući se, *glag. pril. sad.* nadajući se: *i nadijući se smarti* (O/304)

nađiven, *glag. prid. trp.* nazvan, nađjeven: *komu bi ime nađiveno* (K₂ 58/2)

nagal, *prid.* nagao: *nagle smarti* (M₅ 19r/2)

naglavnik, *m.* odijelo koje se prije oblačenja albe postavlja na glavu, a onda udesi oko vrata, amik(a)t: *šest naglavnik košulia, pas manipu štola i planita* (L18v 25,26)

nagoća, *ž.* golotinja: *dali ne pričestila poradi nagoće i gnusnoga mista* (M₅ 79v/7)

nahajajući, *glag. pril. sad.* nalazeći: *ne nahaéaljući niednoga zapacana* (V₂ 813/3 i sl.) *ne nahéalujući niedno zapačane* (V₁ 796/1)

nahod, *m.* ono što je nađeno, ono što se nađe: *da se nahod povrati* (L 0)

nahoditi se, *ns.* nalaziti se: *koja se nahodi u kančelariji zadersko* (V₄ 87/4)

nahodeći, *glag. pril. sad.* nalazeći: *nahodechi se na čas od smarti* (SA 23/4)

najpokojno pomazanje, *s.* sakrament koji se dijeli bolesnicima u teškoj bolesti, bolesničko pomazanje: *naépokoêno pomazanêe* (M₃ 682/1), *primi sakrament od najpokojnoga pomazaĳna* (M₅ 96r/5)

najmanje, *prid. super.* najmanje: *najmagnie četvarti dil od ure* (SA 23/4)

najparvo, *pril. super.* najprije: *najparvo bi propet jažici židovskimi* (L 18r 23)

najzadnja, *prid. super.* najzadnja: *na najzadnei vičeri* (L 1r 10)

najzadnje uzdahnuće, (*fig.*) *s.* zadnji uzdah, zadnji trenutak života: *do najzadĳnega uzdahnuća* (M₅ 114r/2)

namiriti se, *sv.* naći se, zateći se: *ali ne namirih se priĳ nei onda kada izdahnu* (M₅ 101v/1)

namistnik, *m.* namjesnik: *ispovida se i u oca Žaveria Ježuta namistnika apoštolskoga* (M₅ 10v/6)

- namisto**, *prij.* umjesto: *ki e na misto nega reka misu* (L 21r 5)
- namor**, *m.* nahlada, nazeba: *i stala u posteli s uzrokom od namora* (M₅ 100r/1)
- naplaćenje**, *s.* naplata: *imadu se izvarsiti sva naplachienja* (SA 23/2)
- napomenuće**, *v.* napovidane
- napovidane**, *s.* napovijedanje, javno oglašavanje ženidbe u crkvi: *tri napovidana* (V₃ 7/1), *budući bila ispujnena sva tri napomenuća* (V₄ 140/1), *budući bila učijfjena sama jedna napovist* (V₄ 144/5 i sl.)
- napovist**, *v.* napovidane
- napridak**, *m.* unaprijed: *i tako u napridak*, (SA 26/12)
- naravka**, *v.* naravska
- naravska**, *prid.* naravna, prirodna: *ne od bolesti naravske* (M₅ 100v/1), *od bolesti ognjnice naravke* (M₅ 111v/4)
- naredba**, *ž.* naredba: *Nacin i Naredba Scupa* (SA 4/5)
- narediti**, *sv.* narediti: *otih narediti* (O/304)
- naredjivati**, *nesv.* naređivati: *kako naredjuje sveta crikva* (V₄ 177/3)
- narejen**, *glag. prid. trp.* utemeljen: *za ku stvar je narejeno s(veto) posvesvetilišće* (L 17v 20)
- narednik**, *m.* obrednik, ritual: *narednik rimski* (M₅ 96r/1) (V₄ 160/1)
- naslidovati**, *ns.* nasljedovati: *da će smutna izafti valia naslidivati* (L 15v 12)
- naskočiti**, *sv.* zadesiti: *radi bolesti koja naskoči fjestu divojku* (V₄ 176/1)
- nastojati**, *ns.* nastojati: *sada nenastoise nego na prilubodistua i na ostale nečistochie* (L 26r 26, 27)
- naucitel**, *v.* učitelj
- naučitel**, *m.* učitelj: *od pripošto(vanoga) gospo(dina) naučitelâ Jivana Armana arcu žakna i vikaria* (V₄ 139/2), *Iedan naucitel gouori* (L 24r 25)
- navlastito**, *pril.* poglavito: *a navlastito od onih vise potrebnih* (SA 23/5 i sl.)
- navišenje**, *v.* navišćenje
- navišćenje**, *s.* u crkvi javno oglašavanje ženidbe: *budući učinena sva tri navišena u tri dneva svetahna* (V₄ 140/5), *budući bili izvaršena sva tri navišćejna* (V₄ 147/3)
- nebesa**, *ž. mn.* nebo, nebesa: *uticu se za nas na nebesih* (L 20r 16)
- nebeska**, *prid.* nebeska: *poginu zašto bi ubien od strile nebeske* (M₅ 126/1)
- nedila**, *ž.* nedjelja: *roena u nedilu na .A. (=I)* (K₁ 312/1)
- negovi**, *zam.* njegov: *i negove prave žene* (K₁ 215/1)
- neharnost**, *ž.* nemar: *zbog neje neharnosti* (M₅ 92r/5), *niti ima biti ogovorem od gnegove nekarnosti* (SA 19/3)
- neizrecen**, *prid.* neizreciv: *neizreceno dobro* (L 24r 8)
- nekarnost**, *v.* neharnost
- nekarvno**, *prid.* nekrvno: *karvno i nekarvno* (L 20r 19)
- nemarnost**, *ž.* nemar: *zaradi nemarnosti od svojih kućanov* (M₅ 100r/1)
- nemoć**, *ž.* nemoć: *ali Nemoch alli ko godi ginno Zapacagnie* (SA 4/7)
- nepomijna**, *ž.* nemar: *radi mlohavosti od života i i nepomijne od kućanih* (M₅ 69v/1)
- neprocinien**, *prid.* neprocjenjiv: *gniegouu neprocinienu Karu* (L23v 11)

neput, (*tal. nipote*) *m.* nećak: *moga neputa don Franu Furtunića* (O/304); *u kući svoga neputa* (M₅ 226/3)

Nerezine, *s.* mjesto na otoku Lošinju: *Petar Fa. inić [i]z Nerezin* (K₁ 148/2)

nesaznan, *prid.* nepoznat: *od bolesti nesaznane* (M₅ 210/5)

nesrićni, *prid.* nesretni: *i oni nesrićni Bogatac imenovan od Luke suetoga* (L 25 v 10,11)

neumine, *s.* neznanje: *red s(veti) protiva neuminu* (L 6v 16)

nevesta, *ž.* nevjesta: *i pušćam moei nevesti* (O/304)

nevinen, *prid.* nesvjestan: *s nevinenim načinom* (L 8r 16)

nevirni, *prid.* nevjerni: *od Jude nevirnoga* (L 18r13)

ngove, *v.* negove

ni, *čest.* nije: *u brevialu ni zapisano nego samo počelo vanje(la)* (L 1r 18)

nini, *zam.* nijedan: *i ne nahéaljući se ninega zapačana* (V₂ 810/2)

nigdar, *v.* nikadar

nikadar, *pril.* nikad: *za dostignuti onu slau koia nikadare nechie imati dospitka* (L 26v 24,25), *sa svin da se nigdar ne more platiti* (L 21r16)

nikmore, *zam.* nikome: *i da ne da nikmore ništare* (O/375)

nikoliko, *pril.* nekoliko: *tolike muke nikoliko mučćenikou* (L 27r 12,22)

nimati, *ns.* nemati: *vode načinene ke nimađu moći* (L 8v 5)

nišće, *zam.* ništa: *u nišće ne bi upa* (L 11v 20), *ništar ne manee* (L 19v 24,25) *i da ne da nikmore ništare* (O/375)

ništar, *v.* nišće

ništare, *v.* nišće

Nin, grad zadarske urbane regije: *do Ive Šćulić kanonihii iz Nina* (K₁ 239/3)

najzadne, *prid. super.* najzadnje: *najzadne pomazajne* (M₅ 61v/5)

nobemr, *v.* novembar

nobembr, *v.* novembar

nomu, *zamj. D.* onomu: *ne vidi se zač stoi pod onom biloćon u nomu sućanstvu* (L 17v 6)

nota, *ž.* popis: *nota od duš ke se nahode u parohii od Silbe* (S 1r/1)

novebr, *v.* novembar

novembr, *v.* novembar

novbar, *v.* novembar

novebr, *v.* novembar

novembar, *m.* *mi(seca) novembra* (K₁ 216/1), *mi(seca) novbra* (K₁ 220/1), *na dni novebra* (K₁ 235/4), *miseca novebara* (K₁ 240/2), *miseca novenra* (K₁ 326/1), *nobembra* (K₁ 326/1), *mi(seca) nobembra* (K₂ 76/2), *mise(ca) novbara* (M3 634/3), *na 3 Nouembra*, (K₃ 110/3), *na 8 nouebra* (K₃ 114/1), *Mifezza Nouembra parvi dan* (SA 7 – 2)

novenr, *v.* novembar

O

obastart, *glag. pr. trp.* obastrt: *nagde se obastrt od slaue nebeske* (L 25v 9)

obitil, *ž.* obitelj: *a to za ustediti potrosak obbitili, martva* (SA 23/5)

- obćen**, *prid.* opći: *učineno po oblasti obćenoi samomu Bogu* (L 19v 15,16)
- obćeni**, *prid.* opći, generalni: *od gospo(di)na vikaria obćenoga Ivana Armana* (M₅ 78v/4)
- obćiti**, *ns.* općiti, komunicirati: *obćiti s virnimi* (L 11r 13)
- obećati**, *svrš.* obećati: *koiu nam ie obechial gospodin* (L 27r 24,25), *ja obichien uami* (L 27r 13)
- obićati**, *v.* obećati
- oblast**, (*stsl. oblast'*), *ž.* ovlast, moć: *koi dopusti oblast meni don Boži Bujačiću* (V₄ 151/4), *ĵima oblast pojti iz onoga hora u drugi* (L 17v 3)
- oblig**, *m.* dužnost: *gimagiu oblig platiti* (SA 8 - 1,2), *i Slisalismo, oblighi* (SA 7 - 8)
- obligan**, *glag. pr. trp.* dužni: *da smo obligani pogti sprovoditiga* (SA 5/13)
- običaj**, *m.* običaj: *Bioje običaj od ove Skule* (SA 22/6 sl.)
- običajan**, *prid.* uobičajan: *od svih trih napovidi običajnih* (V₄ 114/3) *vecera običajna* (SA 23/5)
- obočitovane**, *s.* očitovanje: *otaĵno obočitovane grihov* (L3v 4)
- obrasti**, *svrš.* skupiti se: *a Bratti ki obrafmo fada oudesù fdola pifani* (SA 8 - 18,19)
- obratì**, *svrš.* izabrati: *koga Brachia oberu* (SA 6/16)
- obratiti**, *svrš.* predati: *u criuQu obratiti za potribe* (SA 5/9)
- obratiti**, *svrš.* preobratiti: *uas pakal u ueseli obratiti* (L 23v13)
- obraz**, *m.* lice, obraz: *znoj ki izajde iz obraza Isusova* (L 19v 9)
- obrizane**, *v.* obrizovagne
- obrizovanje**, *s.* obrezanje: *Na Dan obrizovagnia Gospodinova* (SA 8 - 6), *ča zlame-nue obrizane* (L 9v 10)
- obsluziti**, *svrš.* opsluziti: *obsluziti sto govori sveto vanjele* (L5r 7)
- obujati**, *svrš.* obuhvatiti, obuzeti: *cudo obugia sarce* (L 25v 7)
- obustavljen**, *prid.* isključen iz reda: *ako bi jedan redovnik bi obustavljen od reda* (L 11v 14,15)
- obustavlene**, *s.* isključenje iz reda: *tri proklestvo obustavlene i opovid* (L 11r 6)
- očito**, *pril.* očito: *od očitog poštenê* (V₄ 131/2)
- očistivši se**, *glag. pril. proš.* očistivši se. *očistivši se od grihov* (L 8r 16)
- očitovati**, *svrš.* očitovati: *ono stosi stio nimas poniedan naĉin ostalima očitovati* (L 24v 9,10)
- od**, *prij. iz:* *od Dlačnika* (V1 765/2)
- odati se**, *svrš.* udati se: *ako se ne oda* (O/375)
- o(d)go(vore)ne**, *s.* odgovor: *o(d)go(vore)ne pripovidati razumi se učiti* (L 3v 20)
- odića**, *ž.* odjeća: *puštof zločestoĵ kući brez ognia odiće i posteale* (M₅ 79v/7)
- odivati**, *glag. ns.* odijevati: *koliko ĵe varsti hal s kim se odiva redovnik kad će reći s(vetu) misu* (L 18v 23,24)
- otkriti**, *svrš.* otkriti: *i budući da se odkrila* (V₄ 175/8)
- odpustiti**, *glag. svrš.* dopustiti: *odpusti ĵe vinčati ĵih brez drugih navišćeĵnah* (V₄ 176/1)

odpušćen, *glag. prid. trp.* otpušten: *biti će im odpušćeno* (L 3v 16)

odpušćevati, *ns.* otpuštati: *koim budete odpušćevati biti će im odpušćeno* (L 3v 15)

odrejeno, *glag. prid. trp.* određeno: *Buduchi odregeno od boxanstvene mudrosti* (SA 22/0)

odrisiti, *v.* odrišiti

odrišenje, *s.* oslobođenje od grijeha, odrješenje: *dad[o]h mu odrišenje pod uvit* (M₅ 98r/4)

odrišen, *glag. prid. trp.* odrješen: *bi odrišen* (M₅ 99r/1)

odrišiti, *svrš.* osloboditi grješnika od grijeha, odrješiti: *da mogu odrišiti od grihov* (L 13v 12), *ne bi moga odrisiti* (L 13v 8)

odviše, *pril.* preko, više od nečega: *što i pistulski i odviše negov red* (1 2v13), *i odviši sve ono ča e potribno* (L 2r 23), *i oduiſſe gimagiu Prokuraturo od Sculle dati libre tri* (SA 7 – 29,30)

odviši, *v.* odviše

oferta, (*srlat. offerta*) *ž.* dragovoljan prilog, milostinja: *ne imajući ofertu* (L 21r 10)

oficij, (*lat. officium tal. uffizio*) *m.* oficij, služba Božja: *pomagajuchi izmoliti officij* (SA 25/6)

ogan, *m.* vatra, oganj: *puštoj zločestoj kući brez oga odiće i poste* (M₅ 79v/7)

ognjica, *ž.* temperatura: *od velike ogñnice i bolesti glave* (M₅ 114v/3)

ogovorem, *glag. prid. trp.* oslobođen od odgovornosti: *nit i ma biti ogovorem odove gnegove nekarnosti* (SA 19/3)

ohtubar, *v.* oktubar

okol, *prij.* okolo: *okol tarsê istoga* (O/304)

okovij, *m. mn.* okovi: *i uise toga okouij i tamnice* (L 27r 3)

oktobar, *v.* oktubar

oktubar, *m.* listopad: *mi(seca) oktubra* (K₁ 215/3), *miseca otubra* (K₁ 230/2), *mi-seca otobra* (K₁ 252/1), *miseca otumbra* (K₃ 125/2), *miseca otibra* (K₃ 131/4), *m(iseca) oktobra* (M₂ - 711/4), *na .I.G. (=24) oktunbra* (M₂ 724/4), *miseca otuba* (M₃ 635/3), *miseca ohtubra* (M₃ 653/1)

oktunbar, *v.* oktubar

Olib, *m.* otok zadarske skupine otoka: *od po(koinoga) Antona Êanka iz Oliba* (V₄ 159/4)

oltar, (*lat. altare*) *m.* žrtvenik, oltar: *služiti misniku na oltaru* (L 2r 23)

Omag, *m.* Umag, grad u Istri: *Valentina iz Omega* (K₄ 68/3)

Omiš, srednjodalmatinski grad: *u fušti kapitana N[a]dala Nadali iz Omiša* (M₄ 213/1)

oni, *zam.* onaj: *zlamenu oni konop ili verugu* (L 2v 23)

ono, *zam.* ono: *ne vidi se zač stoi pod onom bilocon u nomu sućanstvu* (L 17v 6)

opeta, *pril.* opet: *opeta uzeti drugu materiu* (L 14r 20)

opomenuti, *svrš.* opomenuti: *ali parvo opomenuti* (SA 23/2)

opovid, *v.* upovid

opovidan, *glag. prid. trp.* prokazan: *kada e opovidano misto a ne čelad* (L 12r 14)

osin, *m.* sjenka: *koi osin alli bilig* (L 24r 31,32)

osobit, *prid.* *osobit*: *s volon osobiton obidvih* (V₃ 7/1)

osobito, *pril.* *osobito*: *navišćena učiniše se osobito* (V₂ 851/1)

Osor, *m.* mjesto na otoku Cresu: *fra Gargura od Osara* (M₅ 35r/4)

osorska, *prid.* *osorska*: *Mikule Erčić od Uniže daržave osorske* (V₄ 110/5)

oslobodit, *svrš.*: *osloboditi*: *dade na ovi svit jednu divičicu ne mogući se osloboditi* (M₅ 100v/1)

osluženi, *glag. prid. trp.* *oslobođeni*: *Koj imadu biti osluxeni od svakoga upisana* (SA 22/0)

ostia, (*lat. hostia*) *ž.* beskvasan kruh koji se upotrebljava u žrtvi mise, hostija: *patena s ostijon* (L 13v 2), *ča zlamenuē uzdvignuće oštie* (L 16v 1)

oštia, *v.* *ostia*

otac, *m.* otac, Bog: *govori član vire katuličanske da sidi na desnu oca i jima oblast pojti iz onoga hora u drugi* (17v 2,3)

otac, *m.* redovnik: *ispovida se i u oca Žaveria ježuta namistnika apoštolskoga*. (M₅ 10v/6)

otajni, *prid.* *tih*: *kako se govori otajna misa* (L15v 13)

otajstvo, *s.* *otajstvo*: *daocitues mogia otagstua* (L 24v 16), *otastva svete vire* (L 1r 15)

otano, *pril.* *otajno*: *parvo otano* (L 3v 9)

otastvo, *v.* *otagstuo*

otažbina, *ž.* domovina: *u onog blaženog otažbini* (L 24r 11)

otibar, *v.* oktubar

otai, *zam.* *taj*: *otim istim trim* (O/375)

otiti, *ns.* *htjeti*: *otiti narediti* (O/304)

otobar, *v.* oktubar

otub, *v.* oktubar

otubar, *v.* oktubar

ovdi, *zam.* *ovdje*: *po ričah ovdi stoeći* (V₃ 7/1)

ovega, *zam.* G. *ovoga*: *ovega otubra* (M₅ 97v/4 i sl.)

ovo, *zam.* *ovo*: *ovo éa Franić Furtunić* (O/304)

ovi, *zam.* *ovaj*: *ko ie sastavi ovi red* (L 1r 9)

P

Pag, *m.* Pag, grad na istoimenom otoku: *Mihovil Partović is Pagga* (K₄ 19/1)

pak, *pril.* *zatim*, *nakon toga*: *a pak učinih ceremonij* (K₄ 118/3)

pak, *čest.* *pak*: *a pach onu pet libar gimaffe obratiti dui libre u CruQu giftu* (SA 8 – 16,17), *ako paka redovniki* (SA 19/4 i sl.)

paka, *v.* *pak*

pakal, *m.* *pakao*: *uas pakal u ueselie obratiti* (L 23v 12)

paliza, (*tal. polizza*) *ž.* listak, cedulja: *a Palize rečene imaju biti izdaržaneu istomu libru* (SA/4)

pamet, *ž.* *pamet*: *a u dobri pameti* (O/3) (O/304) *pomanka mu rič i pamet* (M₅ 101r/1)

- Papa**, *m.* Papa: *po despesu svetog oca Papu* (V₂ 811/2)
- Papranica**, *ž.* toponim na Silbi: *i tarse ko i u Papranici* (O/375)
- Parčajm**, *m.* Prčanj, mjesto na Pelješcu: *Anton sin marka Marasovića iz Parčajna* (K₄ 77/2)
- Parmuda**, *v.* Premuda
- parohia**, *ž.* župa, najmanja crkvena upravna jedinica: *ove parohie Svetoga Marka* (K₁ 270/1), *ove parokij* (K₁ 297/1);
- parohijan**, *m.* župnik: *parohiëan od ove crikve* (K₁ 270/2), *parokiëan Silbe* (K₁ 215/1)
- parohijale**, *prid.* parohijske: *posrid mise parohiëale* (V₄ 181/1), *posrridu mise velike parokiëale* (V₂ 848/1)
- parokijale**, *v.* parohiëale
- parokijan**, *v.* parohijan
- parokija**, *v.* parohia
- parsa**, *ž.* prsi: *u parsih naših* (L14v 15) *imadući drugu veliku bolest u parsih* (M₅ 110r/5)
- parst**, *m.* prst: *da umoci kraj parsta suoga u uodu* (L 25v 14)
- parvi**, *br.* prvi: *u dan parvi* (M₃ 650/1)
- parvidan**, *m.* ponedjeljak: *u dan tretu u parvidan* (K₁ 356/2)
- parvo**, *pril.* prije: *bi narežen karst parvo muke* (L 9v 6)
- pas**, *m.* pojas: *šest naglavnik košulia, pas manipu štola i planita* (L 18v 25,26)
- pasati**, *svrš.* proći: *a da bi paffalo godifchie* (SA 8 - 4)
- pasani**, *prid.* prošli: *pasanoga m(ise)ca* (V₄ 4/1)
- patrialski**, *prid.* patrijarski, metropolijski: *u crikvi patrialskoj* (M₅ 19r/2)
- patrom**, *m.* paron, brodovlasnik: *i patrom Tomažo Marinić* (O/375)
- Pava**, *m.* Pavao: *Paua sueti* (L 23v 31) *sto bi rekal Paul Apostol sueti* (L 23v 17)
- Pazin**, *m.* grad u Istri: *Mihovila Kovača iz Pazina* (V₁ 774/1)
- pedips**, (*grč.* *pedepsa*) *m.* kazna. *ubilixena pod pedipsu od libar pet* (SA 23/4)
- pedipsan**, *glag. prid. tpni.* kažnjen, *Bitichemo strasno pedipsani* (L 26v 1)
- pedipsane**, *s.* kažnjavanje: *jedno pedipsane crikveno* (L 11r 3)
- pena**, (*tal.*) *ž.* kazna: *Cinimo penu per libar Suacomu onomu ki bi ucini ginacho* (SA 4/ 8 i sl.)
- penadeste**, *br.* petnaest: *na penades[t]e setembra* (K₁ 224/4).
- pepel**, *m.* pepeo: *u pepel obratiti* (L 15r 17)
- perikul**, (*tal.* *pericolo*) *m.* pogibelj: *zač biše na perikulu smrti* (M₄ 201/4 i sl)
- pervar**, *m.* veljača, februar: *na .I.B. (=12) pervara* (M₁ 748/1), *dni mi(seca) pervata* (M₂ 716/2), *dni miseca pervaar* (M₂ 716/3), *miseca prvara* (M₁ 751/4)
- pervat**, *v.* pervar
- peteća**, *ž.* variola, boginja: *od barš koji mu se okrenuse u peteće* (M₅ 112r/4)
- petdeset**, *br.* pedeset: *od let petdeset* (M₄ 180/3)
- pića**, *ž.* jelo: *jedna pića duhovna* (L 22r 6)
- Pilisac**, *m.* Pelješac: poluotok na južnom Jadranu: *Boško is Pilsca* (K₃ 130/3) *Betinom hcrjuu Antona Repičića s Pilisca* (V₄ 9/3)

- pir**, *m.* svadba: *na piru u Kani Galileskoj* (L 15v2)
- pisati**, *ns.* pisati: *pišen s dopuščene g(ospo)d(i)na don Ĵure Petida* (K₃ 141/4)
- pistula**, (*lat. epistola*) *ž.* poslanica: *ča zlamenue pistula* (L 16r 7)
- pistulski**, *m.* podđakon, pripadnik reda: *pistulskomu ne postavla se varhu glave ruka* (L 1v 14), *ono što i pištulkoga* (L 2v 15)
- pištulki**, *v.* pistulski
- pivanje**, *s.* pjevanje: *nego na noua piuangia s kim ocituese Slaua ragska* (L 24r 18)
- planita**, (*srlat. planeta*) *ž.* kasula, dio svećeničkog odijela: *šest naglavnik košulia, pas manipu štola i planita* (L 18v 25,26)
- platiti**, *svrš.* platiti: *da gima platiti* (SA 5/13)
- platno**, *s.* tkanina, platno: *patena skri ka biše varhu groba korpura platno u kga zaviše* (L 19r 6,7)
- po**, *prij.* na: *po isti način* (L 21r 26)
- po**, *pril.* pola: *po muke od šenice a po o(d) drugoga žita* (L 14r 5)
- pocetak**, *m.* početak: *a pocetak od godifchia gima pozetti Na Dan obrizovagna Gofpodinova* (SA 8 – 5,6)
- počivati**, *ns.* počivati, odmarati se: *i pociuam* (L 26v 9)
- počati**, *svrš.* početi: *počne i spomene se* (L15v 6)
- počelo**, *s.* početak: *od počela do otajne* (L 19r 15)
- počimlati**, *ns.* počinjati: *tajna koja počimle za virovanem* (L 16r 15).
- podavati se**, *ns.* davati se: *sakrament kom se podae* (L 13r 4)
- podestat**, (*tal. poteste*) *m.* poglavar: *i potvargeno od G(ospodi)na Podestata* (SA 26/12)
- Podgorje**, *s.* Podgorje, naselje na poluotoku Pelješcu: *Ĵelena iz Podgorëa* (K₄ 113/2)
- Podrenun**, *m.* Pordenone, grad u talijanskoj regiji Friuli-Venezia Giulia: *Pavlon sinon poko(ino)ga Ĵakoa Lukeža iz Podrenuna od Firjuula* (V₄ 16/2)
- podilenje**, *s.* podjela: *i podilenje od luminarij za Svete Misfe* (SA 26/12)
- podiliti**, *svrš.* podijeliti: *podilili tilo i karv učenikon svojim* (L 1r 11)
- podilovati**, *ns.* podjeljivati: *u to isto vrime podiluje se* (L 3r 10)
- podniti**, *svrš.* podnijeti, pretrpjati: *podniti za nikoliko vrimenta muke paklene*: (L 26r 8)
- pogibil**, *ž.* pogibelj: *radi smartne pogibili* (K₄ 281/4)
- poginuti**, *glag. svrš.* poginuti: *poginu zašto bi ubien od strile nebeske* (M₅ 64r/1)
- poglavljje**, *s.* poglavlje: *Kako ubilixeno na poglavgliu 4* (SA 22/1 i sl.)
- pohodjenje**, *s.* pohod: *pohodjenje crikve parohijske* (KZ₂ 12/1)
- pohranene**, *s.* spremanje: pohrana: *ča est pohranene* (L 17v 11)
- pohraniti**, *svrš.* dati u pohranu, dati na čuvanje: *ma ako bi se domisli pokle pohrani* (L 14r 19)
- pojti**, *svrš.* poći: *govori član vire katuličanske da sidi na desnu oca i jima oblast pojti iz onoga hora u drugi* (17v 2,3)
- pokazati**, *svrš.* pokazati: *prikazatiod koga se najprije pokaza posvetilišće* (L 19v 4)
- pokle**, *prijed.* nakon: *pokle dade na ovi svit jednu divičicu* (M₅ 100v/1)
- pokornik**, *m.* koji je podložan pokori: *šagrišiu ali e pokornik* (L 12v 3)

pokriplen, *glag. prid. trp.* duhovno pokrijepljen: *i bi pokriplena od ostalih kuratov* (M₃ - 680/1);

pokriti, *glag. svrš. fig.* pokriti, neokaljati: *pokriti postenje* (V₄ 165/2)

pokopanje, *s.* pokop: *pokopane Gospodinovo* (L 16v 10) *i daffe gima datti u pocopagniu Bratta illi feftre Voffak* (SA 7 -32)

polaca, *v.* polača

polača, *ž.* palača, kuća: *pušćam momu sinu Garguru kuću polaču* (O/304), *uidechi onu niegovu polacu* (L 25r 22)

polahku, *pril.* polako: *polahku reče bog* (L 24v 15)

polivanje, *s.* polijevanje: *pokroplenen i umakanen i polivanen* (L 9r 20)

polivati, *ns.* polijeovati: *zač se glava poliva* (L 9v 1)

polubljeni, *m.* ljubljani: *kada bude susriti se ondi s niegie polublenim zarucčnikon* (L 25v 33,34)

pomankati, *svrš.* pomanjkati: *pomanka mu rič i pamet* (M₅ 101r/1)

pomanjkati, *svrš. fig.* pomanjkati, umrijeti: *Kada Bi Ki Brat alli feftre pomangka od ovoga fuitta* (SA 5/13), *ki pomangchagiu od ovoga Suitta* (SA 7 -12,13) *ka bi pomangkala od ovoga fuitta* (SA 7 - 31)

pomaršenje, *s.* izbrisnost: *da to Bude za pomaršegnie grihou Brachie Zive i Marve* (SA 5/9)

pomazanje, *n.* mazanje uljem: *naêpokoêno pomazanêe* (M₃ 682/1)

pomnive, *pril.* pažljivo: *zato bihu pomnive upi[t]ani* (M₄ 213/1)

pomoći, *svrš.* pomoći: *Danas pomore Kanas Cavag* (SA 4/3)

pomoćij, *ž.* pomoć: *i onih Ki Cinne pomochij* (SA 5/9)

ponapravljeni, *glagol. prid. trp.* ponovno izabrani: *ponapravljeni bilisu člani* (SA 22/0)

pop, *m.* svećenik: *ki biše stari pop* (M₁ 749/5)

Popnat, *m.* Pupnat, mjesto na Korčuli: *Živanu sinu pokojnoga Pavla Milušića iz Popnata iz Korčule* (K₄ 253/5)

porod, *m.* rađanje: *u vrime od poroda* (M₅ 100v/1)

postaviti, *svrš.* nadjenuti: *Koi divičici postavih ime* (V₄ 31/1)

postavleno, *glag. prid. trp.* dano, nadjenuto: *koj divičici bi postavleno fime* (K₃ 93/2)

postela, *ž.* krevet postelja: *dali prispivši strašna stid bura i snig a ona brez odiće i postele* (M₅ 79v/7), *u postijli* (M₅ 114r/2)

postilja, *v.* postela

postolar, *m.* postolar: *meštar Šime iz Bnetak postolar* (K₂ 63/2)

posupati, *svrš.* posušiti: *valalo bi posupati profikaturun* (L 15r 16)

posvetilišće, *v.* posvetilišće

posvetilišće, *s.* žrtva mise, euharistija: *diak pohrani u tabarnaku posvetilišće* (L 2r 8,9), *svaršiti posvetilišće est zapovid božja* (L 14r 23)

poštene, *v.* poštenje

poštenje, *s.* poštenje, čast: *radi pokriti postenje* (V₄ 165/2), *ovo poštene e samomu Bogu pristofno* (L 20r 12)

- poštovani**, *prid.* poštovani: *poštovani gospodin Oktaviën Garzador* (KZ₁ 608/1)
- potle**, *pril. i prij.* poslije: *pria muke ali potle* (L 9v 5)
- potlačiti**, *svrš.* potlačiti: *radi toga nemogteiu potlačiti* (L 26r 17)
- potlačen**, *glag. prid. trp.* potisnut, zanemaren: *da ovi lipi način bio je potlačen* (SA 20/6 i sl.)
- potle**, *pril.* poslije: *biše potle rekoncelian* (M₄ 201/4 i sl.)
- potom**, *pril.* potom: *potom ih združih* (V₂ 849/1) *obih dvih poton združih fih u s(ve)ti matarmoni* (V₃ 3/1)
- poton**, v. potom
- potresanje**, s. potres, prevrat: *na lupeschine na marmorangia, i potresangia* (L 26r 25)
- potriba**, ž. nevolja, potreba: *biše karščeno od babe u potribi* (K₃ 120/1),
- potriba**, ž. potrepština: *ovi ifti Kupovati Vořsak i ostale potribe* (SA 20/5)
- potriban**, *prid.* potreban: *je li potriban inticion* (L 9r 12)
- potribno**, *pril.* potrebno: *koliko j stvari potribno za reći s(vetu) misu* (L 19r 1)
- potrořak**, m. potrořak, trořak: *za uštediti potrořak obitili martva* (SA 23/5)
- potvarjen**, *prid.* potvrđen: *i potvargeno od G(ospodi)na Podestata* (SA 26/12)
- pořtovani**, *prid.* pořtovani: *tada doide na S(i)bu pořtovani gospodin Oktaviën Garzador* (KZ₁ 608/1)
- povarnuti se**, *svrš.* vratiti se: *povarnu se na riči posvećena* (L 22v12)
- poceti**, *svrš.* početi: *a pocetak od godifchia gima pozetti Na Dan obrizovagna Gofpodinova* (SA 8 – 5,6)
- poznati**, *svrš.* spoznati: *da bi pozna da ni dobra jena ali druga materia* (L 14r15)
- poznati**, ns. poznavati: *ovi zarućnici parvo ženidbe poznadose u puti* (V₄ 144/5 i sl.)
- pravi**, ž, zakoniti: *prave žene* (K₁ 270/1), *brave žene* (K₁ 258/1)
- pravi**, *prid.* ispravni: *je li karstila s pravin načinom s(vete) matere crikve* (K₃ 120/1)
- pravoviran**, m. pravovjieran: *i uxdarxano od pravovirnih za Korist dusfe* (SA 26/12)
- pravoviran**, *prid.* pravovjieran: *ne buduchi on ioschie pria suetu prauoirnu karstian-sku uiru* (L 27r 20,21)
- Premuda**, ž. otok zadarske skupine otoka: *iz Premude* (M₅ 46/3), *Antonu sinu Mikule Bujačića s Parmude* (K₂ 83/3)
- prenesti**, ns. prenijeti: *a tilo bi preneřeno ovdı u Silbi* (M₅ 54v/2)
- prepisan**, *prid.* pripisan: *zlamenue oni pet kriřev blagoslovjenoı prepisano* (L 18r 16)
- prez**, *prij.* bez: *prez svetih sakramentov* (M₅ 111v/3) *brez niednoga uffanja* (SA 17/1 i sl.), *brež svisti* (M₅ 98r/4)
- prezpametan**, *prid.* nepametan, bezuman: *karschiani prezpametni* (L 26r 13)
- pria**, *pril.* prije: *pria Negoffe pocopa* (SA 7 - 27)
- priati**, v. prijati
- priatel**, m. prijatelj: *od křnige svih priatela* (M₅ 107v/1)
- pribivaliřće**, s. boraviřte: *za pribiuailřće Isusovo razumi se Slaua Nebeska* (L 24r 25)
- pribivati**, ns. boraviti, prebivati: *Dobro iest nama oudi pribiuati* (L 23v 1)
- pribivalac**, m. prebivalac, stanovnik: *pribivalac z butigom u Zadru* (M₅ 110r/5)

- priblizan se**, *glag. prid. sad.* koji se približava: *priblizan se k dilu duhovnomu* (L 7r 11)
- pribroititi**, *svrš. prebrojiti: moci ches pribroititi sue zuizde Nebeske* (L 25r 13)
- pričešćenje**, *v. pričešćenje*
- pričešćenje**, *s. pričest, sakrament pričesti: sveto pričešćenje* (M₅ 1115v/3) *a nie primi-la s(veto) pričešćenje radi velikoga zla koje je jimala u glavi* (M₅ 114r/1)
- prid**, *prijed. pred: prid svidoci* (V₄ 125/1)
- pridanje**, *s. predavanje, izručenje: zlamenuju tri pridanja* (L 18r 12)
- pridivak**, *m. nadimak: zato se ne zna ni ime ni pridivak* (M₁ 743/1)
- pridrugi**, *prid. predragi: bogatu od pridragoga kamenia* (L 24r 34)
- prigoditi**, *svrš. dogoditi: da bi se prigodilo* (L 22v 16)
- prihoditi**, *ns. dolaziti, prilaziti, pristupati: Isukarst se pomnie zlamenitim načinom to est prihodi od života na smart* (L 20r 1,2)
- prijateljstvo**, *s. prijateljstvo: po karvi i prijateljstva* (V₄ 162/3)
- prijati**, *svrš. primiti: priêa sveti sakrament* (M₃ 641/1), *Ni Mozzi se Vechie priati Va ou Blazeni, i Blagoffoulieni scup* (SA 5/11)
- prijimati**, *ns. primati: a u tilu prijimau u karv i božanstvo* (L 21r 23)
- prijimiti**, *svrš. primiti: prijmite duh s(veti)* (L 13r 19)
- prikazane**, *s. prikazanje, dio mise kad se posvećuje kruh i vino: Est prikazane izvan-sko stvari viene učineno po oblasti obćenoi samomu Bogu* (L 19v 15)
- prigoditi**, *svrš. dogoditi: ako biffe prigodilo* (SA 4/7)
- prikazivati**, *ns. prikazivati, prinostiti: Isukarst kako čovik prikazue se sebi kako Bogu* (L 20r 9), *isukarst sebe sebi prikazue* (L 20r 8)
- prikaživati**, *v. prikazivati*
- prilagati**, *glag. ns. prilagati: malim prilaze sveta crikva* (L 9r 14)
- prilika**, *ž. primjer: u prilici kako se stije u evanjelu* (L3v 9)
- prilikovati**, *ns. nalikovati: ne samo prilikuju da li daju* (L 3r 17)
- prilubodistvo**, *s. preljub: sada nenastoise nego na prilubodistua i na ostale nečistoc-hie* (L 26r 26, 27)
- prinašati**, *ns. prenositi: ko nas prinaša iz live na desnu* (L 16r 12)
- prinešena**, *glag. prid. trp. prenesena: zlamenue molitvu koja slidi i prinešena* (L 16 6)
- prinos**, *m. prikazanje kruha i vina za žrtvu: nie potribno nego samou vrime prinosa* (L 15r 10)
- priporajati se**, *ns. preporučati se: tretu put se priporaja od redovnika* (L 18v 17, 18)
- priporojen**, *glag. prid. trp. preporođen: priporojen vodom i duhon s(vetin)* (L 8r 13)
- priporučen**, *glag. prid. trp. preporučeni: priporučena moêa duša* (O/375)
- pripoštovani**, *prid. prepoštovani: od prisv(itloga) i pripoštovanoga gospodina arhi-biskupa* (V₃ 24/4)
- pripovidane**, *s. propovijedanje: pripovidane Gos(podi)nov(o) ko nas prinaša iz live na desno* (L 16r 12)
- pripovidati**, *ns. propovijedati: pripovidati razumi se učiti puk* (L 3v 20)
- prislavan**, *prid. preslavan: pet prislaunih ran* (L 25v 26)

prispiti, *svrš.* prispjeti: *dali prispivši strašna stid bura i snig a ona brez odiće i poste* (M₅ 79v/7)

pristanje, *s.* pristajanje (dio fraza koja označava privolu): *pristajne vole* (V₄ 146/2)

pristanak, *m.* prestanak: *prez pristanka* (L 24r 17)

pristojno, *pril.* dostojno: *samom Bogu pristojno* (L 20r 12)

pristup, *m.* molitva na početku mise: *ča zlamenuie pristup* (L 16r 1)

pristupajući, *glag. pril. sad.* prekoračujući: *pristupajućući zapovid starišine* (L 12r 1,2)

prisvitli, *prid.* prisvijetli: *od prisv(itloga) i pripoštovanoga gospodina arhibiskupa* (V₃ 24/4)

privatamente, (*tal.*) *pril.* privatno, ne javno: *združih jih privatamente u s(ve)ti matrimonij* (V₄ 12/1)

priša, *ž.* žurba: *dali na prišu pojdohu zvati* (M₅ 100r/1)

privičnji, *prid.* pravedni: *Buduchi da privični Gosp(odin) Bog* (SA 17/1)

priziviti, *glag. svrš.* preživjeti: *za prizuiti dva dni* (L 26v 2)

prodati, *svrš.* prodati: *a tarse koe na Marti da se proda i da se učini edna lemozina* (O/375), *da se ima prodati* (SA 5/9)

profacia, (*lat. praefatio*) *ž.* uvodna riječ, predslavlje, poseban ulomak što se čita u bogoslužju prije posvete: *ča zlamenuie profacia* (L 16r 17)

profikatura, (*lat. proficator*) *ž.* ono čime se pokriva kalež kad se misa čita: *valalo bi posupati profikaturum* (L 15r 169)

projti, *svrš.* proći: *projdeono vrime i ne ustegne se* (L 7r 24)

prokaratur, *m.* opunomoćenik: *činim svoga sina prokaratura više svega* (O/375), *a više toga do.bra činim prokartura moga neputa* (O/304)

prokaratur, *v.* prokurator

prokartur, *v.* prokaratur

proklestvo, *s.* prokletstvo: *proklestvo obustavlene i opovid* (L 11r 6)

prokoratur, *v.* prokurator

prokliat, *svrš.* prokleti: *ki ovo prokune procliat Budi* (SA 4/5)

prokuratur, *m.* dužnosnik u bratvštini: *i oduiffe gimagiu Prokuraturi od Sculle dati libre tri za giednu Miffu Kantanu* (SA 7 - 29,30), *koju ftvar zapovidamo Prokaratura pod penu* (SA 19/4 i sl.), *dofada stalifmo na virru od Prokaratura* (SA 20/6 i sl.)

prolitje, *s.* proljevanje: *prolitje vode i karvi* (L 18v 2)

prominiti se, *glag. svrš.* promijeniti se: *řima se prominiti* (L 19v 21,22)

prominuti, *ns.* spominjati: *Isukarst se prominue zlamenitim naćinom* (L 20r 1)

promisliti, *svrš.* promisliti: *promislilismo na naćin Kaco je ozdola iftomaćeno* (SA 17/0)

promišljajući, *glag. pril. sad.* promišljajući: *i promifgliajucchi, priveliko blago Du-hovno* (SA17/0)

prosastni, *v.* prošasni

prostan, *prid.* oprostiv: *ule s(veto) protiva grihu prostnomu* (L6v 16)

prostiti, *svrš.* proćitati: *i proftifmo Capituli* (SA 7- 3,4)

prosvjećivati, *ns.* prosvjetljivati: *stvar nevienu ka nam prosvjećue du(řu)* (L 5v 13)

- prosvitliti**, svrš. prosvijetliti: *i un prosvitli svit* (L 18v 6,7)
prosvitlivati, ns. prosvjetljivati: *s(veto) vanjele prosvitluje sveti* (L 5r 2,3)
prošastni, prid. prošli: *na .I.Z. (=29) otubra miseca prošastnoga* (K₁ 326/1), *u ovu prosastnu nedilu* (M₅ 100v/1)
protiva, pril i prij. protiv, suprot: *činiti protiva redu* (L 12r 2,3)
prvar v. pervar
psenica, ž. pšenica: *daffe gima Datti pol Quartarola pfenice* (SA 4/7), *po muke od šenice a po o drugoga žita* (L 14r 5,6)
pulpit, m. propovjedaonica, uzdignuto mjesto u crkvi odakle se propovijeda: *pojti na pulpit iz nega propovidati* (L 4r 5)
punta, (tal.) fig rt, čas, vrh: *na punti smarti* (M₄ 206/3)
punica, ž. ženina majka: *u kući svoje punice* (M₅ 81r/5)
puplitika, ž. bolest: *od bolesti puplitike* (M₅ 101v/3)
puščati, glag. svrš. ostaviti u nasljedstvo: *pušćam momu sinu Garguru kuću polaču i varta garbini* (O/304)
pušta, prid. pusta: *puštoj zločeštoj kući brez ognia odiče i poste* (M₅ 79v/7)
put, m. tjelesnost, putenost, požuda: *ovi zaručnici parvo ženidbe poznadose u puti* (V₄ 144/5 i sl.)
putnih, v. putnik
putnik, m. putnik: *z uzrokom od putnika* (V₄ 67/3), *a jne ljubovnik putnih* (V₄ 165/2)
putridi, (tal. putrido) prid. gnjio, truo: *odo ogñnice putride čarvive* (M₅ 111r/3)

R

- Rab**, m. kvarnerski otok: *Katarina žena Mihovila Kortina iz Raba* (M₅ 69r/3)
radi, prijed. radi: *radi uzroka za pokriti poštenje* (V₄ 165/2)
radounik, m. redovnik: *kakogie Zacon Radounikun Kigimagiu Mifiti Zabrate illi feftre kakoe obicaj* (SA 7 – 28,29)
raguželski, prid. dubrovački: *Vicenco Banić iz Valdenoze od raguželskoga* (K₄ 60/3)
rana, ž. rana: *od bolesti kronike u ranah* (M₅ 99v/3)
rasrušen, glag. prid. trp. razrušen: *budi ki rafruffi rafrufsen budi* (SA 4/5)
rasrušiti, svrš. razrušiti: *budi ki rafruffi rafrufsen budi* (SA 4/5)
rasvarći, svrš. razvrći, rasuti: *Budi ki rafuarze Rafuarzen* (SA 4/5)
rasvarzen, glag. prid. trp. razvržen, rasut: *Budi ki rafuarze Rafuarzen* (SA 4/5)
razdilitel, m. razdjelitelj: *razdilitel darov duha svetoga* (L3v 1)
razdilue se, ns. dijeli se: *u koliko varsti se razdilue upovid* (L 12r 19)
razlomlene, s. slamanje, lomljenje: *ča zlamenu razlomene ostie* (L16v 5)
razlučen, glag. prid. trp. razlučen, odvojen: *ki razlucci Razlucen Budi* (SA 4/5)
razlučiti, svrš. razlučiti, odvojiti: *ki razlucci Razlucen Budi* (SA 4/5)
razmišljenje, s. razmatranje: *est razmišlene i prikazanjei uspomenuće* (L 19r 13)
razviditi, svrš. razdijeliti: *razuiditi zemliu od obechiangia* (L 26r 14,15)
razumiti se, svrš. razumjeti se, shvatiti se: *kako se to razumi* (L 3v 19)

razumni, *prid.* razuman, prihvatljiv: *na razumni način* (SA 18/2)

receni, *v.* rečeni

rečeni, *prid.* kazani: *od mene rečenoga kapelana* (M₃ 659/2), *recene od ministrov* (L 7v 8)

red, (*stsl. red'*) *m.* pravilan tijek, skup: *pušćam mojuu ženu Margaritu red i redita* (O/375)

redita, *ž. (tal. erede)* baštinica, nasljednica: *pušćam mojuu ženu red i redita* (O/375)

rednica, *ž.* ona koja određuje: *od brachie istoga Skupa Koi se vide pise ručno u Materi rednici* (SA 22/0)

redovnik, *m.* redovnik: *koliko je varsti hal s kim se odiva redovnik kad će reći s(vetu) misu* (L 18v 23,24)

redonistvo, *s.* redovništvo: *k redovom ili k redovnistvu* (L 7r 10)

redovniški, *prid.* redovnički: *s odićom redovniškom* (L 11v 22,23)

regula, *ž.* pravilo, propis: *Kacono zabilixemo u nafsoj reguli* (SA 17/1 i sl.)

rekoncelian, (*lat. reconciliare*) *glag. prid. trp.* pomiren, ispovjeđen: *biše rekoncelian* (M₄ 201/4 i sl.)

rič, *ž.* riječ: *pomanka mu rič i pamet* (M₅ 101r/1)

riganje, *s.* povraćanje: *ne bi pričešćen zaradi kašla i rigajna* (M₅ 100v/3)

Rika, *ž.* Rijeka, grad na Kvarneru: *meštar Batista Sopran iz Rike* (K₃ 153/2)

rika, *ž.* rijeka: *na rici od Jordana* (L8r 11)

Rim, *m.* grad u talijanskoj regiji Umbriji: *go(spo)din Gaĳetan Troêan iz Rima* (K₄ 250/6 i sl.)

rimski, *prid.* rimski: *bi sprovojena po ritualu rimskomu za milosardje* (M₅ 79v/7)

ritual, *m.* knjiga u kojoj su obredi za podjeljivanje sakramenata, obrednik: *bi sprovojena po ritualu rimskomu za milosardje* (M₅ 79v/7)

rižik, (*tal. risco*) *m.* opasnost: *stoi na rižiku da se prolie* (L 21r 23)

rodostvo, *v.* rojstvo

rojen, *glag. prid. trp.* rođen: *karsti sam ditića v dan roĳeno na .I.G. (=24)* (K₁ 284/1), *karsti ditića u pavidan roena na .D.Ī.(=12)* (K₁ 285/1), *karstih divičicu roenu u sredu na .A.Ī. (=11)* (K₁ 286/1)

rojene, *s.* rođenje: *blagosliva ženu na neĳe roĳene* (L 11v 24)

rojstvo, *s.* srodstvo, rod: *od roĳstva* (V₄ 154/7), *od trećeg i četvartog kolina roĳstva* (V₄ 117/4) *u četvarto kolino od rodostva* (V₄ 52/1), *osloboĳeni od roistva* (V₄ 148/1)

rosario, *m.* (*tal. rosario*) niz molitava u Bogorodičinu čast, krunica: *Bitiche slobodno svakome Bratu pomochi izmoliti dil rosaria bratu martvu* (SA 23/5 i sl.)

Rovin, *m.* Rovinj, grad u Istri: *Juraĳu sinu Pešilinga iz Rovina* (K₃ 134/2)

ručno, *pril.* ručno: *od brachie istoga Skupa Koi se vide pise ručno* (SA 22/0)

ruganie, *s.* rujanje: *niki rugania i udorčće kusase* (L 27r 3)

rukopisna, *prid.* pisana rukom, rukopisna: *u reguli rukopisnoj* (SA 22/1 i sl.)

Rusija, *ž.* država u istočnoj Europi i Aziji: *Tudor z Rusije* (K₃ 114/2)

S

Saba, ž. Saba: *sto se dogodi kraljici sabi* (L 25r 19)

sada, pril. sada: *fada i Vafda I Vavechi Vechon Amen* (SA 5/11)

sagdani, prid. svagdanji: *ka e sagdana* (L 7v 1,2)

sagrišiti, svrš. sagriješiti: *ne bi smartno sagriši* (L 1v 24)

sajmota, ž. bolest: *od nagle smarti sajmote* (M₅ 20v/2)

sakrament, (lat. *sacramentum*), m. otajstvo, vidljiv znak posvećenja: *primi sakrament od najpokojnoga pomazajna* (M₅ 96r/5), *jest jedan sakrament po komu se daje duhovna oblast* (L 1r 4,5), *od koliko varsti nahodiš šakramenti* (L 6r 6)

sakramentan, glag. prid. trp. onaj koji je primio sakrament: *bi sakramentan od gori rečenoga don Bože* (M₅ 114r/3)

Salamun, m. Salamon: *slisagiuchi ona Slaua Salamunou* (L 25r 19,20)

sam, prid. sam: *u jednu samu nedilu* (V₄ 165/2)

sarce, s. srce: *priati u sarce* (L 5r 12)

saržba, ž. srdžba: *za smiriti saržbu Božju* (L 17v 17,18)

satisvati, svrš. zadovoljiti: *ne može se satisvati* (L 21r 15), *svatisva li onu limozinu* (L 21r 13,14)

Savar, m. mjesto na Dugom otoku: *Matiê sin Matiê Šarunić i[z] Savra* (K₁ 268/1)

sdahnuti, svrš. izdahnuti, umrijeti: *iere ni se mislilo da će onako barzo sdahnuti* (M₅ 101v/1)

sdraka, v. zraka.

se, zam. se: *i nadijući se smarti* (O/304)

se, (stsl.) zam. ovo: *sega giutra* (L 23v22), *se bo est tilo moje* (L 17r 15)

sedamnadeste, br. sedamnaest: *na sedamnadeste miseca agosta* (K₁ 295/2)

semogući, prid, svemogući: *od molosti Boga femoguchega* (SA 4/5)

Senj, m. grad na Kvarnerskom primorju: *Vicko Kunjiković iz Senja* (K₄ 91/2)

serafin, m. (hebr; *serafa*, gorući) anđeo: *posla mu iz neba giednoga goruchia serafina* (L 24v 17)

sestra, ž. sestra: *da sestru komoda sobom* (O/375)

setebar, v. setembar

seteber, v. setembar

setebr, v. setembar

setembar, m. rujan: *na penadeste setembra* (K₁ 224/4, *miseca setera* K₁ 229/3), *miseca setebra* (K₁ 230/1, *miseca setebr* (K₁ 244/1), *na .I.Ž. (=27) setebera* (K₁ 251/3), *miseca setebara* (M₃ 634/1), *m(iseca) šetembra* (K₁ 257/2), *m(iseca) šetebra* (K₂ 75/3), *m(iseca) šetbra* (K₂ 43/2), *miaseca šetenbra* (M₂ 94/3)

setencia, (lat. *sentencia*) ž. pravorijek: *setencion Pilatovom* (L 18r 24,25) *proklet kie navišćen po šetencii crikvenoi* (L 22v 2)

seter, v. setembar

sfemoguistvo, s. svemoć: *od niegouoga sfemoguistva* (L 23v 8)

sija, (stsl. *s'*), zam. ovaj: *ča zlamenu u misi oni tri križa kad se govori sija dania sia dari* (L 18r 10, 11)

Siba, v. Silba

sibenski, prid. silbenški: *êa do Franići kapelani sibenski* (K₁ 240/2)

siditi, glag. ns. sjediti: *leži ali sidi u noj oštiji Isukarst* (L 17v1)

Silba, ž. otok zadarske skupine: *ove parohie Svetoga Marka Silbe* (K₁ 270/1), *kapelani Sibe* (K₁ 268/1)

sin, m. sin: *da bude mojim sinom trim* (O/375)

sinoć, pril. sinoć: *sinoć [u] tri ure noći* (M₅ 114v/1)

sinovski, prid. koji pripada sinu: *ere reče Isus nie dobro uzeti kruh sinovski i dati ga son* (L 19v 7)

skota, ž. dio svećeničke odjeće, kiton: *s odićon redovniškon skoton i štolon* (L 11v 22,23)

skri, ž. kamena ploča: *patena skri ka biše varhu groba korpura platno u kga zaviše* (L 19r 6,7)

skrušen, prid. ponizan, skrušen: *i da da isti Jivan biše skrušen* (M₄ 213/1)

skrušiti se, svrš. skrušiti se: *bih se skruši* (L 23r 2)

skula, ž. bratovština: libar od capitvlov scvle brachie suetoga sacramenta (SA 1)

skupćina, v. skupščina

skupiti, svrš. skupiti se, vjenčati: *da se ovi ne skupe u s(ve)tu ženidbu* (V₄ 103/4)

skupščina, ž. skup: *da bude uxdarzana ova s(veta) skupschina* (SA 17/0), *zlamenu skupćinu svih virnih karščanov* (L 19r 23)

slabost, ž. slabost: *radi slabosti i mlohavosti* (M₅ 100r/2)

sladkost, ž. sladost: *obratiti tuoie gorkost u sladkost* (L 27r 18)

sliditi, ns. slijediti: *zlamenu molitvu koja slidi* (L 16r 6)

slipoća, ž. sljepoća: *koia slipochia koia mahnitost* (L 27r 11)

sliposki, prid. slijepi: *a ne na sliposki način* (SA 18/2)

slišati, ns. slušati: *pisah kako slišah* (O/304), *i ne budući se slišalo* (V₁ 760/1)

slobod, m. sloboda: *jest slobod za izvarfiti svoju duxnoft* (SA 19/3)

sloboščina, ž. neoženjenost, neudatost: *vira od sloboščine* (V₄ 58/1)

slučiti, svrš. združiti: *slučih jih u s(veti) martimonij* (V₄ 87/1)

sluzba, v. služba

sluzene, s. služenje: *sluzena misnoga na oltaru* (L 2v 21)

sluziti, ns. služiti: *Cinitti Miffe Gargurfche Sluziti* (SA 5/13) *koji sluzi u parokii* (M₅ 61v/5)

služba, ž. služba, služenje: *budući ista bila od ditinstva na službi Bartula Cupicića* (V₄ 96/3), *da se diak posvećue na sluzbu i dilovane tila Isukarstova* (L 1v 12)

službenica, ž. osoba koja poslužuje drugu osobu, sluškinja: *priminu Jelena službenica Apoštola Pauline iz Rike* (M₅ 10r/2)

smart, ž. smrt: *i nadijući se smarti* (O/304); *po smarti materinoj* (O/375)

smartni, prid. smrtni: *a bi karšćen u smartnom ginuću* (K₃ 121/1)

smutnja, ž. smutnja: *od smutnje budući da je udovac* (V₄ 146/1), *znadući da neće od toga izafti niedna smutna* (L 15 11)

smutna, v. smutnja

snig, m. snijeg: *dali prispivši strašna stid bura i snig a ona brez odiće i posteले* (M₅ 79v/7)

sobom, zam. sobom: *da sestru komoda sobom* (O/375)

sobota, ž. subota: *ko e tilo u dan sobote* (M₃ 653/1)

soldin, (tal. soldo) m. manja novčana jedinica: *dae drugom misniku 24 soldinii* (L 21r 2)

spitski, prid. splitski: *ka[ko] mi svidoci vira od arhibiskupa spitskoga* (V₄ 140/5)

spomenuće, s. spomen: *samomu Bogu spomenućem jiste stvari* (L 19v 16,17)

spominati, ns. spominjati: *da mi ima spominati god i karsno ime* (O/304)

spovednik, v. spovidnik

spoviditi, svrš. ispovjediti: *u men se é spovidila* (M₃ 679/2)

spovidnik, m. ispovjednik: *kapelan spovidnik pravi* (M₃ 646/2) *iskati spovednika za spoviti se* (L23r 3)

sprošljiv, prid. isprošljiv: *a smo ga uvridili s našimi grisi i sprošljivo* (L 20v 10, 11) *trostruko to est mirljivo, sprošljivo i zadovoljivo* (L 20v 8,9)

sprovojen, glag. prid. trp. sproveden: *bi sprovedena od ostalih virnih* (M₅ 19r/2)

Split, m. grad u Dalmaciji: *Dujam sin Martiba borića od Splita* (V₄ 170/1),

Spulit, m. Spoleto, grad u talijanskoj regiji Perugia: *bi pokopan u Spulitu pri crikvi Delaštela* (M₃ 631/4)

spost, ž. psovka: *nenastoie nego na spsosti i bestemie* (L 26r 22)

sreda, ž. srijeda: *u dan osmi u sredu* (K₃ 651/2)

stajati, ns. stajati: *ne vidi se zač stoi pod onom bilocon u nomu sućarstvu* (L 17v 6)

stampa, ž. tisak. *Cinigie Staviti u Stampu let Gofpodinovih 1694.* (SA/1)

starac, m. starac: *iskušio dva starca* (V₄ 110/2)

stareji, v. starji

stari, prid. stari: *je li od starog zakona* (M₄ 213/1)

starji, komp. stariji: *u grob jnegovih starjih* (M₅ 114r/2), *pušćam ženi tarse ko je Šetrišći stareju* (O/375)

steći, svrš. steći: *po ričah steći* (V₃ 8/1)

stid, m. stid: *dali prispivši strašna stid bura i snig a ona brez odiće i posteले* (M₅ 157/7)

stisnuće, s. stisnutost: *est jedno kradko stisnudće* (L 7r 2)

stiti, ns. čitati: *kako se stije u stvari apoštolkih* (L 8r 19,20)

sto, v. što

stola, v. štola

stolna, prid. katedralna: *od stolne crikve S(ve)te Anastazije* (M₅ 53v/4)

storia, (tal. storia), ž. priča, povijest: *u storiah uelikoga Alesandra* (L 24v 2)

stran, ž. strana: *na desnu stran oltara* (L3r11)

strasni, v. strašni

strašni, prid. strašni: *dali prispivši strašna stid bura i snig a ona brez odiće i posteले* (M₅ 79v/7), *zato smo svi duxni uspomenuti se od takova strasnoga puta* (SA 22/0),

- stratiti**, svrš. potrošiti: *strati oui sin boxij* (L 23v 11)
- strila nebeska**, ž. munja: *poginu zašto bi ubien od strile nebeske* (M₅ 64r/1)
- studen**, m. hladnoća, studen: *i umri neznajući od velike studeni* (M₅ 115r/1)
- studenac**, m. bunar, zdenac: *est voda naravska od dazja ili studenca* (L 8v 4)
- stvoren**, glag. prid. trp. stvoren: *za poznanee gospodarstva božjega svarhu smarti života stvorena* (L 19v 16,17,18)
- sućanstvo**, s. bit, suština: *ne vidi se zač stoi pod onon biloćon u nomu sućanstvu* (L 17v 6)
- sud**, m. posuda: *i sue uode zatuoriti u iedan sud* (L 25r13,14)
- sudac**, m. sudac: *po svidožbi suca i kapet[ana]* (V₄ 144/5 i sl.)
- sulica**, ž. koplje: *zlamenu ranu sulice* (L 16v 6)
- sumniti**, ns. sumnjati: *da li ako bi sumni* (L 15v 11)
- suprotićina**, ž. zapreka: *ni e našla niedna suprotićina* (V₄ 108/1) *za pridobiti suaku suprotiuschinu, podignite očči knebu* (L27r 17,18)
- suprotivi**, svrš. suprotiviti: *i kije fuprotivi Naredbi ovog* (SA 4/8 i sl.)
- suprotivna**, prid. suprotna: *zaprika suprotivna* (V₄ 114/1)
- suprotivščina**, v. suprotićina
- susriti se**, svrš. susresti se: *susriti se ondi s negie polublenim* (L 25v 32)
- svarha**, ž. svršetak, kraj: *svarha* (SA 26/12)
- svarhu**, prijed. povrh: *svarhu smarti života stvorena* (L 19v 18), *da je ulila vodu svrhu diteta* (K₃ 118/3)
- svarjeni**, glag. prid. trp. smijenjeni: *biti hote Prokuraturi vlastni svarjeni* (SA 25/8)
- svaršena**, glag. prid. trp. svršena: *budući bili svaršena sva tri navišćejna* (V₄ 176/3)
- svaršiti**, svrš. svršiti: *ne mogući svaršiti misu* (L 2r 3)
- svatisvati**, v. satisvati
- sve**, zam. sve: *prokaratura više svega* (O/375)
- svejer**, pril. stalno, neprekidno, jednako: *ne bi pri svoioi pameti nego svejer u ludosti* (M₅ 210/1)
- svenčani**, v. svetaćni
- svetaćni**, u dan svetaćni (V₄ 118/1), *u tri blagdani, svenčani* (V₃ 21/2),
- S(veti) Lovrinac**, m. Sveti Lovreč, naselje u Istri: *kod S(vetoga) Lovrinca od dojne u Istriji* (M₅ 102r/4)
- Sveti Petar**, m. naselje na Braču: *od Svetoga Petra od Brača* (K₄ 216/4)
- svetkovina**, ž. svetkovina: *u tri svetkovine* (V₄ 145/4)
- sveto ulje**, n. sakrament bolesničkog pomazanja: *s(veti) sakramenti tilo Gospodinovo i sveto ulée* (M₃ 682/1)
- svića**, ž. svijeća: *zato se nose sviće i tamnam* (L 5r 1) *od Kojega imadu primiti Svichiu* (SA 25/7)
- svidok**, m. svjedok: *a svidoci biše na ton teštamentu* (O/304)
- svidočiti**, ns. svjedočiti: *svidočiti kako e boleskik jima zelu* (L 4v6)
- svidožba**, ž. svjedodžba, dokument: *po svidožbi kŕnjige kapitana Petra Salvestrica* (M₅ 112r/4), *po svidožbi od kŕnjige gos(podi)na don Bože Bujaćića* (M₅ 114r/3)
- svist**, ž. svijest: *izgubi svoju svist* (M₅ 114v/3)

svit, *m.* svijet: *kad svit biše u škurini* (L 18v 5)
svitlost, *ž.* svjetlost: *od dvoje dicitče koih dade na svitlos[t]* (M₅ 99r/1)
svitovni, *prid.* svjetovni: *dalečim se od dila svitovnoga* (L 7r 11)
svrhu, *v.* svarhu

Š

šagrišiti, *svrš.* sagriješiti: *bi li šagriši* (L 4r 9), *smartno bi šagrišia* (L 1v 19)
šakrament *v.* sakrament
šekret, *prid.* tajan, nepredvidljiv: *od punte šekrete* (M₅ 101r/3)
šenica, *v.* pšenica
šetembar, *v.* setembar: *m(iseca) šetembra* (K₁ 257/2), *m(iseca) šetebra* (K₂ 75/3), *m(iseca) šetbra* (K₂ 43/2), *miaseca šetenbra* (K₂ 94/3) *šetinbra* (M₄ 188/1)
šetembar, *v.* setembar
šetencia, *v.* setencia
šetinbra, *v.* šetembra
šetebr, *v.* setembar
šetbr, *v.* setembar
šetembar, *v.* Setembar
Šetrišće, *s.* nepoznati toponim na Silbi: *pušćam ženi tarsje koje Šetrišći stareju* (O/375)
širo, *s.* vrst bolesti, procurak: *od bolesti širo* (M₅ 103r/4)
škurina, *ž.* mrak: *kad svit biše u škurini* (L 18v 5)
Šibenik, *m.* grad u Dalmaciji: *Jelena hčerre pokonoga Antona Grubišića izspod Šibenika* (K₄ 59/4)
šior, (*mlet.*) *m.* gospodin: *Teodorre hčere šior Duminiga de Frančesko de Bartula* (K₄ 266/2)
špediti, *svrš.* (*tal.spedire*) dokončati, dovršiti: *i tako ne ufauci se da će do dne špediti* (M₄ 213/1)
špidal, *m.* bolnica, također i prenoćište za ljude kojima je zabranjeno prebivati među drugim ljudima: *u špidalu u Zadru* (M₅ 114v/2)
što, *zam.* što: *sve ono što e potribno učiniti* (L 2v 1), *ono što likari govoru* (M₅ 106r/1)
štola, (*lat. stola*) misna oprava, svećenička naramenica od dugačka gornja haljina od vrata do gležnja: *šest naglavnik košulia, pas manipu štola i planita* (L18v 25,26), *ča zlamenue stola* (L 2v 22)
Štrubol, *m.* Stromboli, talijanski otok u skupini Liparskih otoka u Tirenskome moru: *u vodah od Štrubola* (M₅ 107r/1)

T

tabarnaku, (*lat. tabernaculum*), *m.* svetohranište: *diak pohrani tabarnaku posvetilišće* (L 2r 8,9)
Tabor, *m.* gora u Palestini: *na gori od Tabora* (L 24r 6)

- tada**, pril. tada: *tada doide na S(i)bu* (Kz₁ 608/1)
- taj**, zam. od toga da činim govoriti (O/375)
- takojer**, pril. i vez. također: *takojer po naredbi* (L 4v 17),
- tamnica**, ž. tamnica: *i uise toga okouij i tamniče* (L27r 3)
- targovac**, m. trgovac: *da bi posa iedan od uas kiednomu targovcu za kupiti platna* (L 26v 28,29)
- tarpiti**, ns. trpjeti: *Kojuu tarpi blizu četiri miseca* (M₅ 106r/1)
- tarven**, glag. prid. trp. trven: *pilami tarueni* (L 27r 4)
- Tarst**, m. Trst (Trieste), grad u talijanskoj regiji Friuli-Venezia Giulia: *Ĵelenon hćeron pok(o)n(o)ga Jurêa bernića iz Tarsta* (V₄ 17/1), *u Treštu priminu Anton sin po(koinoga) Petra Debelića* (M₅ 114r/3)
- Tarsat**, m. dio grada Rijeke; *Andreom Marač od Tarsata* (V₄ 58/1)
- tarpeza**, ž. stol, trpeza: *danamgie pripraunana ieda obilna tarpeza* (L 25r 29,30)
- taštament**, m. oporuka, testament: *a svidoci biše na ton taštamentu* (O/304)
- tarse**, s, vinograd: *pušćam momu vnuku Matiju žaknu tarse* (O/304), *i pušćam tarsje* (O/304)
- tegotna**, ž. trudna: *koêa se najde tegotna* (V₄ 165/2)
- temelito**, pril. na temelju: *temelito svetoga zakona karšćanskoga* (L 3v 21, 22)
- tem istem**, (stsl.) tim istim: *ča zlamenue oni pet križi govoreći tem istem* (L 18 v 1)
- tempal**, m. židovski hram: *zlamenue molitvu koja slidi i prinešena nego u tempal* (L 16r 6)
- ter**, vez. te: *ako bi misnik bi nemoćan ter ako bi se moga svojon rukon pričestit* (L 2r17), *žveti drugu materiu tere opeta počati* (L 14r 17,18)
- tere**, v. ter
- tikati**, ns. dirati, ticati: *ako bi ti da tikati jedna karta* (L 1r 14)
- tilo**, s. tijelo: *se bo est tilo moje* (L 17r 15)
- tisuća**, ž. tisuća: *tisuchia nacina* (L 23v 29)
- tiščati**, ns. stiskati, mliti: *gdi se tischi senica nebeska* (L 23v 34,35)
- tleh**, m. tlo: *siazikom potlehu* (L 26r 28)
- tai**, zam. taj: *na ton taštamentu* (O/304)
- toti**, prij. tu: *i biše aprožente toti* (O/304)
- Trapan**, m. Trpanj, naselje na Pelješcu: *Anto Dešpot iz Trapna* (K₃ 134/3), *Petar sin Ĵivana Mes.ica iz Trapnina* (K₄ 2/1)
- treslica**, ž. drhtavica, nagli porast tjelesne temperature: *s ognicon i trelicom* (M₅ 96r/3), *od bolesti trešlika* (M₅ 99r/6)
- trešlika**, v. treslica
- Trešt**, v. Tarst
- treći**, red. br. treći: *preminu Margarita žena treta* (M₅ 103v/2)
- tri**, br. tri: *otim istim trim* (O/375). *da bude mojim sinom trim* (O/375)
- tridentin**, prid. tridentski, tridentinski: *sveti zbor tridentin naredi* (L 4v 14,15)
- trosnja**, ž. trošnja: *strosnom od gazetah 30* (SA 22/1 i sl.)

Trapnin, v. Trapan**trostruko**, br. *trostruko to est mirljivo, sprošljivo i zadovoljivo* (L 20v 8,9)**tvardo**, prid. tvrdo, žitko, gusto: *ne budući tvrdo toliko da se može popiti*: (L 15r 19,20)**U****u**, prij. u: *u ime Isusovo* (O/304)**ubien**, glag. prid. trp. ubijen: *poginu zašto bi ubien od strile nebeske* (M₅ 64r/1)**ubieniem**, s. ubijanjem: *ubieniem mačča umarli jesu* (L 27 r 4)**ubiližen**, glag. prid. trp. ubilježeno: *kaco ubilixeno na poglavgliu 4 u reguli rukopi-snoj* (SA 22/1 i sl.)**Ubrovac**, m. Obrovac, grad u sjevernoj Dalmaciji: *Stipanom Vicenti iz Ubrovca* (V₄ 27/1)**učineno**, glag. prid. trp. učinjeno: *komu učineno bi ime* (K₁ 284/1)**učiniti**, svrš. učiniti: *i da se učini edna lemozina* (O/375)**udilie**, s. udjel: *i udilie gimagiu brachia Ciniti platiti* (SA 7- 25)**udorac**, m. udarac. niki *rugania i udorčče kusase* (L 27r 3)**udovac**, m. udovac: budući ostao udovac (V₄ 143/1)**udovica**, ž. udovica: *priminu Antona udovica po(koinoga) Antona Lorencina* (M₅ 115r/1)**udriti**, glag. svrš. udariti: *ki bi udri popa ili žakna* (L 11r16)**ufanje**, s. nada, ufanje: *bez uffanja biti visfe primeti* (SA 23/3)**ufati se**, ns. nadati se, ufati se: *ne ufagte se mochi znati ju* (L 24r 28)**ufaući se**, glag pril. sad. nadajući se, ufajući se: *i tako ne [u]faući se da će do dne špediti* (M₄ 213/1)**ugovor**, m. ugovor: *niti iko moxe imati ugovora ubilixena pod pedipsu* (SA 23/4)**ujedno**, pril. zajedno: *od reda i od beneficia ujedno* (L 11v 8)**ukazati**, svrš. pokazati: *ukazati chiu uam moie pribiualischie* (L 24r 24)**ukopano**, glag. prid. trp. ukopano, pokopano: *koga telo u dan .I.3. (=28) marča ukopano bi* (M₃ 646/1)**ulisti**, svrš. ući: *neće ulisti u kralestvo nebesko* (L 8r 14), *ulize u kuću i najde ju martvu* (M₅ 100r/1), *i ueseglie ulixi u ueseglie* (L 23v 30, 31)**ulian**, glag. prid. trp. pomazan uljem: *bi ispovidana i uliana* (M₄ 204/1)**ulivane**, s. ulijevanje: *po ulivanu duha svetoga* (L 8r 17)**ulivati**, ns. ulijevati: *zač se uliva na misi malo vode u vino u kalež* (L 19r 22)**ulizovane**, s. ulazak: *ulizovane slavno koe učini Isukarst* (L16r 118)**uliziti**, ns. ulaziti: *ueseglie ulixi u ueseglie* (L 23v 30,31)**uložen**, glag. prid. trp. uložen, potrošen: *koje imadu biti uloxene* (SA 22/1 i sl.)**Ugljan**, m. Ugljan, otok zadarske skupine otoka: *Mikulom sinom po Jure Vidokovića od Uglana* (V₄ 129/5)

umarli, *prid.* umrli: *kad Zrikua çini oni Obbid na umarli dan* (SA/20/6 i sl.), *a tri libre u brachiù umarfsù* (SA 8 -17)

umarši, *v.* umarli

umisen, *v.* umišen

umišen, *glag. prid. trp.* umiješan: *kruh umišen u vodi naravskoĳ* (L 14r 4), *s kvason umisena ostia* (L 13v18)

umnazati, *ns.* umnažati: *ka umnaza onu parvu* (L 9r 3,4)

un, *zam. on:* *i un prosvitli svit* (L 18v 6)

unde, *pril. ondje:* *je li unde samo tilo Isusovo* (L 21v 12)

Unije, *s. mn.* kvarnerski otok: *Mikule Erčić od Unije daržave Osorske* (V₄ 110/5)

upadnutje, *s.* bolest: *priminu... od upadnutja* (M₅ 33r/5)

upasti, *svrš.* upasti: *u č bi upa* (L 11v 24,25)

upisanje, *s.* opis: *isto upifanje bi uçigneno* (SA 20/6 i sl.)

upisati, *svrš.* napisat: *upisa iednu knigu* (L 25r 8)

upitan, *glag. prid. trp.* upitan: *a biše upitana od mene don Ĵure Petida* (K₃ 120/1)

u(pitovane), *s.* pitanje: *u(pitovane): ča ĳest red svetoga vanĳela* (L 1r 1)

upovid, *ž.* zabrana, kazna: *sto est upovid* (L 12r 6), *tri proklestvo obustavlene i opovid* (L 11r 6)

uputovati se, *svrš.* uputiti se krenuti na put: *da ne uputuete se put raia* (L 27r16)

ura, *ž. sat:* učera na .Ā.(= 10) *uri uĳutro* (M₅ 114r/2)

urdinan, (*tal. ordinato*) *glag. prid. trp.* uređen: *dobro urdinan* (L 3r 21)

usilouan, *glag. pril. trp.* prisiljen: *dalisam usilouan muçati* (L24v 23)

uskarsnuti, *svrš.* uskrsnuti: *dan kada uskarsnu od mrtvih* (L 19v 3)

usmarditi se, *svrš.* usmrditi se: *izgori ĳoi vas obraz i usmardi se* (M₅ 111r/3)

uspomenuće, *s.* spomen, uspomena: *za pravo uspomenuće muke Isusove* (L 14v 12,13)

uspomenuti, *svrš.* spomenuti se: *zatosmo svi duxni uspomenuti se od takova strasnoga puta* (SA 22/0)

usta, *ž.* usta: *učinĳo se u ustih konkav* (M₅ 111r/3)

ustediti, *svrš.* uštedjeti: *a to za ustediti potrossak obbitili martva* (SA 23/5 i sl.)

ustegnuti se, *svrš.* uzdržati se: *proĳde ono vrime i ne ustegne se* (L 7r 24,25)

utopiti se, *svrš.* utopiti se *utopila se* (M₅ 7r/1)

uvit, *m.* uvjet: *odrišenje pod uvit* (M₅ 107r/3)

uvizbane, *s.* uvježbanost: *trud nauka pripovidana uvizbana karščanskoga* (L 2v 20)

uvizbati, *svrš.* uvježbati: *uvizbati virnih nauk karščanski* (L 2v 2)

uza, *ž.* uže, konopac: *zlamenue uzu s kon bi vezan Isus* (L 18r 21)

uzdah, *m.* uzdah, dio fraze. najzadnji uzdah u značenju zadnjega trenutka života: *a na najzadĳnemu uzdahu bi pomažena* (M₅ 103r/3)

uzdarzati, *v.* uzdaržati

uzdaržati, *svrš.* uzdržati: *ko bi bilo uzdaržalo* (V₂ 849/1), *ako im uzdarzite uzdarzani ĳim budu* (L 13r 20)

uzdarzan, *v.* uzdaržan

uzdarzane, *s.* uzdržavanje: *uzdarzane od giha* (L 7r 14)

uzdaržan, *glag. prid. trp.* uzdržan: *Ka bi bila uzdaržana za učiniti matrimonii* (V₂ 863/1), *ako im uzdaržite uzdaržani jim budu* (L 13r 20)

uzdaržiti, *svrš.* uzdržiti: *uzdarži se manii* (L 15r 3)

uzdvigniće, *s.* podizanje: *ča zlamenuē uzdvignuće ostie* (L 16 v 1)

uzezen, *glag. prid. trp.* zapaljen: *dalli hochiese giazik uzezen od ducha Suetoga* (L 25r 1,2)

uzmaći, *svrš.* uzmaći: *i on Kibi ufmaKa Ne Imagiuchij zapazagnia* (SA 8 - 11)

uzmankati, *svrš.* uzmanjkati, umrijeti: *onog brata alli sestru kibi uzmankala* (SA 7 – 25,26)

uznesenje, *s.* uznesenje: *u dan svečani od uznesenja B D M* (V₄ 1312)

uzrok, *m.* uzrok: *zaradi uzroka velikoja od smutjne* (V₄ 146/1)

uzvisenje, *s.* uzvisenje: *za uzvisenje ovega Sveta Skupa* (SA 25/8)

uždaržano, *glag. prid. trp.* uzdržano: *i uxdarxano od pravovirnih za korist dusfe*. (SA 26/12)

užmozan, *glag. prid. trp.* moćan: *pisuchi iednu uxmoznu knjigu* (L 24v 3)

V

va, *prij. u:* *va Viche Vvichan* (SA 4/5)

Valdenoža, *ž.* naselje u Crnogorskom primorju: *Vicenco Banić iz Valdenože od ragu-želskoga* (K₄ 60/3)

vanka, *pril.* vani, izvan: *uzagti cies uanka sebe* (L 25v 5)

vanjele, *v.* vanjelie

vanjelie, (*grč. euangelion*) *s.* evanđelje: *ča zlamenuē vanjelie* (L 16r11), *kantati očitio sveto vanjele* (L 11r 6)

vanjelski, *m.* pripadnik reda: *da bi jedan vanjelski dilova red pistulski* (L 11v 17)

vapjati, *ns.* vapiti, vikati: *uapiase Augustin Sueti* (L 24r 9)

varta, *m.* vrt: *varta ki e na buru sela* (O/304)

varhu, *prij.* iznad: *patena skri ka biše varhu groba korpura platno u kga zaviše* (L 19r 6,7)

varsta, *ž.* vrsta: *koliko i varsti obustavlena* (L 11v10)

varžen, *glag. prid. trp.* bačen, isključen: *ima biti al varxen al naffega skupa* (SA 17/1 i sl.)

vas, *zam. sav:* *ali vas grad* (L 12r 24), *pogasiti uas plamen pakleni* (L 25v 18)

vavike, (*starosl.*) *pril.* uvijeke: *Vaviche Vichan Amen* (SA 4/5), *vafda*, *i Vavechi Vec-hon Amen* (SA 5/11)

vaveki, *v.* Vaviche

Vazam, *m.* Uskrs: *ni se ispovida od Vazma* (M₅ 107r/3), *ispovida se je ovoga lubileâa o Vazmihu* (M₅ 20v/2)

vazda, *pril.* vazda, uvijek: *da uazda se dogodi ouima ono sto se stie* (L 24v 1) *vafda*, *i Vavechi Vec-hon Amen* (SA 5/11)

vazmih, *v.* vazam

veceparohan, v. viceparohjan

veće, *pril.* više: *bi pokriplen veće puta* (M₅ 59r/1), *bi pokriplen veše puta* (M₅ 61v/5)

Veja, ž. Krk: *Mikula Baldigar iz Veje* (K₃ 129/1)

vekon, (*starosl.*) m. G vjekova: *vafda, i Vavechi Vechon Amen* (SA 5/11), *Vaviche Vi-chan Amen* (SA 4/5)

velicanstvo, s. veličanstvo: *uelicanstvo od slaue* (L 24r 1)

velika misa, *prid.* velika, pjevana misa: *velike mise parohijske* (V₃ 24/4)

velik, *prid.* velik: *koliko uelika Slaua nebeska* (L 23v 25)

venčanje, s. vjenčanje: *ponovih novo drugo venčajne* (V₄ 126/6)

venial, (*lat. venialis*), m. oprostiv, malen grijeh: *bez griha veniala* (L 9r 3)

verminožo, (*lat. Vermiculosum fieri*) m. crvuljak, crvoliki pripadak: *od bolesti potrido verminožo* (M₅ 103r/5)

veruga, ž. veriga: *oni konop ili verihu kon zudiji bihu svezali Isusa* (L 2v2 3)

veše, v. veće

vezati, *svrš.* vezati: *zlamenu uz u s kon bi vezan Isus* (L 18r 21)

veživati, *ns.* vezivati: *zač se vežuđu ruke misniku* (L 22r 21.)

viatika, v. vijatika

vice- čestica koja se katkada stavlja ispred naziva zvanja: pod, zamjenik, pomoćnik.

vicebarohjan, v. viceparohjan

vice kapelan, m. vicekapelan: *êa don Šimun Matko vice kapelan* (K₂ 84/4)

viceparohjan, m. pomoćnik župnika: *Êa don Franići Frtunić vicparohièani* (K₁ 249/2), *Êa do Franići Frtunić vicebarohièani* (K₁ 250/2), *veceparohana* (M₄ 201/4 i sl.)

vikan, v. vekon

vičera, ž. večera: *isukarst na najzadnei vičeri* (L1r11)

vični, *prid.* vječni: *dostoan života vičnoga* (L 5v 21)

viditi, *svrš.* vidjeti: *ako bi vidil* (L 9r 8), *ono sto bise uidia* (L 24v 13,14)

vidinje, s. viđenje, vizija: *u onomu niegouomu duseunomu uidingiu* (L 23v 18)

vijatika, (*lat. viaticus*), ž. bolesničko pomazanje i priala s(ve)ti sakrament od vijatika (M₅ 12r/3) s(ve)ti sakrament /viatika/ (M₅ 12r/5)

vijen, *glag. prid. trp.* viđen: *Est prikazane izvansko stvari viene učineno po oblasti občenoj* (L 19v 15,16) *vignena bihu* (V₃ 15/5), *vinena bihu* (V₃ 15/5)

vik, m. vijek: *u uike* (L 24r 9)

vikarij, m. vikar, biskupov pomoćnik: *vikarij Armani* (V₄ 146/1)

vikovični, *prid.* vjekovječni: *za nase ziulienie uikouičćnie* (L 26v 4)

vikovit, *prid.* vjekovit: *z vrimenite stvar na vikovitu* (L 4v 23)

vinčane, s. vjenčanje: *da učiniš jedno vinčane* (L 4v 11)

vinčati, *svrš.* vjenčati: *odpusti je vinčati jih brez drugih navišćejnah* (V₄ 176/1)

vinen, v. vijen

vinjen, v. vijen

Vir, m. otok zadarske skupine otoka: *Margarite hčere po(koinoga) Antona ...iz Vira* (K₄ 278/3)

vira, ž. dokument, potvrda: *i ako ne bi imi viru od moga parokia[a]* (L 21v 24), *vira od slobošćine* (V₄ 58/1)

vira, ž. vjera: *u viri S(vete) Matere Crikve* (M₃ 680/1), *govori član vire katuličanske da sidi na desnu oca i jima oblast pojti iz onoga hora u drugi* (L 17v 2,3)

virenje, s. vjerenje: *oslobojeni budući bil od parvoga virejna* (V₄ 169/1)

virni, prid. vjerni: *od ostalih virnih* (M₅ 19r/2), *prid svidoci virnimi* (V₄ 178/1)

virnost, ž. povjerenje: *alli sada nestalo je virnosti* (SA 20/6 i sl.)

virovan, prid. vjerovan, kojemu se vjeruje: *a svidoci biše na ton teštamentu virovan.a* (O/304)

virovane, s. vjerovanje, vrst molitve: *ča zlamenu viovane* (L 16r 13)

virovati, ns. vjerovati: *virovati sve ono što e bog objavi* (L 7r 7)

Vis, m. Vis, srednjodalmatinski otok *Jakove hćere Ivana Šušića iz Visa* (K₄ 229/4)

više, prij. povrh: *prokaratura više svega* (O/375)

vladano, glag. prid. trp. način na koji se radilo: *radilo kaco dofada bi vladano* (SA 18/2)

vladanje, s. vladanje, ovlast: *ima oštati u vladanju Prokoratura* (SA 20/5)

vladavac, m. vladatelj, upravitelj: *ja vice parohan Svetoga Marka od Sibe vladavac ove crikve* (V₃ 18/2)

vnuk, m. unuk: *pušćam momu vnuku Matuju žaknu tarse* (O/304)

volja, ž. volja: *s vojlon odlučjenon* (V₃ 24/3), *Koj moglieni priase to brime na vogliu od brachie* (SA 25/8)

Voloska, ž. Volovsko, naselje riječke urbane regije: *Ivan Simon po Jurêa Mik[e]la iz Voloske* (V₄ 87/4)

volta, (tal.) čest. puta: *budući tri volte* (V₃ 18/1), *tri vote* (V₄ 101/2 i sl.)

volvol, m. crijevni splet: *od bolesti volvola* (M₅ 109r/3)

vosak, m. vosak: *skoim librami ovi ifti Kupovati Vofak* (SA/20/5), *i daffe gima datti u pocopagniu Bratta illi feštre Voffach* (SA 7 - 32)

vota, (tal.) pril. odjednom: *bi moga veće dice na votu karstiti* (L 8v 14)

vota, v. volta

vratiti, svrš. vratiti: *kada se uratihu nedadose drugi odgour nego oui* (L 20r 15)

vridan, prid. vrijedan: *vridne i zrile pameti* (V₄ 110/2)

vrilo, s. vrelo, *stochie pak biti od onoga blagodarnoga urila* (L 25v 20,21)

vrime, s. vrijeme: *u vrime od poroda* (M₅ 100v/1)

Z

za, prij. za: *ča bi bilo dobro za moju dušu* (O/304)

zabiliženi, glag. prid. trp. zabilježeni: *na zabilixeni dan* (SA 20/5)

zač, zam. zašto: *zač pozdravla puk virni* (L 2v 10)

za da, vezn. kako, eda: *za da se razluči* (L 4r 16)

Zadar, m. u sjevernodalmatinski grad: *meštar Ęurai i Zadra* (K₁ 273/1)

zadovolivo, pril. zadovoljivo: *zadovolivo zašto jimamo kripost zadovoliti bogu* (L 20r 12,13)

- zadovoljan**, *glag. prid. trp.* dostatan: *iedna sama kapla zadovolna bi bila* (L 23v 12)
- zadovoljiti**, *svrš.* podmiriti: *imadu zadovolgliti za sve godische 1815.* (SA 26/12)
- zaik**, *v.* jazik
- zakan**, *m.* žakan, svećenički pipravnik: *jedan zakan iz Bnetak* (K₃ 130/5)
- zakletva**, *ž.* zakletva: *zato bihu pomnive upi[t]ani zakletvon* (M₄ 213/1)
- zakon**, *m.* vjera, religija: *je li od staroga zakona* (M₄ 213/1)
- zakon**, *m.* zakon: *po zakonu s(ve)te matere crikve* (V₃ 3/1), *Kakogie Zacon Radouni-kun Kigimagiu Mif Zabrata illi feftre* (SA 7 – 28,29)
- zakonitel**, *m.* zakonodavac: *Moises oni ueliko zakonitel* (L 24r 2)
- zapačanje**, *s.* zabrana: (V₂ 889/1), *alli ko godi gino zapacagnie* (SA 4/7), *ni druga zapačana* (V₁ 795/1), *i on Kibi ufmarka Ne Imagiuchij zapazagnia* (SA 8 -11)
- zapačane**, *v.* zapačanje
- zapacanje**, *v.* zapačanje
- zapad**, *m.* trošak: *tako skupivfisvih reččenih zapada* (SA 17/1 i sl.)
- zapametiti**, *svrš.* zapamtiti: *zapametiti iedan nagmagni dil* (L 25 r 14.)
- zapriča**, *v.* zaprika
- zaprika**, *ž.* zapreka: *i ne naède se niedna zaprika bezakonita* (V₃ 19/1), *i nenahodeći se niedna zapriča* (V₃ 7/1)
- zapovid**, *m.* zapovijed: *po zapovidu* (V₁ 191/1)
- zapoviti**, *svrš.* zapovjediti: *da ti zapovi starišina* (L 4r13)
- zapusćeno**, *prid.* zapušteno, zanemareno: *Za uzvisenje ovega Sveta Skupa Zapuschie-na od mnogo godina* (SA 25/8)
- Zara**, (*tal.*) *ž.* Zadar: *Petrovich da Zara* (K₄ 87/3)
- zaradi**, *prij.* radi: *zaradi uzroka velikoja od smutjne* (V₄ 146/1)
- zarok**, *m.* naredba, globa: *pod zarok l(i)r .Ž. (= 7)* (M₁ 0/1)
- zartva**, *v.* žartva
- zaručnica**, *ž.* zakonita žena: *i Kata negova prava zaručnica po svetomu matrimoniu* (K₃ 121/1)
- zasebice**, *pril.* zasebno: *posrid mise parohialske zasebice* (V₄ 22/4)
- zasto**, *v.* zašto
- zašto**, *vez.* zašto: *zašto bolest nagla ne dopusti* (M₅ 99v/4), *zasto e biskup poglavica redovnikov* (L 3r 25,26)
- zatajati**, *svrš.* zatajiti: *niti se moxe zataiati* (L 24r 30)
- zaveza**, *ž.* kazna: *ća est zaveza crikvena* (L11r 1)
- zaviti**, *svrš.* zaviti: *patena skri ka biše varhu groba korpuna platno u kga zaviše* (L 19r 6,7)
- zbor**, *m.* sabor, skup: *svetomu zboru grada Firenze* (L 1r 21,22)
- zdrav**, *prid.* zdrav: *je li od potribe da bude zdravo* (L 14r 12), *ždrava ma ne od gresta* (L14r 13)
- združiti**, *svrš.* združiti: *i nih združih u ženidbu* (V₃ 19/1)
- zedja**, *ž.* žed: *pogasiti onu niegou goruchiu zedgiu koiu podnasase* (L 25v 13)
- ženidba**, *ž.* ženidba: *od ženidbe* (L 6v 24)

zela, ž. želja: *ima zelu priati tilo Isukarstovo* (L 4v 2)

zemla, (fig.) ž. zemaljski život: *od ove zemle* (M₅ 66v/1)

zenar, v. *jenar*

zezin, v. *žežin*

zidar, m. zidar: *Šimuna zidara sin* (V₂ 849/1)

zito, s. žito: *a to daŕŕe Cinni Kruug Brachy ki Budu dalli zitta* (SA 4/7)

zlamena, s. znamen, simbol: *zlamene i prilike milosti* (L 3r 16)

zlamenovati, ns. značiti, simbolizirati: *ča zlamenu obrizane* (L 9v 10)

zlameniti, prid. znamenitim, simboličnim: *Isukarst se pomnie zlamenitim načinom to est prihodi od života na* (L 20r 1,2)

zlo, s. zlo: *a nie primila s pričešćejna radi velikoga zla koje je ŕimala u glavi* (M₅ 114r/1)

zločešt, (fig.) prid. zločest, neuvjetan za stanovanje: *puštoj zločeštoj kući brez ogn a odiće i poste* (M₅ 79v/7)

Zman, m. Žman, mjesto na Dugom otoku: *Elena hći Šimuna Čavrića i[z] Zmana* (K₁ 252/3)

znadući, glag. pril. sad. znajući: *znadući da neće od toga izaŕti niedna smutna* (L 15v 10)

znutarnji, prid. unutrašnji: *i bolesti znutarjne* (M₅ 112r/4)

zmoračni, prid. zapadni: *i kantun zmoračni, od kuće dane* (O/375)

znani, prid. poznati, od povjerenja: *svidoci znanimi* (V₂ 849/1)

zneti, svrš. izvaditi, isključiti: *daŕŕe gimagiu zneti od brachie* (SA 8 - 5)

zraka, ž. zraka: *ocitouatti kugodir zraku od niegoue slaue* (L 24v 12), *iednu samu sdraku od one slaue* (L 24r 7)

zril, prid. zreo, bistar: *vridne i zrile pameti* (V₄ 110/2)

zuan, v. zun

zudjena, prid. žuđena: *mismo uidili toliko zudienu zemgliu* (L 26r 16)

Zudij, m. Židov: *verugu kon Zudiji bihu svezali Isusa* (L 2v 23,24)

zuin, v. zun

zunj, v. zun

zun, m. *miseca zuna na dini* (K₁ 223/3), *misca zuana* (K₁ 260/3), *na .ĩ. (=10) zujna* (K₁ 322/1), *m(iseca) zuina* (K₂ 48/3),

zvanski, prid. izvanjski, koji nije pri kuriji: *ja don Anton Bojletić vikarij zvanski*

zvati, sv. zvati: *dojdohu me zvati?? ki žvaše ludi* (L 16r 8)

zvoniti, ns. zvoniti: *bitite duxni zvonti veliko zvono* (SA 23/4)

zvono, s. zvono: *bitite duxni zvonti veliko zvono* (SA 23/4)

Ž

žakan, m. pripravnik za svećenika: *Mikula Čokov iz Molata žakan* (K₄ 104/3)

Žapuntel, m. Zapuntel, naselje na otoku Molatu: *Èlena Škivićeva i[z] Žapuntela* (K₁ - 295/1)

žartva, ž. žrtva: *est žartva i pohranene* (L 17v 10), *kada se zartva pohrani* (L 23r 12)

ždrav, v. zdrav

želiv, prid. poželjan: *koliko si xeliua o slauo Nebeska* (L 26r 7)

ženski, prid. ženski: *ženskih glav.* (S 1r/1)

žemin, (lat. *examen*), m. ispit: *žemin od reda s(vetoga) vanjela* (L 1r 1)

ženpij, (lat. *exemplar*) m. onaj koji je uzoran: *i živi je z dobri ženpijen redovnikin* (M₅ 46v/1)

žežin, (lat. *jejunium*) m. strogi post: *za iedan xexin, iesu posti, zezini* (L 26v 25), *lemo-zine cestouati sakramenti* (L 26r 29,30)

žgubiti se, svrš. izgubiti se: *ako se žgubi* (L 0)

Žman, m. naselje na Dugom otoku: *žena Lucija hčer Pavla i[z] Žmana* (K₁ 321/2)

židovski, prid. židovski: *bi propet jažici židovskimi* (L 18r 24)

žito, s. žito: *po muke od šenice a po o(d) drugoga žita* (L 14r 5)

življenje, s. življenje: *imajući godišć od dobrog življenja i bolega izgleda* (M₅ 96r/1)

život, m. život: *svarhu smarti života stvorena* (L 19v,18)

žudiski, prid. židovski: *uognik pd puka xudiskoga* (L 24r 2,3)

župa, ž. župa, najmanja crkvena upravna jedinica kojom upravlja župnik: *svo od ove župe* (V₄ 148/1)

žvati, v. zvati

žveti, svrš. uzeti: *valalo bi žveti drugu materiu* (L 14r 17)

Osvjedočene leksičke jedinice potvrđuju nam razmjerno bogat leksik. Zbog naravi tekstova u spomenicima često nailazimo na kršćansko nazivlje. Naročito su dobro zastupljene titule crkvenih dostojanstvenika: *arhibiskup, inkvizitur, kapitular, vikar, vikar izvanjski, kanonig, namisnik, doktor, arkidiakon*,¹⁵ *ženeral, ministar*.¹⁶ Osvjedočene su također i titule crkvenih službenika nižega ranga: *parohian, vice parohian, kapelan, vicekapelan, pravi spovednik, kurat, pop ili misnik*. Često se spominje i *žakan*, tj. onaj koji će tek postati svećenikom. Zabilježeni su i nazivi redovničkih redova: *redounik, fratar, mala braća*, a spomenut ćemo i *mundana*, svjetovnoga čovjeka koji pomaže u crkvi. U spomenicima se navode i razni sakramenti: *karštene, ispovid, pričešćene, matrimonij (matarmonij), napokoino pomazajne, ulianje, kuminikivnje, pomazajne s(vetoga) ufla, viatika*. Također su potvrđeni leksemi kojima su označeni predmeti u crkvi: *kalež, patena, profikatura*; dijelovi svećeničke odjeće: *naglavnik, štola, košulia, pas, manipu, planita*; dio crkve: *pulpit*, ili oltara: *posvetilišće*; neki obredi: *misa, misa gargurska, ceremonija, narednik rimski, ritual rimski za milosardje*; dijelovi euharistije: *pištula, vanjelje, prikazanje*; molitve: *rosario, virovane* ili dijelovi molitve: *Vaviche Vichon Amen*. Osvjedočeni su i izrazi sveprisutni u crkvenim obredima kao: *blagošoulien, bogoglubni, milost, milosardje, otagstua, pravouirrna, oferta, otafni, privični, prosvitliti, slava, šagrišiti, svet, vira ...*

¹⁵ *od pripošto(vanoga) gospo(dina) goospo(dina)živana Armani doktura arkidiakona i vikaria ženerala od stolne crkve Zadarske* (V₄ 136/3).

¹⁶ Ne navodimo odakle su preuzeti primjeri jer se lako mogu pronaći u rječniku.

Imena naseljenih mjesta u spomenicima ima razmjerno dosta, naročito u maticama. U maticama krštenih zbog kumova koji zbog intenzivnih pomorskih veza dolaze iz mnogih primorskih mjesta, u maticama vjenčanih jer mladoženja ili mlada dolazi iz drugih krajeva, u maticama umrlih jer su pomorci umirali i izvan rodnoga otoka, ili su stranci umirali na Silbi. U *Libru* se spominju neka biblijska mjesta.

Najviše su zastupljeni otoci u blizini Silbe: *Dlačnik (Parmuda, Premuda) Olib, Ist, Iž, Melada (Molat), Lošin, Pag, Ujlan (tj Ugljan)*. Naznačena su mnoga mjesta na otocima: *Lošijñ Mali, Lošin Veli* na Lošinju, *Iž Veli* na Ižu, *Žapuntel* na Molatu, *Lukoran* na Ugljanu, te *Savar, Zman, (Žman)* na Dugom otoku. Osvjedočeni su gradovi i otoci sjevernije od Silbe s kojima su Silbenjani očito imali pomorske veze. Spominju se mjesta Kvarnerskoga zaljeva: *Grobñnik, Rika, Bakar, Krañlevica, Tarsat, Voloska, Mošćenice, Senj*; zatim kvarnerski otoci: *Cres, Rab, Uniñe, Veja*. Zabilježena su i mjesta na Cresu: *Beli, Nerezine, Osor*. Osvjedočen je i istarski gradić *Omag* (tj. Umag). U spomenicima se spominju gradovi koji se nalaze južnije od Silbe: *Bar, Valdenuža, Dubrovnik, Kotor, Omiš, Split, Šibenik, Zadar (Zara), Nin, Ubrovac (tj. Obrovac)*. Također dalmatinski otoci: *Crapan (Krapn), Drivenik, Kalamota, Korčula, Lopud, Brač*. Sigurno su silbenki pomorci imali intenzivne gospodarske veze s dalmatinskim otocima kada se u zapisima ne navodi samo ime otoka, već i mjesto na pojedinom otoku: *Bogomola* na Hvaru, *Milna, Sveti Petar i Bol* na Braču, *Komiža* na Visu, *Blato i Pupnat* na Korčuli, *Bajñ (Banj)* na Pašmanu. Spominju se i mnogi danas talijanski gradovi: *Bñeci (Mñeci), Firenca, Ĵakin, Ĵenova, Livorno, Podrenun, Spulit, Rim, Tast (Trest)*. Zabilježena je i povijesna pokrajina: *Friñjula*; povijesno kraljevstvo: *Kralestvo od Napola*; države: *Rusija, Inglintera*; grčki otok *Kandiē*; talijanski *Štrubol*; istočne zemlje: *Levant* i *Bosna* tada dio Osmanlijskoga Carstva. *Etiopia, Jerusolim, Kana Galileiska*, osvjedočeni su u *Libru* kao biblijska mjesta i države.

Matične knjige umrlih često nam donose i podatke o uzrocima smrti. To ćemo pronaći u novijim glagoljskim maticama iz 18. stoljeća kada su podatci o pokojniku, vjerojatno po uputama nadbiskupske kancelarije, morali biti potpuniji. Tako u *M₅* nalazimo podatke o bolestima koje su vladale u to vrijeme i zbog kojih se umiralo. U toj matici nailazimo na nazive bolesti poput: *apoletika, barše, etiñia, itropilia (itropiñia), infiamacioni, fetika (etika), Ĵuca, kantor, konvulñioni, koštupacioni, macuka, malmacuko, male della micronia, ognica* (koja može imati epitete: *zla, Ĵñnurna, ĉarviva*), *punta, punta šekreta, putrida (potrido) puplitika, romatižam, sañmota, sardoboñla, širo, šrobut, trelica, (trešlika) upadnutje, verminožo, volvolo*. Neke bolesti su okarakterizirane kao kronične: (*kronika*) ili maligne (*malijne*). Česti su i zapisi o tome zašto umirući bolesnici nisu mogli primiti neki sakrament. To se događalo zbog: *slabosti i mlohavosti, velikog zla koñeše Ĵimala u glavi, kašla i rigana, starosti velike, nagle smarti, brež svisti i u poracen s uzrokom od namora*. Očito da neke bolesti pisari nisu mogli dijagnosticirati, zato bilježe: *teške nevole, bolesti znutarñne, od zla hovinoga (ili hotinoga), bolest od tarbuha, od parsih, teske slabosti, pomanka mu rič i pamet, mlohavosti od pameti*.

Nisu rijetki zapisi kada bi majka umrla pri porodu: *U vrime od svog poroñenja, posli poroda od Ĵednoga ditića*.

Šteta što takvih bilježenja bolesti nema u svim zapisima jer bi bili dragocjeni podatci o bolestima tog razdoblja. Iako dijagnoze popova glagoljaša nisu bile baš precizne, radi starih naziva za bolesti podatci su nam ipak veoma zanimljivi.

Za leksik silbenkih spomenika karakteristična su i zanimanja vezana uz pomorstvo: *murnar, patrom, paron, kapitan, kogo, kapural, alfir*, zatim razni *meštri* koji su obitavali na Silbi: *maragun, kamenar, postolar, zidar, proto*. Na Silbi boravi i *likar*. Spomenut ćemo i ženska zanimanja: *babu* (tj. primalju) ili *službenicu* (tj. sluškinju). Ovome ćemo dodati i titule dužnosnika bratovština: *digan, kastaldo, prokuratur*. Osvjedočeno je i zanimanje *sudac*, ali je nejasno u kojem svojstvu. Leksemi *fruštir* i *putnik* govore o stalnom protoku ljudi na otoku.

Leksemi *skupščina, skula, hor* govore nam o okupljanju i udruživanju ondašnjih mješтана Silbe.

Stanovali su u *kućama* ili *polačama*, a bogoslužje slušali u *crikvi (carkvi)* ili *mostiru (Mostiru)*.

Rodbinske i druge veze također su često zabilježene u spomenicima: *hći, neput, nevesta, sin, vnuk, zaručnica, žena, obbitil, udovac, udovica, priatel, ljubovnik*.

Leksička jedinica *braća* nije označavala rodbinsku vezu, već članstvo u bratovštini, ili se odnosio na redovnike, tj. članove reda.

Od nadbiskupa su dobivali posebne dozvole (disperze) ako bi se utvrdila rodbinska veza: *treto, četvarto koleno (kolino), po karvi (po kušangvitadi)*.

Novčane jedinice aktualne u tadašnjoj Mletačkoj Republici također se spominju: *dukat, soldin, gazetta, libra*. A ako bi se netko ogriješio u zakon (crkveni ili bratovštine), bio bi kažnjen: *pedipsan* i platio bi kaznu: *penu ili zarok*.

Strane svijeta označavale su se kao i danas po talijanskom uzoru, po vjetrovima koji pušu iz različitih pravaca: *garbin, bura, burni, jugo, levanat*. Tako imamo *buru* i kao stranu svijeta i kao vjetar.

Vremenske odrednice također su veoma zastupljene. Osim vremenskih priloga: *jučera, segutra, jutros* imamo i vremenske imenice kojima se određuju dani u tjednu: *parvidan, utori, sreda, četvartak, petak, sobota, nedila*. Tu su i nazivi mjeseca koji su redovito internacionalizmi: *jenar, februar (pervar), marač, april, mađ, jun, zujn, aguš, šetenbar, otober, novembar, decembar*. U spomenicima su osvjedočeni primjeri određivanja vremena i po drugim kriterijima: *o zdravoj Mariji* (M₅ 192/4), *od vazma* (M₅ 212/3), *na Svetom Roku* (O /375), *drugi petak marceni* (M₅ 200/1), *u dan treći, u parvidan* (K₁ 356/2), *u dan svečani od uznesenja B D M* (V₄ 131/2), *Na Dan obrizovagnia Gospodina* (SA 8 - 6).

Hrvati su uglavnom primali kršćanstvo od latinskih svećenika pa je prirodno da ima riječi, najčešće vezanih uz bogoslužje latinskoga porijekla, koje su se glasovno i oblikom prilagodile mjesnomu govoru. To su riječi kao: *beneficij, brevial, dešpeša, kurat, kušagvitad, manipu, mundan, oferta, planita, rekoncilan, sakramenat, štola...*

Ali u Hrvatsku dolaze i učenici Svete Braće koji uvode staroslavensko bogoslužje i, dakako, riječi iz staroslavenskoga jezika: *blagoslovljen, pravouiran, pričješćejne, svet, svića, svit, vira, zbor...* U spomenicima su osim spomenutih riječi, koje su općenito prihvaće-

ne u hrvatskom jeziku, potvrđene i riječi izravno preuzete iz staroslavenskoga bogoslužja: *sia dania sija dari* ili kao dijelovi molitve: *Vavechi Vechon. u Viche Vicon.*

Intenzivne gospodarske veze s Venecijom, ali i s nekim drugim talijanskim gradovima, a ujedno i mletačka vladavina morali su uzrokovati ulazak mnogih riječi talijanskoga porijekla, naročito mletačkoga dijalekta: *aprežente, avanzati, bestemia, butiga, cresiment, guvernati, improviza, kastaldo, kogo, kurdela, kustion, lemozina, madama, maragun, miništrati, paliza, perikul, punta, rižik, privatamente, soldin, spediti, stampa, vote...* To se odnosi i na većinu spomenutih naziva bolesti.

Opis leksika silbenskih dopreporodnih spomenika ne bi bio potpun bez prikaza fraza jer su one često ukomponirane u ustaljene formule pisanja pojedinih zapisa u maticama, oporukama, ali i u *kapitulima* (člancima) *Skule*. Koriste se u onim sferama izražavanja u kojima se pisar referira na nešto što smatra tipskim: situacija, značajke, obilježja, ponašanje i sl. (Matešić 2006:43). U *Libru* pak fraze pridonose slikovitosti izraza.¹⁷

Česte su fraze kojima pisari izražavaju bolesnikovo stanje prije smrti: *koje zlo tarpila je nekoliko godišć* (M₅ 115r/1), *od bolesti kronike* (M₅ 115v/2), *zašto bi ubien od strile nebeske* (M₅ 64r/1), *imajući godišć od dobrog življenja i bolega izgleda* (M₅ 96r/1), *radi velikoga zla koje je fimala u glavi* (M₅ 114r/1), *od bolesti ogjnice* (M₅ 114r/1), *na perikulu smarti* (M₄ 201/4 i sl.).

Mnogobrojne su fraze kojim se naglašavalo da je pokojnik kršćanin: *u viri s(ve)te car-kve* (M₅ 68r/2), a *u viri s(ve)te matere crikve* (M₅ 19r/3), *u krilu s(vete) matere crikve* (M₄ 180/1), *u veri s(ve)te majke crikve* (M₄ 208/3), *živie karštianski* (M₅ 47v/3).

Frazama se izražava da je bolesnik primio sve sakramente: *Bi pokriplena fnezina duša* (M₅ 115r/2), *preporučena duša do punti smarti* (M₄ 204/1), *pokriplen od drugih kapelanov* (M₅ 115v/2), *bi ispovid i pričješćeni primi pomazažne napokožne* (M₅ 112r/4), *bi spovidana i pričješćena i dano naipokoino pomazažne takoier i priporučena duša* (M₅ 101v/1), *i svetoga ula pomazanêe...* . Ako bolesnik nije priseban, onda se daje *odrišenje pod uvit* (M₅ 98r/4).

Vrijeme tik do smrti izražavali su frazama: *do najzadjnega uzdahnuća* (M₅ 114r/1), *na perikulu smarti* (M₄ 201/3), *na punti smarti* (M₄ 206/3), a *na najzadjnemu uzdahu* (M₅ 103r/3).

Smrt se označavala frazom: *priminu (...)* *od ove zemle* (M₅ 68r/1), *dušu je pridala g(ospo)d(i)nu Bogu* (M₄ 206/2), *dušu e dala gospodinu Bogu* (M₅ 676/1), *A tilo materi zemli* (M₅ 88r/6).

Frazemima se naglašavalo i tko je dao umirućem sakrament: *pokriplen od drugih kapelanov* (M₅ 115v/2), *bi sakramentan od gori rečenoga don Bože* (M₅ 114r/3), *bi ispovidana i pričješćena od mene don Pavla Marasa* (M₅ 68r/1), *i svetoga ula pomazanêe* (M₄ 181/2), *umene se êe Šimuna Matka pravoga spovednika ispovidala (...)* i *priala êe prisveti sakrament tila G(ospodino)va i sveto[ga] ulêa* (M₄ 181/2).

¹⁷ Frazemima ćemo smatrati *jedinice jezika značenjskoga karaktera koje se kao cjelina reproduciraju u govornom aktu, raspolažući pri tome najmanje dvjema punoznačnim (autosemantičkim) riječima, od kojih barem jedna upućuje na semantičku pretvorbu, jedinice koje, zbog sposobnosti uklapanja u kontekst, poput svake druge riječi, mogu vršiti sintaktičku funkciju u rečenici* (v. Matešić, 1982 : VI).

Blizinu smrti naglašavaju i oporučitelji tako da u oporukama imamo ustaljenih fraza: *nadijući se smarti* (O/304), *budući u mali moći a u dobri pameti* (O/304), *ča bi bilo dobro za moju dušu i za moih martvih* (O/304).

I druge fraze mogu se prepoznati u obje oporuke: *otih narediti* (O/304), *za moju dušu i za moih martvih* (O/304), *za neje miriti* (O/304), *a više toga do.bra činim pro kartura* (O/304).

Vjerodostojnost kumova obilježavala se frazama: *prid svidoci znanimi* (V₂ 857/1), *prid svidoci verovanimi* (V₂ 856/1 i sl.).

Naviještanje vjenčanja izražavalo se frazama: *pokle biše tri navišćena u crikvi blagdani zapovidani* (V₁ 761/1), *budući učinena .V. (=3) navišćena u tri blagdani zapovidani* (V 791/2 i sl.), *pokle biše tri volte navišćeni* (V₂ 819/1).

Naglašavanje da nema zapreke za vjenčanje: *i ne naide se niednoga zakonita zaprićena* (V₂ 834/1), *ne naidoš se niedna zaprićena* (V₂ 816/1), *i nebudući se slišalo niedno zapaćane* (V₁ 761/1), *ka bi bila uzdaržana za učiniti matrimonii* (V₂ 863/1).

Za sporne slučajeve, ako je mladoženja primjerice iz druge župe, ako je već bio zaručen ili ako su mladenci u rodbinskoj vezi, trebala je dozvola viših crkvenih vlasti: *budući imil dopušćene od kančilarie arhibiskupove* (V₄ 58/3), *z dopušćenem od kančelarije* (V₄ 59/2), *budući dešpenšani od prisvit(l)oga arcibiskupa Jivana Karšana* (V₄ 126/6), *budući bili dešpenšani od svih trih napovidi i od zapaća od pošćené* (V₄ 139/2), *od roist[va] u koemu se nahodiahu po tankoi karvi kako izgovara kniga od kančilarie* (V₄ 154/4).

Privola se obilježavala frazama: *i upitah ih obidvih hotinem proslavljenim* (V₂ 856/1 i sl.), *videći jnihovo pristajne vojlie* (V₄ 149/1), *i slišajući obih pristanje vole* (V₄ 161/5), *s vojlon odlučjenon* (V₃ 24/4).

U matičnim knjigama uvijek se naglašavalo odakle su roditelji, mladenci, pokojnici ili kumovi. Ako su sa Silbe, to se izražavalo frazom: *družbenici ove parokie*.

Dijelovi molitava (ili sintagme koje su iskonstruirane po uzoru na molitve) zasebni su dijelovi iskaza, ali se sintaktički uklapaju u tekst, ne svojim sadržajima koji su opće poznati, već pridonose važnosti, vjerodostojnosti i svečanosti teksta.¹⁸ U spomenicima su zabilježeni takvi frazemi: *u ime Isusovo i dive Marie amen* (O/ 304), *Danas pomore Kanas Cavag* (SA 4/3), *I Vavecki Vicon Amen* (SA 4/4), *vafda, i Vavechi Vechon Amen* (SA 5/11), *i Vicke Vicon Amen* (SA 4/3), *vafda, i Vavechi Vechon Amen* (SA 5/11), *Od Milosti Boga femoguchiega* (SA 4/6), *Cuvag, i obrani Gospodin Nas Ifucarst* (SA 4/6), *Danas ocuva Gospodin na Ifukarft fada i Vafda Amen* (SA 5/9), *Danas obranni od fuachoga zla fada, i vafda* (SA 5/11), *danas Gospodin Bog udilli Milost Suogiu Sada, i Vafda* (SA 5/12), *Zeliuchi Pomocij od Gospodina Naffega Iucarfta i od Pricifte Dive Marie* (SA 4/3).

U crkvi postoji hijerarhija i točno se zna što je čija nadležnost. Ako se treba izvršiti neka radnja u nadležnosti višega crkvenoga dostojanstvenika, za to je trebalo pitati dozvolu koja se u maticama posebno naglašavala frazama: *s dopušćenem go(sospodina) parohižana*

¹⁸ V. Stil.

(K₁ 279/3), *s lececion kuratov* (K₁ 323/2), *s lececiom go(spodina) parohiëana* (K₁ 262/4).

Fraze su se koristile da bi se postigla slikovitost misli u propovijedima. Takvih primjera ćemo naći u *Libru: siazikom potlehu* (L 26r 28), *zraku od niegoue slaue* (L 24v 12), *iazik Apostolski nemoxegiu istomačiti* (L 25r 15,16), *od iedne kaplice od one uode Nebeske* (L 25v 11, 12), *dalli liçe s ličem tuoga Boga* (L 25v 28), *ische se ná ouom suitu dni dobri* (L 26v 6).

Leksik današnjega silbenkoga mjesnoga govora u nekim segmentima razlikuje se od onoga kojeg smo zatekli u spomenicima. Danas umjesto *arhibiskupa* govori se *nadbiskup*, umjesto *vikara izvanjskoga* – danas imamo *dekana*. Upravitelj župe je *župnik*, a ne *parohian*. *Pop* se još uvijek upotrebljava u razgovornom govoru. *Inkvižitur*, *kapitular*, *misnik* nestali su iz silbenkoga govora, dok je *kapelan* izraz poznat ispitanicima iako na Silbi koja je sjedište dekanata, nema pomoćnog svećenika. Sakramenti se imenuju kao i danas, ali *viatika* je nepoznata riječ. Dijelovi svećeničke odjeće se i danas tako nazivaju, *pulpit* je i danas uzvišeno mjesto u crkvi odakle se nekad «predikalo». Obredni dijelovi euharistije i vrste molitava poznati su ispitanicima. Milostinja se naziva *lemozina*.

Za neke toponime koji se spominju u spomenicima, danas imamo drugačije nazive: mjesto *Dlačnika*, danas se čuje samo *Parmuda*, umjesto *Melada* - *Molat*, umjesto *Vēja* - *Krk*, *Pilišac* - *Pelješac*, a umjesto *Ujlan* (*Uljan*) danas se govori *Ugjan*. Za talijansku pokrajinu *Friuli* ispitanicima je poznat samo naziv *Furlanija*. Više se, nažalost, ne upotrebljava hrvatski naziv *Jakin*, nego izvorno *Ankona*. *Bneci* se zamjenjuje s *Mneci* ili *Venecija*. Naziv *Kandija* za grčki otok Kretu poznat je po silbenkom toponimu. Naziv *Inglitera* poznat je ispitanicima iako u svakodnevnom govoru za tu zemlju upotrebljavaju naziv *Ingleška*.

Zanimanja *kapitan*, *kogo*, *marangun*, *likar* prisutna su još i danas. *Kamenara* zamjenjuje *kamenoklesar* pod utjecajem književnoga jezika. Bratovštine su zamrle pa s njima imena: *digani*, *kastaldi* i, a naziv *prokuratur* ispitanicima je poznat u značenju opunomoćenika koji zastupa neku osobu u pravnoj stvari. Za rodbinske veze imamo iste lekseme. Mjesto riječi *fruštir* u značenju stranac, danas se upotrebljava *furešt*. Izraz *kušangvitad* za krvno srodstvo ispitanicima je nepoznat. Od novčanih jedinica zadržao se izraz *šoldi*, općenito za novac. Vremenske odrednice su iste. Od Drugog vatikanskoga sabora staroslavensko bogoslužje je ukinuto pa su izrazi kao *sia daria sija dani* ili *Vavechi vechon* iščezli iz misli mještana. Talijanskih, venecijanskih izraza ima puno više u svakodnevnom govoru nego što smo uspjeli pronaći u spomenicima. Tako mjesto *službenica* danas imamo *mašera*, a mjesto *dospitak* danas imamo *finitak*. Izraz *u viri svete matere crikve* može se čuti kao fraza u nekim prilikama. Fraza *do punte smarti* još je živa u svakodnevnom govoru u značenju: dok sam živ. Ispitanicima je nepoznata figurativna fraza *s jazikon po tlehu*.

Luminarij danas nema isto značenje kao i u spomenicima, već znači ili krovni prozor ili na krovu dograđen prostor kroz koji ulazi svjetlo u tavanae prostorije. *Cimatorij* sve više nestaje iz leksičkog sustava i zamjenjuje ga riječ *grobje*, a ovaj leksem dosta je potisnut sintagmom *Sveti Marko* - crkva na groblju koja se poistovjećuje sa samim grobljem. *Poći ću Svetomu Marku* danas znači: ili da će netko ići na groblje ili da ima predosjećaj smrti. Često se čuje uzrečica: *Svi ćemo poiti Svetomu Marku!* = Memento mori!

* * *

Iako smo se u proučavanju leksičkih osobitosti služili tekstovima specifične namjene (matice, oporuke, pravila bratovštine, teološki priručnik i homilija), možemo uočiti da je leksik razmjerno bogat. Uvjerili smo se da nam i takvi tekstovi kod pažljivoga čitanja mogu u nekim segmentima podastrijeti kulturni presjek vremena i prostor u kojemu su nastali. Zaronivši u dubinu zapisa prepoznamo sve ono što je sačinjavalo svakodnevni život maloga otočkoga mjesta: rođenja, krštenja, krizme, vjenčanja, stradanja, bolesti i smrti, kršćanski svjetonazor, bratimska okupljanja, ali i briga o materijalnom. U zapisima prepoznamo patnje i veselja te vječna nadanja u boljitak na ovom ili onom svijetu, zapravo svu šarolikost života mjesta na raskrižju puteva i vremena. Leksik koji smo pronašli unutar korpusa djelomice je sačuvan, a djelomice nije, isto onako kao što su na Silbi djelomice sačuvane velebne kuće starih paruna i kapetana i one skromnije običnih mornara. I kako uz ta stara skladna zdanja stoje nove nastambe, u pravilu manje lijepe, manje skladne i netipične za podneblje gdje su izgrađene, tako isto i nove riječi, koje polako ulaze u jezični sustav mjesnoga govora, žive zajedno s onim naslijeđenim, makar nam se čine manje značajnim, manje dragim. Stariji leksemi povezuju nas s prošlošću, s onim što smo bili i s onim što bismo htjeli ostati. Zato ih se ne smijemo olako odreći. S tom namjerom napisan je i ovaj rad.

LITERATURA:

- Bianchi, Carlo Frederico (1879.) *Zara cristiana*, Zara: Tipografia Woditzka.
- Bratanić, Maja (1991.) *Rječnik i kultura*, Zagreb: Filozofski fakultet, Odsjek za opću lingvistiku i orijentalne studije.
- Čolak, Nikola (1965.) Brodovlasnici zadarske komune između karlovačkog i požeškog mira, *Pomorski zbornik 3*: 776-805.
- Damjanović, Stjepan et al. (2004.) *Mali Staroslavensko-hrvatski rječnik*, Zagreb: Matica hrvatska.
- Deanović, Mirko, Josip Jernej. (2002.) *Talijansko-hrvatski rječnik*. Zagreb : Školska knjiga.
- Divković, Mirko. 1980. *Latinsko-hrvatski rječnik / za škole*, (3 reprint izdanje iz 1900). Zagreb : Itro Naprijed.
- Filipović, Rudolf (1986.) *Teorija jezika u kontaktu*, Zagreb: JAZU, Školska knjiga.
- Jurić, Ljubomir (1991.) *Silba*, Silba: Društvo za zaštitu prirode.
- Jurišić, Blaž. (1973.) *Rječnik govora otoka Vrgade / uspoređen s nekim čakavskim i zapadnoštokavskim govorima II dio*. Zagreb: JAZU.
- Matešić, Josip (1982.) *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Matešić, Mihaela (2006.) Frazeologija mjesnog govora Vrbovskog. *Fluminensia* 18/2: 37-81.
- Miotto, Luigi (1991.) *Vocabulario del dialeto veneto - dalmata*, Trieste: Lint.
- Parčić, Dragutin (1887.) *Rječnik talijansko – slovinski (hrvatski)*, Senj: Luster.

- Petrović, Oleg (1999.) Pregled trgovačkog brodarstva zadarskih otoka 1813.-1918., *Zadarska smotra 1-3*: 83-131.
- Prijatelj, Kruno (1975.) *Studije o umjetninama u Dalmaciji*, Zagreb: Društvo povjesničara umjetnosti Hrvatske.
- Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, (1880-1976.) Zagreb: JAZU.
- Rječnik hrvatskoga jezika* (2000.) Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Školska knjiga.
- Sambunjak, Slavomir (2004.) *Libar glagoljaša don Antona od Silbe*, Zagreb: Demetra.
- Skok, Petar (1971-1973.) *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika* Zagreb: JAZU.
- Skok, Petar (1950.) *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*, Zagreb: Jadranski institut JAZU.
- Starešina, Petar (1971.) *Pomorstvo Silbe*, Zadar: Institut JAZU u Zadru.
- Strgačić, Ante (1959.) Inventar fonda matičnih knjiga Državnog arhiva u Zadru, *Arhivski vjesnik II* : 435-539.
- Šetka, Jeronim (1979.) *Hrvatska kršćanska terminologija*, Split : Marija.
- Tafra, Branka, (2005.) *Od riječi do rječnika*, Zagreb: Školska knjiga.
- Tomić, Radoslav (1992./93.) Slike mletačkog baroka na Silbi, u Trogiru i Splitu, *Peristil 35/36*: 193-218.
- Vinja, Vojmir (1998-2004.) *Jadranske etimologije / Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku*, Zagreb: Školska knjiga – HAZU.
- Žorž-Brusić, Jelena (1999.) *Silbenske kapetanske kuće i njihovi interijeri*, (diplomski rad u rukopisu), Zadar.

LEXIS OF MONUMENTS FROM SILBA ISLAND FROM 17TH AND 18TH CENTURY

Summary

In this paper the author is analysing lexical units he finds in the seventeenth- and eighteenth-century Glagolitic and Latin texts from Silba Island. Although that kind of writing limits the use of various words, the author has found a rather rich lexis mostly comprised of names for sacraments, objects found in churches and prayers, titles of church dignitaries and brotherhood officials, names for professions, places (toponyms) and illnesses, words connected with seafaring, as well as words expressing familial connections, currencies or

cardinal points. In registers we can come across lexical units of Latin origin, as well as those traditionally of Old Slavonic origin. Comparing lexical units found within the given corpus with those found in the modern local dialect of Silba Island, we can find partly preserved lexis and the author concludes that these old lexemes are exactly what connects us to our past and with our identity.

Key words: *Silba Island, Glagolitic and Latin texts, 17th and 18th century, lexis, lexical units, modern dialect of Silba Island*

IL LESSICO DEI MONUMENTI DI SILBA DEL XVII E XVIII SECOLO

Riassunto

Nel presente lavoro si esaminano le unità linguistiche dei testi scritti in glagolitico e in alfabeto latino, che risalgono al XVII e XVIII secolo e provengono dall'isola di Silba. Nonostante il fatto che menzionato tipo di testi limita l'uso di un lessico variato, l'autore di questa relazione riesce ad individuare un lessico abbastanza ricco. Si tratta per lo più di nomi dei sacramenti, oggetti in uso nella chiesa, le preghiere, i titoli dei prelati, i rappresentanti delle confraternite, i mestieri, i toponimi, i nomi delle malattie, le parole legate all'arte marinairesca, le parole che si riferiscono ai rapporti familiari, i nomi di monete o dei punti cardinali. Nei registri, oltre alle parole di derivazione latina, incontriamo anche alcune prese dalla lingua paleoslava. Mettendo a confronto le unità linguistiche dei fascicoli con quelle della parlata di Silba odierna, possiamo concludere che il lessico è rimasto parzialmente conservato. Secondo l'autore, sono proprio i lessemi antichi che ci collegano con il passato e con la nostra identità.

Parole chiave: *L'isola di Silba, testi in glagolitico e in alfabeto latino, XVII e XVIII secolo, lessico, unità lessicali, la parlata di Silba*

Bilješka o autoru:

Dr. sc. Ivica Vigato, Sveučilište u Zadru, Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja, Dr. Franje Tuđmana 24i, 23000 Zadar
ivigato@unizd.hr